

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

50 ΧΡΟΝΙΑ
1938 - 1987

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΣΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΝ «ΑΚΤΙΝΩΝ» (Βασ. Σταθάκη)	289
ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΟΤΕΡΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ (Άθ. Β. Άβραμιδη)	297
ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ: ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ (Ι.Γ.Α.)	300
ΓΙΑ ΔΥΟ ΨΙΧΟΥΛΑ (ποίημα Ν. Άρβανίτη)	302
ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΝΕΟ: ΕΧΕΙ ΝΟΗΜΑ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΜΟΥ; (Α.Α.Α.)	303
ΕΚΤΟΣ ΣΟΥ ΑΛΛΟΝ ΟΥΚ ΟΙΔΑΜΕΝ (ποίημα Φιλ. Καπάσογλου)	309
ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΟΥ ΣΑΡΩΝ (ποίημα Πότης Δ. Μανωλοπούλου) ...	310
Ο ΥΛΙΣΜΟΣ ΕΠΙΜΕΝΕΙ (Θ. Ι. Γεωργούση)	311
ΕΠΙΚΑΙΡΑ (Π. Κλωνάρη)	315
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΥ ΤΟΜΟΥ 1987	318

ΕΤΟΣ 50^{όν}

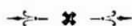
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1987

ΑΡΙΘ. 486

Πρὸς τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς τῶν «'Ακτίνων»

Καθὼς πλησιάζει ἡ νέα χρονιά ὑπενθυμίζομε στοὺς φίλους, συνεργάτας - συνδρομητὰς μας, τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνανεώσουν ἐγκαίρως τὴ συνδρομὴ των γιὰ τὸ 1938, μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι συμβάλλουν, ὡς συνεργάται, στὸ πνευματικὸ ἔργο τῶν «'Ακτίνων» καὶ συντελοῦν στὴν ἀπρόσκοπτη καὶ τακτικὴ κυκλοφορία τοῦ Περιδικοῦ σὲ τόσο ἀπαιτητικοὺς καιροὺς.

Ἐτησίᾳ συνδρομὴ γιὰ τὸ 1938 δρχ. 500.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1938

Ἐσωτερικοῦ: Δρχ. 500. Ἐξωτερικοῦ γενικῶς: \$ 15.

Ἡ συνδρομὴ καταβάλλεται εἰς τὰ γραφεῖα μας, Ἀθηνῶν (Καρύ-
τη 14), Θεσσαλονίκης (Ἄγ. Σοφίας 41). Ἦμπορεῖ ἐπίσης νὰ ἀπο-
στέλλεται διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἢ δι' ἀποστολῆς ἴσης ἀξίας
γραμματοσήμων.

Εἰδικῶς οἱ συνδρομηταὶ μας τῆς ἐπαρχίας ἡμποροῦν νὰ καταθέ-
τουν τὴ συνδρομὴ τους, ἔναντι κανονικῆς ἀποδείξεως πληρωμῆς,
στοὺς ἐθελοντὰς ἀντιπροσώπους ἢ συνεργάτας μας στὶς πόλεις ὅπου
ὑπάρχουν.

ΑΚΤΙΝΕΣ

Έτος 50όν

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1987

Άριθ. 486

ΣΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΝ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

(1938-1987)

ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ

Α΄

Στά χρόνια του μεσοπολέμου μία νέα γενεά ανδρώνεται. Με το τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου μιὰ ριζική — τουλάχιστον στην έξωτερική της όψη — μεταμόρφωση συντελείται στα ευρωπαϊκά πράγματα και μία νέα κατάσταση διαμορφώνεται. Δυναστείες με παράδοση αιώνων καταλύονται, νέα κράτη δημιουργούνται, ένα μεγάλο ιστορικό πείραμα ύστερα από μία συγκλονιστική και αίματηρή επανάσταση ξεκινάει στην άπεραντη ρωσική γη, η αυτοπεποίθηση των άστών κλονίζεται. Όλα αυτά τὰ γεγονότα συνδυάζονται με μία φοβερή πνευματική σύγχυση, που έντεινει την πάλη των ιδεών, η οποία θρίσκεται σε εξέλιξη στον ευρωπαϊκό χώρο.

Η Ελλάδα βαρειά τραυματισμένη από έσωτερικές διχοστασίες και το κυριώτερο από το γκρέμισμα της μεγάλης Ίδέας δέν μένει καθόλου άνεπηρέαστη από αυτή την ιδεολογική πρόκληση, η οποία όμως δίνει μία ζωντάνια και έναν παλμό στην νεολαία της εποχής εκείνης, γύρω στο 1930. Στη λογοτεχνία μιὰ πλειάδα νέων δημιουργών έμφανίζεται γνωστή σαν η γενιά του 30. Το Πανεπιστήμιο άποτελεί κέντρο ιδεολογικών ζυμώσεων και άνταγωνισμού που καλλιιεργεί

τον διάλογο, ο οποίος τροφοδοτείται και με την παρουσία των νέων τότε καθηγητών της Χαϊδελβεργιανής σχολής, ενώ παράλληλα η άριστερή διάνοηση κάνει ένα δυναμικό ντεμπούτο στην πνευματική ζωή του τόπου.

Σε αυτό το ταραγμένο κλίμα και με την πάντοτε παρατηρούμενη χρονική ύστέρηση στον τόπο μας έναντι των εξέλιξεων στα πνευματικά κέντρα της Εύρώπης επικρατούσα ιδεολογία ήταν την περίοδο αυτή ο «έπιστημονισμός», που η πρακτική του συνέπεια ήταν η περιφρόνηση για κάθε τί που ήταν έξω από τὰ πορίσματα των φυσικών έπιστημών, τὰ όποια προκύπτουν με τις γνωστές μεθόδους των, με κύριο στόχο την χριστιανική πίστη.

Δέν έλειπε βέβαια η λαϊκή εύσέβεια, σαν άπόηχος μιās μακράς και λαμπράς παραδόσεως, η όποία έτρεφε την ψυχή του άπλου άνθρώπου, αλλά άφηνε άσυγκίνητο σε ύψηλό ποσοστό τον ήγητικό κύκλο των διανοουμένων και των έπιστημόνων που άρχισε να σχηματίζεται. Σπουδές στην Έσπερία ισοδυναμούσαν κατά κανόνα με την είσαγωγή του όρθολογισμού και την άπόρριψη ή την παράκαμψη της θρησκευτικής ζωής. Φωτεινές περιπτώσεις σαν τον Πέτρο Βράϊλα Άρμένη και τον Ίωάν. Σκαλτσούνη, άποτελούσαν έ-

κλεκτές μὲν, ἀλλὰ εὐάριθμες ἐξαίρεσεις.

Σὲ αὐτὴ τὴν ἀγορῆ γῆ λοιπὸν στὴν ἐποχὴ τοῦ μεσοπολέμου ἀναπτύσσεται ἓνα φυτῶριο, ποῦ κάποτε θὰ ἀναπτυχθεῖ καὶ θὰ δώσει γιὰ πολλὰ χρόνια ἐκλεκτοὺς καρπούς. Μιὰ νεανικὴ φιλικὴ συντροφιά μὲ ἔδρα τὸν Πειραιᾶ στὰ ἀνήσυχια αὐτὰ χρόνια τοῦ μεσοπολέμου κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἀρνητικὲς προϋποθέσεις ἀγωνίζεται νὰ χαράξει πορεία. Ἀναζητεῖ πνευματικοὺς ὁδηγούς, καλλιιεργεῖ τὸν ἐσωτερικὸ δεσμὸ τῶν μελῶν τῆς, ζεῖ τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τοῦ πνεύματος, καταρτίζεται στὶς θεωρητικὲς ἀρχὲς τῆς πίστεως, ἐπιμελοῦνται τὰ μέλη τῶν σπουδῶν τους, ἀναπτύσσουν στὰ μέτρα τῶν δυνατοτήτων των μιὰ κοινωνικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ δράση, σχεδιάζουν κάτι ὑψηλὸ γιὰ τὸ μέλλον. Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ νέοι, ποῦ θὰ συνδεθοῦν στὴν ἀρχὴ μὲ τὴν ΧΑΝ, ἀλλὰ σύντομα θὰ δημιουργήσουν κάτι δικὸ τους μὲ τὸν σύλλογόν τους τὸν «Ἀπόστολο Παῦλο» — κάτι τὸ διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ γνωστὸ μας ἱεραποστολικὸ Σωματεῖο τοῦ Καρύτση 14 — ποῦ θὰ διατηρεῖ παιδικὸ καὶ φοιτητικὸ τμήμα καὶ θὰ ὀργανώνει διαλέξεις στὸ Δημοτικὸ Θέατρο τοῦ Πειραιᾶ καὶ τὶς πρῶτες νεανικὲς χριστιανικὲς κατασκηνώσεις;

Εἶναι τὰ πνευματικὰ τέκνα σεβασμοῦ ποιμένα, τοῦ π. Γεωργίου Μακρῆ, ποῦ σὲ μερικὰ χρόνια θὰ ἀποτελέσουν τὴν ἰδρυτικὴ ὁμάδα τοῦ περιοδικοῦ μας. Εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος Τσιριντάνης, ὁ Ἱερώνυμος Κοτσῶνης, ὁ Ἄριστος Ἀσπιώτης, ὁ Σοφοκλῆς Χατζηδάκις, ὁ Διονύσιος Πόθος, ὁ Γ. Ἥλ. Φιταράς. Σχεδὸν ὅλοι μετὰ τὶς Πανεπιστημιακὲς τους σπουδὲς στὴν Ἀθήνα θὰ συμπληρώσουν τὶς γνώσεις τους στὸ ἐξωτερικὸ, θὰ καλλιιεργήσουν τὶς ἐπιστῆμες τους σύμφωνα μὲ τὰ τάλαντα ποῦ ἔλαβε ὁ καθένας τους καὶ ἐπιστρέφοντας στὴν πατρίδα θὰ ἐπιδοθοῦν στὴν πραγματοποίηση τῶν νεανικῶν τους ἐπιδιώξεων.

Εἶναι πράγματι θαυμαστὸ καὶ κάτι ποῦ δὲν τὸ πολυσυναντᾶ κανεὶς στὴν

νεοελληνικὴ ζωὴ οἱ νεανικοὶ ἐνθουσιασμοὶ νὰ μετατρέπονται σὲ πρόγραμμα ἰσόθειας, μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς, πνευματικῆς προσπάθειας. Καὶ μὲ τὴν ἐπιστροφή τους στὸν τόπο μας οἱ νέοι αὐτοὶ ἐπιστῆμονες εἰσάγουν ἀντὶ τοῦ καθιερωμένου ὀρθολογιστικοῦ πνεύματος, τὶς νέες ἐπικρατούσες στὴν Εὐρώπῃ ἀντιλήψεις γιὰ τὴν ἀποστασιοποίηση τῆς ἐπιστῆμης ἀπὸ τὴν ὑλιστικὴ νοοτροπία καὶ γιὰ τὸν σεβασμὸ τῶν διανοουμένων στὶς πνευματικὲς ἀξίες. Εἶναι μιὰ ἀξιοσημειωτὴ στροφή στὴν Εὐρωπαϊκὴ διανόηση, τὴν ὁποία πρέπει νὰ πληροφορηθεῖ τὸ ἐλληνικὸ κοινὸ.

Βέβαια αὐτὲς οἱ ἀνήσυχιες καὶ οἱ ἀντιδράσεις κατὰ τοῦ ὑλιστικοῦ φρονήματος δὲν περιορίζοντο στὴν συγκεκριμένη αὐτὴ ὁμάδα. Παράλληλα ἡ Ἀδελφότητα Θεολόγων «Ζωὴ» εἶχε ἐπισημάνει τοὺς κινδύνους ἀπὸ τὴν ἐξάπλωση τοῦ πνεύματος τῆς ἀρνήσεως καὶ εἶχε ἀναλάβει ἔργο διαφώτισεως τῆς κοινῆς γνώμης μὲ συγκριτικὸν τρόπο. Μπορεῖ νὰ σημειώσει κανεὶς τὰ τρία τεύχη μὲ τὸ γενικὸ τίτλο «Ἀπολογητικὰ μελέται», γραμμένα ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Παναγιώτη Τρεμπέλα κατὰ τὴν περίοδο 1930-38, καθὼς καὶ τὸ εἰδικὸ βιβλίον «Ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρετ» τὸ ὅποιο ἐγνώρισε ἀλλεπάλληλες ἐκδόσεις.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ (ἀπὸ τὸ 1933) δραστηριοποιεῖται καὶ ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Κοινωνικὸς Σύνδεσμος ποῦ συμμετέχει στοὺς ἰδεολογικοὺς ἀγῶνες στὸ Πανεπιστήμιον μὲ διαλέξεις καὶ μὲ ἐκδόσεις, ὅπως τὰ φυλλάδια «Παλαιοντολογικὲς ἔρευνες καὶ ἡ καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου», «Οἱ σοφοὶ περὶ θρησκείας», «Οἱ μεγάλοι ἄνδρες περὶ Χριστιανισμοῦ», τὰ ὅποια ἐπιμελεῖται ὁ Ἀλέξανδρος Γκιιάλας.

Β'

“Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἡ προπαρασκευὴ γιὰ μιὰ πιδὸ συστηματικὴ ἐργασία, τὴν ὁποία οἱ δυὸ αὐτὲς κατ’ ἀρχὴν ἀνεξάρτητες προσπάθειες σὲ μιὰ γόνιμη καὶ

στενή συνεργασία, πού στηρίχθηκε στην εύρυθμη του πνεύματος του σεβαστού π. Σεραφείμ Παπακώστα, προϊσταμένου τότε της 'Αδελφότητας «Ζωή», θά πραγματοποιήσουν με την έκδοση τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1938 τοῦ παρόντος Περιοδικοῦ. "Ἐνα ἀξιόλογο ἐπιτελεῖο ἀπὸ νέους κυρίως ἐπιστήμονες καὶ ἀνθρώπους πού καλλιεργοῦν τὸν γραπτὸ λόγο, οἱ ὅποιοι σὺν τῷ χρόνῳ θὰ διακριθοῦν ἀργότερα στοὺς ἐπιστημονικοὺς κλάδους πού ἀνήκουν, ἀποτελοῦν τὴν συντακτικὴ ὁμάδα τοῦ Περιοδικοῦ, στὴν ὁποία τὸ προβάδισμα ἔχει ὁ τότε ὑφηγητὴς καὶ μετέπειτα καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἀλέξανδρος Τσιριντάνης.

Εἶναι ἕνα νέο Περιοδικὸ χωρὶς φίρμες, χωρὶς τὴν ἐπιδίωξη νὰ λανσάρει ὀνόματα, με ἄρθρα πού τὰ ὑπογράφουν ψευδῶνυμα, πού τίποτε τὸ ἐλαφρὸ ἢ τὸ εὐτράπελο δὲν περιέχεται στὴν ὕλη του, τὸ ὁποῖο χωρὶς περιστροφές προβάλλει τίς χριστιανικὲς του ἀρχές καὶ ἀποδύεται σὲ ἕνα συγκεκριμένο πνευματικὸ ἀγῶνα.

"Ὅλα αὐτὰ σημαίνουν δυσκολίες καὶ ἀμφιβολίες, γιὰ τὴν ὑποδοχὴ του ἀπὸ τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ καὶ συνεπῶς καὶ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ του ἐπιβίωση. «Ὅταν ἀποφασίστηκε ἡ ἔκδοσή τῶν «Ἀ κ τ ῖ ν ω ν» ἡ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ ὑπολόγιζε ἀπὸ τὴν κυκλοφορία παρομοίων περιοδικῶν ὅτι με 1000 φύλλα θὰ ἐκάλυπτε τὰ ἔξοδά του.

'Ἀλλὰ πρὶν τυπωθεῖ τὸ πρῶτο φύλλο οἱ ἀθρόες ἐγγραφές συνδρομητῶν τὸ ἀνάγκασαν νὰ μεγαλώσει τὸν ἀριθμὸ αὐτὸν στὸ διπλάσιο. Λίγες μέρες μετὰ τὴν κυκλοφορία τοῦ τεύχους αὐτοῦ οἱ δύο χιλιάδες ἐξαντλήθηκαν καὶ ἔγινε ἀνατύπωση ἄλλων 1500 φύλλων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν διαθέτει σήμερα (Πάσχα 1943) οὔτε ἕνα τὸ Περιοδικό» — σημειώνει σὲ ἕνα ἄρθρο με τίτλο «Τὸ χριστιανικὸ βιβλίον στὴν σημερινὴ Ἑλλάδα», ὁ Α. Λαμπρινός ('Ἀλέξ. Γκιάλας), στὶς «Ἀκτίνες» (ἔτος 1943, σελ. 140). Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀνταπόκριση πού βρῆκε ἀπὸ τὸ κοινὸ τὸ Περιοδικὸ αὐ-

τὸ στὸ ξεκίνημά του.

Κύριος στόχος τῶν «Ἀκτίνων» τὴν πρώτη δεκαετία εἶναι ἡ ἐνημέρωση τοῦ ἀναγνωστικοῦ των κοινού καὶ κατ' ἐπέκταση ἡ διαμόρφωση τῆς κοινῆς γνώμης τῆς πατρίδας μας γιὰ τὴν θέση τῆς ὑπεύθυνης ἐπιστήμης ἐπάνω στὰ μεγάλα μεταφυσικὰ προβλήματα καὶ τὸν σεβασμὸ τῆς πρὸς τὴν Πίστη. Ἀποτελοῦν συνεπῶς ἔντυπο μάχης στὴν πάλη τῶν ἰδεῶν. Μὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο κριτήριον θελήσει νὰ ἀξιολογήσει κανεὶς τὴν προσφορὰ τῶν «Ἀκτίνων» θὰ ἀστοχήσει καὶ θὰ τίς ἀδικήσει.

Δὲν ἀποσκοποῦν νὰ ἀποτελέσουν φύλλο πνευματικῆς οἰκοδομῆς με τὴν συνήθη ἀντίληψη ἢ ἀποκλειστικῆς καλλιέργειας τῶν θεολογικῶν σπουδῶν. Σκοπὸς τῶν εἶναι νὰ διαλύσουν προκαταλήψεις πού ἀποτελοῦν πέδη στὴν προσέγγιση τοῦ μορφωμένου ἀνθρώπου καὶ ἰδίως τοῦ νέου πρὸς τὴν Πίστη. Οἱ συντάκτες τοῦ Περιοδικοῦ αὐτοῦ φιλοδοξοῦν νὰ κλονίσουν τὴν αὐτοπεποίθηση τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς σὲ ἕνα ἰδιότυπο ὀρθολογιστικὸ κλίμα, νὰ ἀξιοποιήσουν τὴν ἀπογοήτευσή του ἀπὸ τὴν τραγικότητα τῶν γεγονότων πού συγκλόνιζαν στὰ χρόνια αὐτὰ τὴν Εὐρώπη καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουν στὸν περίβολο τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ πάρα πέρα βήματα τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεόν, εἶναι ἔργο τῆς Χάριτος Του καὶ τῶν προσωπικῶν ἀποφάσεων.

Καὶ δὲν εἶναι μόνον ὁ ἀριθμὸς τῶν φύλλων πού διαρκῶς αὐξάνει γιὰ νὰ ὑπερβεῖ τίς 40.000 συνδρομητὲς στὸ τέλος τῆς πρώτης δεκαετίας, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει τὸ μέτρο τῆς ἀπήχησης πού βρῆκε στὸ κοινὸ τὸ Περιοδικό. Τέτοιες ἐκδοτικὲς ἐπιτυχίες μπορεῖ νὰ συναντήσῃ κανεὶς καὶ σὲ πολλοὺς κερδοσκοπικοὺς δημοσιογραφικοὺς ὀργανισμοὺς, ὡς προῖον ρεκλάμας καὶ ἀνταποκρίσεως στὰ συνήθη γούστα τῶν ἀναγνωστῶν.

'Ἐδῶ πρόκειται γιὰ ἕνα πνευματικὸ συναγεμῶ ἐθελοντικῆς προσφορᾶς, ὁ ὁποῖος στελεχώνει σχεδὸν αὐθόρμητα

την ὄλη προσπάθεια, πού ξεκινάει ἀπὸ τὴ σύνταξη καὶ καλύπτει τὴν ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία, τὸν τομέα διαδόσεως καὶ ἐπικοινωνίας μὲ τὸν ἀναγνώστη. Παύει νὰ εἶναι ἀπλῶς τὸ Περιοδικό, στὶς στήλες τοῦ ὁποίου θὰ συναντήσῃ κανεὶς κείμενα πού ἀφοροῦν «τὴν ἐπιστήμη, τὴν φιλοσοφία, τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, τὰ γράμματα καὶ τὴν τέχνη» καὶ γίνεται κίνημα πνευματικό, τὸ ὁποῖο δονεῖ νεανικὲς καρδιές, πού ἀφιερώνουν δυνάμεις καὶ ἐνεργητικότητα γιὰ τὴν εὐρύτερη διάδοση τοῦ μηνύματος πού ὑπηρετεῖ.

Καὶ ὅλα αὐτὰ ἀναπτύσσονται σὲ μιὰ πολεμικὴ ἀτμόσφαιρα, σὲ μιὰ περίοδο ἐχθρικῆς κατοχῆς καὶ μεγάλων δυσχερειῶν, κατὰ τὴν ὁποία εἶναι φυσικὸ νὰ κυριαρχεῖ ὁ ἀτομισμὸς καὶ ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν προσωπικὴ ἐπιβίωση. Καὶ ὅμως ἀκριβῶς τότε πού ὀρθώνονται πελώριες οἱ δυσκολίες, κορυφώνεται ὁ πνευματικὸς μόχθος, καλλιεργοῦνται ἰσχυροὶ πνευματικοὶ δεσμοί, σχεδιάζεται ἡ μεγάλη ἐξόρμησις. Παρὰ τὴν λογοκρισία καὶ τὴν ἐμφανῆ ἀντιδραστικὴ διάθεση τοῦ «Γραφείου Τύπου» τῶν γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἡ διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ μὲ τὸ ἐκλεκτὸ ἐπιτελεῖο τῶν συνεργατῶν του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ συνδρομὴ τῆς χριστιανικῆς φοιτητικῆς καὶ μαθητικῆς νεολαίας, πού ἀποτελεῖ τὸ πεζικὸ στὴν ὄλη ἐπιχείρησις, δίνει τὴ μάχη γιὰ τὴν πνευματικὴ τόνωσις τοῦ λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἀνταποκρίνεται καὶ ὑποδέχεται μὲ ἐνθουσιασμὸ αὐτὸ τὸ μήνυμα, πού ἰδιαίτερα σημειώνει ἐξαιρετικὴ ἐκδοτικὴ ἐπιτυχία, μὲ τὸ Πασχαλινὸ τεύχος τοῦ 1943 ἀφιερωμένο στὸ νεοελληνικὸ χριστιανικὸ πνεῦμα.

Εἶναι μιὰ ἀξιόλογη νίκη, πού ἐγγυᾶται τὰ ἴδια καὶ καλύτερα ἀποτελέσματα σὲ ἕνα νέο μεγάλο βήμα τοῦ Περιοδικοῦ πού πραγματοποιεῖται τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1946 μὲ τὴν κυκλοφορία τῆς «Διακηρύξεως» τῆς, μὲ τὴν ὁποία ἡ «Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ἐπιστημόνων» ἔρχεται νὰ ἐκπληρώσῃ ἕνα χρέος τῆς πρὸς τὸν λαὸν αὐτόν. Μὲ τὴν ἐκδοσὴ αὐτὴ καὶ τὴν διεθνῆ κατὰ κάποιον

τρόπο ἐπικύρωσῆ τῆς μὲ τὶς δηλώσεις κορυφαίων ἐκπροσώπων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διανοήσεως ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν, πού ἔχουν περιληφθεῖ στὰ τεύχη τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1948, κλείνει μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς ἕνας μεγάλος κύκλος θεμάτων, πού ἀπασχόλησαν τὸ Περιοδικὸ στὴν πρώτη δεκαετία τῆς ζωῆς του καὶ εἶχαν σκοπὸ τὴν ὑπερνίκηση τῶν ὕλιστικῶν ἀντιλήψεων στὶς τάξεις τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων. Ὅχι πῶς δὲν θὰ δοθεῖ συνέχεια στὸ θέμα αὐτὸ στὰ ἐπόμενα χρόνια. Καμμιά νίκη στὴν πάλῃ αὐτὴ τῶν ἰδεῶν δὲν εἶναι ὀριστική. Ὁ ἀντίπαλος ἐπανερχεται, ἐνῶ παράλληλα οἱ γενεές ἢ μιὰ διαδέχεται τὴν ἄλλη. Σημασία ἔχει οἱ ἀντίθετες αὐτὲς ἀπόψεις νὰ μὴ εἶναι μονόλογος καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ «Ἀκτίνες» προσέφεραν σημαντικὴ ὑπηρεσία. Ἐτσι λοιπὸν τὸ μήνυμα αὐτὸ ἔγινε αἰσθητὸ στὸ εὐρύτερο κοινόν, μὲ συνέπεια νὰ τὸ λάβουν στὰ σοβαρὰ ὑπὸ ὄψιν οἱ στρατευμένοι ὀπαδοὶ τοῦ ὕλισμου καὶ νὰ ἐκδηλώσουν ἄμεσα τὴν ἀντίδρασί τους (*).

Γ'

Ἄλλὰ ὁ σκοπὸς τοῦ Περιοδικοῦ δὲν περιορίζεται «στὴν ἀπάρνησι τῆς ἀρνήσεως, ἢ ὁποία δὲν εἶναι ἀκόμη θέσις. Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι μαθηματικὸς τύπος. Χρειάζεται νέον ξεκίνημα πρὸς τὴν ζωὴν. Τὴν ζωὴν, πού ἔχει νόημα, ἔχει σκοπὸν, ἔχει νοῦν πού τὴν κυβερνᾷ, ἔχει δημιουργόν. Τὴν ζωὴν πού ἔχει νόμους, ἐπιβάλλει θάρρη, καθήκοντα, θυσίας. Τὴν ζωὴν πού εἶναι συνειδήσις, πειθαρχία, ἐργασία, δημιουργία. Τὴν ζωὴν διὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀτελεστέρα καὶ ἡ ἀσημοτέρα θετικὴ προσπάθεια ἔχει

(*) Βρίσκονται ἐγκατεσπαρμένα στὸν ἡμερήσιον καὶ περιοδικὸν τύπον τῆς ἀριστερᾶς ἀπὸ τὸ 1945 (Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρησις), μέχρι καὶ στὶς ἡμέρες μας (Ἰούλιος 1987 στὸ Ριζοσπάστη), διάφορα ἐπικριτικὰ σχόλια γιὰ τὸ ἔργο τῶν «Ἀκτίνων» καὶ τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων».

ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραν σημασίαν ἀπὸ ὅλα τὰ μεγάλα λόγια τῶν ἀρνητῶν».

Μὲ αὐτὴν τὴν παράγραφον κλείνει τὸ καταστατικὸ ἄρθρο τοῦ Περιδικοῦ αὐτοῦ, ποῦ περιέχεται στὸ πρῶτο τεύχος τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1938.

Καὶ μὲ αὐτὴ τὴν συναίσθηση τοῦ χρέους τῶν πρὸς τὸν ἀναγνώστη καὶ γενικώτερα πρὸς τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία τὸ Περιδικὸ ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὸ ἀνοιγμα τοῦ δρόμου, προκειμένου νὰ ἀναπτυχθεῖ καὶ ἐμπειδωθεῖ ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία στὴ ζωὴ τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ ἔθνους.

Βασικὸ ἔργο πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴν ὑπῆρξαν «τὰ ἄρθρα γραμμῆς τῶν «Ἀκτίνων» ποῦ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ 1943 μέχρι τὸ 1957, συντάκτης ἑὼν ὁποίων ἦταν ὁ Ἀλέξ. Τσιριντάνης ὑπογράφοντας τὴν περίοδο ἐκείνη ὡς Π. Μελίτης.

Αὐτὰ τὰ κείμενα ἀποτέλεσαν καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου «Γιὰ ν' ἀνοιξῆ ὁ δρόμος» ποῦ κυκλοφόρησε τὸ 1957 καὶ ἀποτελοῦν μίαν συστηματοποιημένη ἔκδοση αὐτῆς τῆς δημιουργικῆς ἀρθρογραφίας, ποῦ θεμελίωσε στὴ συνείδηση τοῦ κοινῶ τὸ ἔργο τῶν «Ἀκτίνων», σὰν ἀπαρχὴ μιάς προσπάθειας μὲ τεράστιες δυνατότητες πνευματικῆς τροφοδοσίας. Στις σελίδες αὐτῆς θὰ συμμεριθεῖ ὁ ἀναγνώστης τὸν προβληματισμὸ τοῦ συγγραφέα τοῦς γιὰ τὴν θεμελίωση τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ὡς διαδόχου μιάς καταστάσεως μαρσασμοῦ καὶ ἀδιεξόδου, τὴν ὁποία ἀντιμετωπίζει ὁ σημερινὸς κόσμος, σὰν ἀποτέλεσμα μιάς μακροχρόνιας ἀποστασίας ἀπὸ τὶς θεμελιώδεις ἀξίες τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Τὸ καθοδηγητικὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ Α. Ν. Τσιριντάνη συμπληρώνεται καὶ ἀπὸ σχόλια ἐπὶ ἐπικαίρων θεμάτων, τὰ ὁποῖα περιέχονται στὴ στήλη τῶν «Ἀπόψεων», μὲ τὴν ὑπογραφή μὲ τὰ ἀρχικὰ Ζ. Ν.

Δὲν στάθηκαν οἱ «Ἀκτίνες» μόνον στὴν θεωρητικὴ διερεύνηση καὶ κατοχύρωση τῶν ἀρχῶν γιὰ τὴν προαγωγή τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ,

ἀλλὰ καταπιάστηκαν καὶ μὲ συγκεκριμένα εἰδικὰ προβλήματα τῆς σύγχρονης ζωῆς μὲ τὶς ἰδιαιτερότητες ποῦ ἐμφανίζονται στὸν τόπο μας μὲ ἐκτεταμένη ἀρθρογραφία καὶ εἰδικὰ τεύχη. Γιατὶ σὰν προσπάθεια ἀνθρώπων ποῦ πιστεύουν στὴν χριστιανικὴ κοσμοθεωρία καὶ ζωὴ δὲν μπορούσαν νὰ ἀφήσουν ἔξω ἀπὸ τὶς μελέτες τοῦς κοινωνικοὺς θεσμοὺς καὶ καταστάσεις ποῦ στὴν ὑπαρξὴ μιάς κοινωνίας παίζουν τόσο πρωταρχικὸ ρόλο.

Ἔτσι ἀσχολήθηκα μὲ τὸ πρόβλημα τῆς οἰκογένειας καὶ τοῦ γάμου καθὼς καὶ μὲ τὴ θέση τῆς γυναίκας στὸ σύγχρονο κόσμο, προβάλλοντας τὶς ἀπόψεις τῶν γιὰ ἓνα χριστιανικὸ φεμινισμό, ἐμπνεόμενο καὶ ἀπὸ τὰ δυνατὰ παραδείγματα ξεχωριστῶν γυναικείων μορφῶν ἀπὸ τὴν παλαιότερη καὶ πρόσφατη ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ ἄλλου ἓνα ἄλλο ζωτικὸ καὶ πάντοτε ἐπίκαιρο θέμα γιὰ τὴν ἀγωγή τῆς νεότητος ὑπῆρξε ἀπὸ τὰ μόνιμα — μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς — μελήματα τοῦ Περιδικοῦ. Ἄν δὲ προσθέσει κανεὶς στὴν πλουσιώτατη ἀρθρογραφία καὶ τὴν παράλληλη πρὸς τὸ Περιδικὸ τοῦτο προσπάθεια τοῦ «Ἰνστιτούτου Ψυχολογίας καὶ Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς», ποῦ ἰδρύθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε μέσα στοῦς κόλπους τῶν «Ἀκτίνων», μὲ τὶς εἰδικές μονογραφίες τοῦ ἀειμνήστου διευθυντοῦ τοῦ ψυχιάτρου Ἄριστου Ἀσπιώτη, ποῦ ἀριθμοῦνται σὲ δεκάδες, τότε μπορεῖ νὰ ἐκτιμήσει κανεὶς τὸν ὄγκο τῆς ἐπιμελημένης ἐργασίας ποῦ ἔχει συντελεσθεῖ στὸν τομέα αὐτόν. Καὶ ὅλα αὐτὰ ὄχι σὰν κάποιος ἀόριστος νεωτερισμὸς ποῦ ἐπιδιώκει σὰν αὐτοσκοπὸ τὴν πρωτοτυπία, ἀλλὰ σὰν καρπὸ τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος, ποῦ τοῦς ἐπικυρώνει ἡ ἱστορικὴ συνείδηση τοῦ σώματος τῶν πιστῶν ἀνά τοῦς αἰῶνες. Γι' αὐτὸ στοῦς πενήντα τόμους τοῦ περιδικοῦ αὐτοῦ θὰ βρεῖ ὁ ἀναγνώστης πληθῶρα ἱστορικῶν μελετῶν καὶ παρουσιάσεις μορφῶν, ποῦ βεβαιώνουν γιὰ μιά μακρὰ ἱστορικὴ συνέχεια ἀπὸ ἀγῶνες γιὰ τὴ βίωση αὐτοῦ τοῦ μηνύματος. Γι' αὐτὸ αὐτὴ ἡ ἀνα-

φορά στο παρελθόν δὲν εἶναι μία ρωμαντική ἀναδρομὴ στὰ περασμένα, ἀλλὰ πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ ἀγωνιστικοῦ πάλμου γιὰ τὸ σήμερα.

Γιὰ τοῦτο στὶς στήλες τοῦ περιοδικοῦ φιλοξενήθηκαν μελέτες γιὰ τοὺς ξεχασμένους ἢ ἀγνωστούς ἢ παραγνωρισμένους θησαυροὺς τοῦ Ἔθνους. Ἔτσι παρήλασαν οἱ μορφές τῶν θρυλικῶν στῆ συνείδηση τοῦ λαοῦ μας Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ τοῦ Παπουλάκου, ἔπειτα οἱ σεμνοὶ θεμελιωτὲς τῆς σημερινῆς πνευματικῆς ζωῆς: Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, Κοσμᾶς ὁ Φλαμιᾶτος, Ἰγνάτιος Λαμπρόπουλος, Ἡλίας Βλαχόπουλος, Εὐσέβιος Ματθόπουλος, καὶ ὁ πρῶτος Χριστιανὸς Ἐπιστήμονας ὁ Πέτρος Βράβιλας Ἀρμένης.

Ἐξ ἄλλου σὲ πολλὲς εὐκαιρίες δόθηκε ἡ ἀφορμὴ νὰ παρουσιασθοῦν μορφές τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ ὅπως οἱ κληρικοὶ ποὺ ὑπῆρξαν ὁδηγοὶ τοῦ γένους στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, οἱ εἰσηγητὲς τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν στὸν τόπο μας, οἱ νεομάρτυρες ποὺ μὲ τὸ αἷμα τους καὶ τὸν πνευματικὸ τους μόχθο προετοίμασαν τὴν ἐθνεγερσία, τὸ ἀνακαινιστικὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων.

Ἄλλὰ ἡ ἱστορικὴ ἀναδρομὴ στὶς σελίδες τῶν «Ἀκτίνων» προχώρησε σὲ παλαιότερες περιόδους, ἔφτασε στὰ χρόνια τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ Δυτικοῦ Μεσαίωνα γιὰ νὰ ἀναιρέσει τὶς προκαταλήψεις καὶ τὶς πρόχειρες κρίσεις καὶ νὰ παρουσιάσει τὰ νεώτερα πορίσματα τῆς ἱστορικῆς ἔρευνας σὲ ἐποχὴ ποὺ ὅλοι σχεδὸν μιλοῦσαν μὲ περιφρόνηση γιὰ τοὺς μέσου χρόνους.

Μέσα ἀπὸ τὶς γραμμὲς τῶν κειμένων αὐτῶν γίνεται καταφανὲς ἀπὸ ποιὲς πηγὲς ἀντλεῖ τὸν ἀγωνιστικὸ τῆς παλμὸ ἢ προσπάθεια ποὺ συνδέεται μὲ τὶς «Ἀκτίνες», τὶς ὁποῖες χαρακτηρίζει ἡ γνησιότητα καὶ ἡ κατ' εὐθείαν σύνδεση μὲ τὴν ὀρθόδοξη παράδοσή μας.

Καὶ εἶναι αὐτὸ ἀπαραίτητο νὰ τονισθεῖ, γιατί πολλοὶ καλοπροαίρετοι ἴσως ἐπικριτὲς τοῦ Περιοδικοῦ εἶδαν στὴν ἀντιρρητικὴ πρὸς τοὺς ἀρνητὲς

στάση τοῦ τὴν διάθεση νὰ παραστήσουν τὸν Χριστὸν «ὡς ἰδρυτὴν κοσμοθεωρίας καὶ νὰ ἀποδείξουν πὼς ἡ ἀφέντρα ἢ ἐπιστὴμη τοῦ κάνει τὴν χάρη νὰ τοῦ δώσει πιστοποιητικὸ, πὼς αὐτὰ ποὺ ἔλεγε καὶ ἔκανε δὲν εἶναι ἀπλοϊκὰ ὅπως φαίνονται, ἀλλὰ θεβαιώνονται ἐπιστημονικῶς».

Παρὰ τὴν διατύπωση τέτοιων γνωμῶν καὶ τὴν ἀντίληψη πολλῶν ὅτι ἡ ἀπολογητικὴ ἔχει ξεπεραστεῖ, δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ τόμοι ποὺ ἀντέκρουσαν τὶς ποικίλες ὕλιστικὲς θεωρίες κατὰ ἔχουν νὰ πουν: ὅτι δηλαδὴ ἀποτέλεσαν γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τὸν κυματοθραύστη τοῦ ὕλισμοῦ, ἀκολουθώντας τὴν παράδοση τοῦ Σκαλτσούνη καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπολογητῶν.

Βέβαια στὶς γραμμὲς ἑνὸς ἄρθρου δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ οὔτε περιληπτικὰ λόγος γιὰ τὸν πλοῦτο τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τῆς πενηνταετίας ποὺ πέρασε, οὔτε βέβαια στὸ ἀξιόλογο κριτικὸ φιλολογικὸ ἔργο, οὔτε στὴν πρωτότυπη λογοτεχνικὴ δημιουργία ποὺ εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας στὶς «Ἀκτίνες» θὰ ἀναφερθοῦμε, πράγμα ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἀναλάβουν ἀρμολιότερες γραφίδες.

Στὸ κείμενο αὐτὸ ἔγινε ἀπόπειρα νὰ ἐπισημανθοῦν οἱ βασικοὶ στόχοι τοῦ Περιοδικοῦ καὶ τὰ θεμέλια ποὺ στηρίχθηκε τὸ μακροχρόνιο αὐτὸ ἔργο.

Δ'

Ὅλη δὲ αὐτὴ ἡ ἀξιόλογη παραγωγὴ εἶναι ἔργο ἐπωνύμων ἐργατῶν τοῦ πνεύματος ποὺ ἄλλοι ἰσόβια, ἄλλοι γιὰ μεγάλες χρονικὲς περιόδους τῆς ζωῆς των ἔδωσαν τὴν ψυχὴ τους γιὰ τὸ Περιοδικὸ αὐτό. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀνήκουν πλέον στὴν θριαμβεῦσασα Ἐκκλησία, ἄλλοι πάλι ἀξιοκαθε τιμῆς βρισκονται λόγω προχωρημένης ἡλικίας στὴν ἀπομαχία, ἐνῶ ὀρισμένοι ἐξακολουθοῦν νὰ ἀποτελοῦν τὶς σύγχρονες μάχιμες μονάδες.

Δὲν εἶναι εὐκόλο βέβαια — ἂν καὶ

θάπρεπε — να αναφερθούν ονομαστικά όλοι όσοι μόχθησαν για να γραφούν και να διαδοθούν αυτοί οι πενήντα τών «'Ακτίνων» τόμοι. "Ας είναι λοιπόν επιεικής ή κρίση για οποιαδήποτε αθέλητη παράλειψη.

Η πρώτη θέβαια τιμή ανήκει στην ιδρυτική ομάδα, την νεανική εκείνη συντροφιά του Πειραιά, που ήταν και ο αρχικός πυρήνας για την έκδοση του Περιοδικού, ή οποία σχεδόν άμεσως πλαισιώθηκε από άλλους έκλεκτους συνεργάτες, ώστε να σχηματισθεί το αξιόλογο έπιτελείο του.

Από αυτούς ο 'Αλέξανδρος Τσιριντάνης υπήρξε θέβαια ο ιθύνων νους, ενώ ο "Αριστος 'Ασπιώτης είχε την φροντίδα, έκτος από την δική του πλούσια συγγραφική παραγωγή, της έπιπτείας της ύλης μέχρι του θανάτου του το 1983. 'Ο Σοφοκλής Χατζηδάκις (+1986), έκτος από το αξιόλογο φιλολογικό έργον του (με την υπογραφή Σ. Καλησπέρης) και την πρωτότυπη λογοτεχνική του παραγωγή (ώς Τιμών Παρμενάς), υπήρξε και ή ψυχή τών κύκλων της «Δαμασκου» που έκτος από τις ώραιες έκδόσεις έγινε ο δάσκαλος για πολλούς νεωτέρους του να έπιδοθούν στην καλλιέργεια του γραπτού λόγου και του στοχασμού.

Παράλληλο έργο παρήγαγε και ο βετεράνος συνεργάτης του Περιοδικού κ. Διονύς. Πόθος (Π. Κλωνάρης), ιδιαίτερα σαν κριτικός της σύγχρονης λογοτεχνίας μας και σαν δημιουργός (με την υπογραφή ένιotes Ν. Βαλαμής), στον πεζό και ποιητικό λόγο. 'Ο Γ. Η. Φιταράς, άν και ξενιτεμένος, δέν ξεχασε τους νεανικούς του πόθους και έδωσε και αυτός την πνευματική του συνδρομή στέλνοντας από το Λονδίνο τά δικά του γραπτά έργα.

'Ο π. 'Ιερώνυμος Κοτσώνης με τους άείμνηστους π. Σερραφείμ Παπακώστα, Παναγιώτη Τρεμπέλα και τόν κ. 'Ιωάννη Κολιτσάρα, άποτέλεσαν την ομάδα της θεολογικής υποστηρίξεως του έργου τών «'Ακτίνων».

'Ο Δημήτριος Κωτσάκης έπι μίαν

σχεδόν πενηκονταετία τροφοδότησε το Περιοδικό με έκλαϊκευμένα μέν άλλα πάντοτε άριστα ενημερωμένα άρθρα με θέματα από τόν κύκλο τών θετικών έπιστημών, που μιλούσαν για τις εξέλιξεις στους διαφόρους τομείς των και τις φιλοσοφικές, μεταφυσικές συνέπειές των. Στόν είδικό αυτό τομέα συνέβαλε τά πρώτα χρόνια κυρίως ο σεβαστός καθηγητής κ. Σταύρος Πλακίδης, καθώς και οι διάδοχοί του στις έδρες της 'Αστρονομίας στα Πανεπιστήμιά του. Σημαντική υπήρξε ή συμβολή του 'Ιωάννη Οϊκονομίδη στην παρουσίαση τών βιολογικών θεμάτων και ιδιαίτερα σε ό,τι σχετίζεται με τά προβλήματα της θεωρίας της εξέλιξεως, ενώ άλλοι, όπως ο κ. Δ. Φιλάρετος άσχολήθηκαν με τη θεωρία τών έπιστημών και τά θεμέλια της κοσμοθεωρίας. 'Ο κ. Εύθύμιος Βρυζάκης (υπογράφοντας ως Δ. Πυργιώτης), άσχολήθηκε με ποικίλα έπίκαιρα θέματα, που άφορούσαν κυρίως τόν τεχνικό πολιτισμό και τις συνέπειές του στις σύγχρονες κοινωνικές εξέλιξεις, την οικογένεια και τη θέση της γυναίκας κάτω από τó φώς τών χριστιανικών αντίληψεων.

Δύσκολο είναι να έκτιμήσει κανείς ποιά θά ήταν ή πορεία τών «'Ακτίνων» άν στα πρώτα χρόνια της έμφανισέως των άπουσίαζε ή άγωνιστική μορφή του 'Αλεξ. Γκιάλα. Οί στίχοι του, ή πολύπλευρη παραγωγή του, ή νεανική του διάθεση, τó άγωνιστικό του φρόνημα συνετέλεσαν στη δημιουργία του ένθουσιαστικού στοιχείου που τόσο συνέβαλε στην έπιτυχία των.

Τό έπιστημονικό και ήθικό άνάστημα του Μαρίνου Γερουλάνου ως προέδρου της «Χριστιανικής 'Ενώσεως 'Επιστημόνων» και συνεργάτου του Περιοδικού, προσέδωσε πρόσθετο κύρος στο όλο έργο, όπου μαζί με άλλους έκλεκτους θεράποντες της Ιατρικής από τόν τόμο που όπως ο "Αριστος 'Ασπιώτης, ο Δημήτριος Χαροκόπος, ο κ. 'Αθ. Καραντώνης και από τó έξωτερικό (ιδιαίτερα με τη συμβολή του Paul Tournier), πρόβαλαν στο έλλη-

νικό κοινό τις αρχές της Ιατρικής της προσωπικότητας.

Συμπαράστατης από τα πρώτα χρόνια στο καθοδηγητικό έργο του 'Αλέξ. Τσιριντάνη, ο οποίος εξακολούθησε μέχρι τον πρόσφατο θάνατό του ('Ια. νουάρ. 1987) να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο Περιοδικό ως Πρόεδρος της «Χριστιανικής Ένώσεως των 'Ακτινών», υπήρξε ο διαπρεπής καθηγητής της Πολιτικής Δικονομίας Γεώργιος Θ. Ράμμος.

'Εξ άλλου οι «'Ακτινες» έχοντας μέσα στους σκοπούς των και την ανάπτυξη ενός υγιούς φεμινιστικού κινήματος απέβλεψαν και στη συνεργασία με εκπροσώπους του γυναικείου κόσμου, ή οποία απέδωσε ωραίους καρπούς στον τομέα της λογοτεχνίας, της ιστορίας, των γυναικείων θεμάτων με την συμβολή της άειμνηστου Σταματίας Μαστρογιαννοπούλου, των κυριών Δέσποινας 'Ασπιώτη, 'Ελένης Κουκου κ.ά.

Δέν είναι θέβαια μόνο σημαντική ή προσφορά εκείνων που με τη γραφίδα τους συνέβαλαν στο τόσο δημιουργικό έργο των «'Ακτινών», αλλά και εκείνων που διέθεσαν τις δυνάμεις των στον οργανωτικό τομέα, στη λειτουργία του γραφείου του περιοδικού, στο τυπογραφείο, στη διεκπεραίωση και διανομή των φύλλων, στη γνωριμία του με το άναγνωστικό κοινό. 'Από τους πρώτους που ανέλαβαν υπεύθυνες θέσεις ήταν ο άείμνηστος Γεώργιος 'Αλεξίου, ο παλαίμαχος δικηγόρος κ. Σπ. Παμπούκης και στη συνέχεια ο κ. Δημήτριος Σταμάτης, ο οποίος έκτος από την γενικότερη εύθυνη που είχε για το Περιοδικό άξιοποίησε το ταλέντο του καλλιεργώντας το χριστιανικό χρονογράφημα στο «Θέατρο της ζωής», υπογράφοντας ως «Ούτις».

Ούτε ο χώρος επιτρέπει, ούτε ή μνήμη βοηθάει να άναφερθούν ονομαστικά όλοι όσοι έγραψαν την ιστορία των «'Ακτινών», των πρώτων πενήντα χρόνων. Είναι όμως άυτονόητο ότι ή έσω-

τερική ίκανοποίηση εκείνων που έζησαν τις μεγάλες στιγμές αυτής της πνευματικής έξορμήσεως, που συνδέεται με το έργο του Περιοδικού αυτού είναι τόσο ίσχυρη που κάνει περιττό κάθε δημόσιο έπαινο.

Ε'

Κανένας από τους άρχικούς στόχους των «'Ακτινών» δέν είναι στη σημερινή πεντηκοστή επέτειο άνεπίκαιρος. 'Η πάλη των ιδεών εξακολουθεί με άμείωτη ένταση, όπως δείχνουν οι έσχατοι καιροί. Γι' αυτό ή βασική συμβολή των στον πνευματικό άγώνα της σύγχρονης έποχής με τις δύο κεντρικές έκδηλώσεις της — την άντιμετώπιση των άπόψεων της άρνήσεως και την προβολή των άρχών του χριστιανικού πολιτισμού — συνεχίζεται και σήμερα σε μία νέα περίοδο με άντικειμενικό σκοπό να βοηθηθεί ο άνθρωπος του καιρού μας στην πνευματική του πορεία και να ζητήσει την 'Αλήθεια στην θεωρία και την πράξη, ή οποία θα τον έλευθερώσει από το άγχος και τα δεινά της έποχής.

Για να άνταποκριθεί όμως σ' αυτή την ύψηλή άποστολή το Περιοδικό αυτό, όλες του συνιστώσες που άποτελούν το σημερινόν του κύκλο, ή διεύθυνση, οι συντάκτες των κειμένων, οι άναγνώστες που με την συναίσθηση μιας θαρρείας εύθύνης, που άπορρέει από ένα πνευματικά γόνιμο παρελθόν και την έπιταγή των καιρών πρέπει να έπιτελέσουν το χρέος τους χωρίς δλιγωρίες, δισταγμούς και έπιφυλάξεις. Και θα εύχηθούμε ή επέτειος του μισού αιώνα να φέρει τις «'Ακτινες» από άπόψεως άγωνιστικού παλμού στην έποχή της άρχικής έμφανίσεως των με συνεργάτες νέους, όπως εκείνους της ίδρυτικής συντροφιάς του Πειραιά, που θα τους χαρακτηρίζει ή πνευματική ώριμότητα και ή παρρησία μιας γνήσιας χριστιανικής όμολογίας.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΑΚΤΙΝΕΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1987

ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΤΕΡΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΡΩΣΤΟ

Οί γραμμές αυτές χαράσσονται με την ευκαιρία τῶν 50 χρόνων τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων» καί ἄς ἀποτελέσουν τιμή στή μνήμη τῶν ἀειμνήτων:

Ἄ ρ. Ἀ σ π ι ῶ τ η, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε πρωτεργάτης γιά τήν ἐπαναφορά τῆς «ψυχῆς» στήν ἱατρική, στίς σωστές διαστάσεις.

Μ. Γ ε ρ ο υ λ ἄ ν ο υ, εἰσηγητοῦ στήν πράξη τῆς «ψυχο-σωματικῆς» ἱατρικῆς.

Paul Tournier, εἰσηγητοῦ τῆς «ἱατρικῆς τῆς προσωπικότη-
τας» καί

Δ. Χ α ρ ο κ ὀ π ο υ, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε μέ τὸ παράδειγμά του τήν ἱατρική αὐτή, μέχρι καί τήν τελευταία του πνοή, καί ἄφησε στοὺς ἐπερχομένους πρότυπο πρὸς μίμηση.

Ἐκφράσεις τῶν δύο τελευταίων, «κλασσικὲς» πλέον, διατυπώνονται ἐντὸς εἰσαγωγικῶν εἰς τὸ σχετικὸ μέρος τοῦ πρώτου κεφαλαίου καί εἶναι δημοσιευμένες σὲ διάφορα τεύχη τῶν «Ἀκτίνων».

Ὁ ἄρρωστος ζητᾷ ἀπὸ τὸν γιατρό βοήθεια, γιά νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια του, γιά νὰ ξαναβρεῖ τὴν χαμένη υγεία του καί αὐτὸ εἶναι πού δημιουργεῖ τίς σχέσεις ἀνάμεσα στὸν γιατρό καί τὸν ἄρρωστο. Τὸν κύριο ρόλο στίς σχέσεις αὐτές τὸν διαδραματίζει ὁ γιατρός καί ἡ ἐπιτυχία του σ' αὐτὸν ἐξαρτᾶται, σὲ μεγάλο βαθμό, ἀπὸ τίς ἀντιλήψεις πού ἔχει ὁ γιατρός γιά τὸν ἄρρωστο καί τὴν ἀρρώστεια.

Οἱ ἀντιλήψεις αὐτές μεταβλήθηκαν καθὼς ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη πέρασε σταδιακά 1) ἀπὸ τὴν ἱατρικὴ τοῦ ὄργανου, 2) στήν «ψυχο-σωματικὴ ἱατρικὴ» καί ὕστερα στήν «ἱατρικὴ τῆς προσωπικότη-
τας».

Η ΕΞΕΛΕΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

1. Ἡ «ἱατρικὴ τοῦ ὄργανου».

Σύμφωνα μέ τὴν μηχανιστικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία κυριαρχοῦσε τὸν περασμένο αἰῶνα, ἡ ἀρρώστεια ἐθεωρεῖτο σὰν μιὰ διαταραχὴ στή λειτουργία τοῦ νοσοῦντος ὄργανου, τὸ ὁποῖο αὐτὸ καί μόνον ἔπρεπε νὰ θεραπευθεῖ γιά νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ υγεία. Ὁ γιατρός... «δὲν θὰ ἐχρειάζετο νὰ ἰδεῖ τὸν ἄρρωστο» θὰ τοῦ ἦταν ἀρκετὸ

ἀπλῶς καί μόνον κάτι ἀπὸ τὸ σῶμα του, ὀλίγο αἷμα ἢ κάποιο ἔκκριμα ἢ ἓνα κομμάτι ἀπὸ τοὺς ἰστούς του καί θὰ εἶχε ἀπὸ αὐτὰ ἀμέσως καί σὲ ὅλες τίς λεπτομέρειες, τὴν ἀνάλυσή του». Προφανῶς, σχέση ἀνάμεσα στὸν γιατρό καί τὸν ἄρρωστο δὲν προσεβλέπετο.

2. Ἡ «ψυχοσωματικὴ ἱατρικὴ».

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψη τῆς «ἀγνωστῆς» μέχρι τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα γιά τίς θετικὲς Ἐπιστῆμες, «ψυχῆς», μέ τὴν βιολογικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου, τῆς ὁποίας τίς λειτουργίες μπορούμε νὰ σπουδάσουμε καί ἡ ὁποία ψυχὴ νοσεῖ καί αὐτὴ ὅπως καί τὸ σῶμα, καί ὕστερα ἀπὸ τὴ διαπίστωση τῆς ἀλληλοεπιδράσεως σώματος καί ψυχῆς, ἀναγνωρίσθηκε ἡ ἀδιάσπαστη ψυχοσωματικὴ ἐνότητα τοῦ ἀτόμου καί ἄλλαξε ἡ ἀντίληψη γύρω ἀπὸ τὴν ἔννοια τῆς υγείας καί τῆς ἀρρώστειας. Ἡ ἀρρώστεια θεωρεῖται πλέον ἐκδήλωση διαταραχῆς τῆς λειτουργίας τοῦ ψυχοσωματικοῦ συνόλου καί ἐκδηλώνεται ἄλλοτε περισσότερο μέ σωματικὲς καί ἄλλοτε μέ ψυχικὲς διαταραχὲς οἱ ὁποῖες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συνυπάρχουν.

Μὲ τίς καινούργιες αὐτές ἀντιλήψεις καλλιιεργήθηκε καί ἀναπτύχθηκε ἡ Ψυ-

χοσωματική Ίατρική, σάν μιὰ νέα Ειδικότητα τῆς Ίατρικῆς, ἡ ὁποία πολὺ συνέβαλε στὴν καλύτερη κατανόηση τοῦ ἀρρώστου καὶ στὴν προαγωγή τῶν σχέσεων ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ τὸν γιατρό.

3. Ἡ «ιατρικὴ τῆς προσωπικότη- τας».

Τὸ ἀκόμα μεγαλύτερο βῆμα στὴν ὀρθὴ τοποθέτηση τῶν σχέσεων γιατροῦ καὶ ἀρρώστου ἔγινε μὲ τὴν εἰσαγωγή τῶν θέσεων τῆς Ίατρικῆς τῆς Προσωπικότητας, ἡ ὁποία εἶδε τὸν ἀρρώστο σάν τὸν «συνάνθρωπο πού πάσχει» καὶ μελέτησε τὶς βαθύτερες σχέσεις τοῦ γιατροῦ πρὸς τὴν προσωπικότητά του, ὅπως αὐτὰ διευτυπώθηκαν στὰ διάφορα Διεθνῆ Συνέδρια τοῦ Bossey κλπ. Σύμφωνα μὲ τὴν ἱατρικὴ αὐτή, «ἡ συνάντηση τοῦ γιατροῦ μὲ τὸν ἀρρώστο εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ εὐγενέστερα ἔργα τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος». «...Εἶναι μιὰ λεπτὴ καὶ συγκινητικὴ στιγμή συναντήσεως δύο ψυχῶν ἡ ὁποία ἀνεβάζει τὸ ἱατρικὸ ἐπάγγελμα σὲ ὕψηλὸ λειτούργημα». «...Εἶναι ἡ συνάντηση δύο ἐλευθέρων ἀνθρώπων καὶ ἡ συνεργασία μιᾶς ἐμπιστοσύνης καὶ μιᾶς συνειδήσεως, ἐνὸς ἀνθρώπου πού ἀγωνιᾷ καὶ ζητεῖ βοήθεια καὶ ἐνὸς ἄλλου πού προσφέρει στὸν ἀρρώστο τὶς γνώσεις του μὲ ἀφοσίωση, μὲ συμπάθεια καὶ, ἀκόμα πιὸ πολὺ, μὲ τὴν καρδιά του».

Γιὰ μιὰ τέτοια ἱατρικὴ «ὁ γιατρός, πρέπει αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ εἶναι μιὰ ὀλοκληρωμένη προσωπικότητα, μὲ αἴσθημα εὐθύνης καὶ συνέπεια στὴ ζωὴ...». «Νὰ εἶναι τίμιος ἀπέναντι στὸν ἑαυτό του, ἐξωπλισμένος μὲ εὐσυνειδησία, εὐλικρίνεια, ὑπομονή, κατανόηση, καλωσύνη καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα ἀγάπη, γιὰ τὴν ὁποία διψᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀρρώστου».

Παράλληλα πρὸς τὴν πλέον συγχρο-
νισμένη καὶ τέλεια ἐπιστημονικὴ του
κατάρτιση, πρέπει «ὁ γιατρός νὰ ἔχει
ὕγιή κοσμοθεωρητικὸ προσανατολισμὸ
καὶ ἕνα συνεπὲς ἀτομικὸ βίωμα στὴν
καθημερινὴ του ζωὴ, τὸ ὁποῖο σάν καρ-
πὸ θὰ τοῦ δώσει μιὰ πλούσια ἀτομικὴ

πεῖρα, πού κάνει τὸν γιατρό ἱκανὸ νὰ
κατανοεῖ τὸν πάσχοντα σάν ἄνθρωπο μὲ
τὴν δική του προσωπικότητα», διότι...
«οὐκ ἔνι δυνατόν ἱατρικὴν εἰδέναι ὅστις
οὐκ οἶδεν ὅ,τι ἐστὶν ἄνθρωπος (Ίππο-
κράτης)».

«Ὁ γιατρός αὐτὸς θὰ ἔβλεπε σὲ κά-
θε ἀρρώστο ἕνα πλάσμα πού ἔχει τὶς δι-
κές του προσωπικὲς εὐθύνες, καὶ ἔχει νὰ
ἐκπληρώσει μιὰ ἀποστολὴ στὸν κύκλο
του». Καί... «θὰ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν
ὄλη προσωπικότητα τοῦ ἀρρώστου, καὶ
πρὸς τὶς ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς περιο-
χὲς του, ὥστε αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ἀρρώστεια
του νὰ μελετηθεῖ καλύτερα καὶ νὰ ἀν-
τιμετωπισθεῖ πληρέστερα...». «Αὐτὸς ὁ
γιατρός εἶναι πού θὰ μπορέσει νὰ συμ-
παθήσει τὸν ἀρρώστο, ἀκόμη νὰ τὸν ἀ-
γαπήσει καὶ πραγματικὰ νὰ τὸν καθο-
δηγήσει».

«Ὁ γιατρός πρέπει νὰ γνωρίζει τὸν
τρόπο νὰ ἀκούει τὸν ἀρρώστο πού τοῦ
ὀμιλεῖ, γιὰ νὰ δοκιμάσει ὁ ἀρρώστος
τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο τῆς χαλαρώσεως πού
διευκολύνει τὶς ἐκμυστηρεύσεις, ὅποτε
καὶ ἡ ποθητὴ γαλήνη θὰ ἐπιστρέψει στὴν
ταραγμένη ψυχὴ του...». «Ὁ γιατρός δι-
πλα στὸν ἀρρώστο θὰ ἐνισχύσει τὶς ἐλ-
πίδες του, θὰ τὸν ἐνθαρρύνει, θὰ τὸν
ἡρεμήσει, θὰ τοῦ ἐμπνεύσει ἐμπιστοσύ-
νη στὴ ζωὴ». Θὰ χρησιμοποιοῦσι τὴ
γλώσσα ἐκεῖνη πού ὁ κάθε ἀρρώστος εἶ-
ναι σὲ θέση νὰ καταλάβει, θὰ γίνει ἄν-
θρωπος μὲ καρδιά, θὰ ἀφήσει τὴ θέση
τοῦ παρατηρητῆ - ἐπιστήμονα καὶ θὰ
σταθεῖ δίπλα στὸν ἀρρώστο σάν ἄνθρω-
πος δίπλα στὸν ἄνθρωπο. Γιὰ νὰ μπο-
ρέσει «νὰ μπεῖ στὴν καρδιά τοῦ ἀρρώ-
στου, πρᾶγμα πού ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ
τὶς πιὸ θαυμάσιες ἐνέργειες τῆς θερα-
πευτικῆς, μὲ τελικὸ σκοπὸ νὰ κερδιθεῖ ἡ
ὕγεια τοῦ ἀνθρώπου».

ΑΡΝΗΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Οἱ ἐπιθυμητὲς αὐτὲς καλὲς σχέσεις
γιατροῦ καὶ ἀρρώστου δηλητηριάζονται
ἀπὸ πολλοὺς παράγοντες οἱ ὁποῖοι πα-
ρεμβαίνουν ἀνάμεσά τους ἀρνητικά.

α) Ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς τῶν
Ἀσφαλιστικῶν Ὀργάνων

σ μ ῶ ν κ α ι τ ῶ ν Τ α μ ε ί ω ν Ὑ γ ι ε ί α ς. Ὁ γ ι α τ ρ ὸ ϥ ἔ κ π ρ ὶ σ ω π ο ϥ τ ο ῦ Τ α μ ε ί ο ῦ ἢ τ ο ῦ Ὀ ρ γ α ν ι σ μ ο ῦ π ο ῦ τ ὸ ν π λ η ρ ῶ ν ε ι, ὀ φ ε ι λ ε ι ν ᾶ π ρ ο σ π α θ ε ῖ ν ᾶ δια σ φ α λ ῖ ζ ε ι τ ᾶ σ υ μ φ ἔ ρ ο ν τ ᾶ τ ο υ. Ε ἵ ν α ι ὑ π ο χ ρ ε ω μ ἔ ν ο ϥ ν ᾶ ἔ ν ε ρ γ ε ῖ σ ῦ μ φ ω ν α μ ἔ τ ι ϥ ἔ ν τ ο λ ἔ ϥ τ ο ῦ Τ α μ ε ί ο ῦ ἢ τ ο ῦ Ὀ ρ γ α ν ι σ μ ο ῦ κ α ι μ ἔ τ ι ϥ δ υ ν α τ ὴ τ η ϥ π ο ῦ τ ο ῦ π α ρ ἔ χ ο υ ν. Ἐ ἄ κ ὸ μ α κ α ι ὑ π ὸ σ υ ν θ ἦ κ η ϥ ἄ π α ρ ᾶ δ ε κ τ η ϥ, τ ὶ σ ο, ὥ σ τ ε ν ᾶ ε ἵ ν α ι ἄ ν θ ρ ω π ῖ ν ω ϥ δ ῦ σ κ ο λ ο, ἄ ν μ ἢ κ α ι ἄ δ ῦ ν α τ ο, ν ᾶ κ α λ λ ι ε ρ γ η θ ε ῖ τ ὸ σ τ ο ι χ ε ῖ ο τ ἦ ϥ ἔ μ π ι σ τ ο σ ῦ ν η ϥ — ἢ ἄ π α ρ α ῖ τ ἦ τ ἠ α ἰ τ ἦ π ρ ο ὑ π ὸ θ ἔ σ η ϥ, γ ι ᾶ τ ι ϥ κ α λ ἔ ϥ σ χ ἔ σ η ϥ ἄ ν ᾶ μ ε ϥ α σ τ ὸ γ ι α τ ρ ὸ κ α ι τ ὸ ν ἄ ρ ρ ω σ τ ο.

β) Ἐ π ὶ τ ὸ Ἐ ρ γ α σ τ ἦ ρ ι ο κ α ι τ ᾶ Μ η χ α ν ἦ μ α τ α. Πα ρ' ὄ λ η ϥ τ ι ϥ τ ε ρ ᾶ σ τ η ϥ δ υ ν α τ ὴ τ η ϥ π ο ῦ π ρ ο σ φ ἔ ρ ο υ ν τ ᾶ π ο ι κ ῖ λ α τ ε χ ν ο λ ο γ ῖ κ ᾶ μ ἔ σ α σ τ ῖ ϥ δια γ ν ω σ τ ῖ κ η ϥ κ α ι τ ι ϥ θ ε ρ α π ε υ τ ῖ κ η ϥ μ ε θ ὸ δ ο υ ϥ γ ι ᾶ τ ἦ ν ἄ ν τ ι μ ε τ ὴ π ὶ σ η τ ἦ ϥ ἄ ρ ρ ὴ σ τ η ϥ, ἄ π ο ξ ε ν ὴ ν ο υ ν τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ ἄ π ὸ τ ὸ ν ἄ ρ ρ ω σ τ ο μ ἔ τ ἦ ν π α ρ ε μ β ο λ ἦ ὄ λ ο κ α ι π ε ρ ῖ σ σ ο τ ἔ ρ ω ν ὄ ρ γ ᾶ ν ω ν, θ ο η θ ὶ ω ν, τ ε χ ν ῖ κ ὶ ω ν, χ ε ῖ ρ ῖ σ τ ὶ ω ν τ ὶ ω ν μ η χ α ν η μ ᾶ τ ω ν, π α ρ α σ κ ε υ α σ τ ὶ ω ν, π ρ ο σ ὴ π ω ν ἔ ν γ ἔ ν ε ϥ ἄ γ ν ὴ σ τ ω ν σ τ ὸ ν ἄ ρ ρ ω σ τ ο κ α ι τ ὸ ν ἄ π ο μ α κ ρ ῦ ν ο υ ν ἄ π ὸ τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ τ ο υ.

γ) Ἐ π ὶ τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ. Πο λ ᾶ ε ἵ ν α ι ἔ κ ε ῖ ν α τ ᾶ ὀ π ο ῖ α, δ υ σ τ υ χ ὴ ϥ, ἄ π ο τ ε λ ο ῦ ν μ ῖ ᾶ ὀ δ υ ν η ϒ ἦ π ρ α γ μ α τ ῖ κ ὴ τ ἦ τ α κ α ι ὀ π ω σ ὴ ἄ π ο τ ε κ α τ ε β ᾶ ζ ο υ ν τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ πο λ ῦ χ α μ ἦ λ ᾶ σ τ ᾶ μ ᾶ τ ῖ α τ ὶ ω ν ἄ ρ ρ ὴ σ τ ω ν. Δ ἔ ν ε ἵ ν α ι δ ἔ σ π ᾶ ν η ϥ ο ἰ π ε ρ ῖ π τ ὴ σ η ϥ π ο ῦ ὀ γ ι α τ ρ ὸ ϥ π α ρ ο υ σ ῖ ᾶ ζ ε τ α ι σ τ ε ρ ο ῦ μ ε ν ο ϥ ἄ π α ρ α ῖ τ ἦ τ ω ν γ ν ὴ σ ε ω ν ἰ α τ ρ ῖ κ ἦ ϥ ἢ τ ο ῦ κ α τ α λ λ ἦ λ ο υ α ἰ σ θ ἦ μ α τ ο ϥ ε ὑ θ ῦ ν η ϥ ἢ ἄ λ λ ο τ ε ὠ ϥ ἔ ν ε ρ γ ἦ σ α ϥ μ ἔ ἔ π ῖ π ο λ α ῖ ὀ τ ἦ τ α. Ὁ ἠ μ ε ρ ἦ σ ῖ ο ϥ τ ῖ π ο ϥ πο λ ᾶ κ α τ α μ α ρ τ υ ρ ε ῖ ε ἰ ϥ θ ᾶ ρ ο ϥ τ ο υ. Τ ᾶ π α ρ ο υ σ ῖ ᾶ ζ ε ι δ ἔ ἄ τ υ χ ὴ ϥ μ ἔ τ ἔ τ ο ῖ ο τ ῖ π ο ϥ ὥ σ τ ε κ λ ο ν ῖ ζ ε τ α ι ἄ κ ὸ μ α π ε ρ ῖ σ σ ὸ τ ε ρ ο ἢ ἔ μ π ι σ τ ο σ ῦ ν η τ ο ῦ ἄ ρ ρ ὴ σ τ ο π ρ ὶ ϥ τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ, τ ὸ ν ὀ π ο ῖ ο ὄ χ ῖ σ π ᾶ ν η ϥ ἄ ν τ ῖ κ ρ ῦ ζ ε ι π λ ἔ ο ν μ ἔ κ ᾶ π ο ῖ ο α ἰ σ θ ἦ μ α φ ὸ β ο υ, π ε ρ ῖ π τ ο υ σ ᾶ ν ν ᾶ ὑ π ᾶ ρ χ η ι κ ῖ ν δ υ ν ο ϥ ἄ π ὸ τ ἦ ν π λ ε υ ρ ᾶ τ ο ῦ γ ι α τ ρ ο ῦ, τ ὸ ν ὀ π ο ῖ ο π ρ ο σ π α θ ε ῖ, ὄ σ ο μ π ο ρ ε ῖ, ν ᾶ ἄ π ο φ ῦ γ η ι. Δ ἔ ν φ α ῖ ν ε τ α ι δ ἔ ν ᾶ ε ἵ ν α ι ἄ ν ὑ π ᾶ ρ κ η ϥ ο ἰ π ε ρ ῖ π τ ὴ σ η ϥ π ο ῦ ὀ

ἄ ρ ρ ω σ τ ο ϥ γ ῖ ν ε τ α ι ἄ ν τ ῖ κ ῖ μ ε ν ο ἔ κ μ ε τ α λ λ ε ὑ σ ε ω ϥ ἄ π ὸ ἔ ν α ν « φ ἰ λ ο χ ρ ἦ μ α τ ο » ἄ π ὸ ἔ ν α ν « π α ρ α δ ὸ π ῖ σ τ ο », ἔ ν α ν « ἔ μ π ο ρ ο τ ἦ ϥ ἔ π ῖ σ τ ἦ μ η ϥ » κ α ι « ἔ κ μ ε τ α λ λ ε υ τ ἦ », ὄ π ω ϥ τ ὸ ν ἄ π ο κ α λ ε ῖ, γ ι α τ ρ ὸ. Κ ᾶ τ ἰ τ ἔ τ ο ῖ ο ὄ μ ω ϥ κ α ι μ ὸ ν ο σ ᾶ ν ὑ π ο ψ ῖ α, ἔ π ῖ φ ἔ ρ η ϥ ρ ἦ ξ ἠ ἄ ν ᾶ μ ε ϥ α σ τ ὸ γ ι α τ ρ ὸ κ α ι τ ὸ ν ἄ ρ ρ ω σ τ ο.

δ) Ἐ π ὶ τ ἦ ν τ α κ τ ῖ κ ἦ τ ὶ ω ν Κ υ β ε ρ ν ὴ ν τ ω ν, ο ἰ ὀ π ο ῖ ο ι, ὄ χ ῖ μ ὸ ν ο ν τ ὴ ρ α ἄ λ λ ᾶ κ α ι π ρ ῖ ν, μ ἔ μ ῖ ᾶ λ α ῖ κ ῖ σ τ ῖ κ ἦ ν ο ο τ ρ ο π ῖ α, δ η λ ἦ τ ἦ ρ ῖ ᾶ ζ ο υ ν τ ἦ ν ἄ ν τ ῖ λ ἦ σ η τ ὸ κ ὸ σ μ ο υ γ ῖ ᾶ τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ, ε ἴ τ ε ἄ π ὸ μ ῖ κ ρ ο π ο λ ῖ τ ῖ κ ἦ σ κ ο π ῖ μ ὸ τ ἦ τ α, ε ἴ τ ε γ ῖ ᾶ ν ᾶ ἔ π ῖ θ ᾶ λ ο υ ν ἔ ν α δ ῖ κ ὸ τ ο υ ϥ Σ ῦ σ τ ἦ μ α. Ἐ ν ε ξ ᾶ ρ τ ἦ τ α δ ἔ ἄ π ὸ τ ὸ π ὶ σ σ ο πο λ ῦ ὄ λ α α ὑ τ ᾶ ἄ π ο θ ᾶ ἰ ν ο υ ν ε ἰ ϥ θ ᾶ ρ ο ϥ τ ἦ ϥ ἰ α τ ρ ῖ κ ἦ ϥ τ ο ῦ Τ ὶ π ο υ, ἔ π ῖ π λ ἔ ο ν κ λ ο ν ῖ ζ ο υ ν ἄ φ ᾶ ν τ α σ τ α κ α ι τ ἦ ν ἔ μ π ῖ σ τ ο σ ῦ ν η τ ο ῦ ἄ ρ ρ ὴ σ τ ο π ρ ὶ ϥ τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ κ α ι θ λ ᾶ π τ ο υ ν τ ι ϥ δια π ρ ο σ ω π ῖ κ η ϥ τ ο υ ϥ σ χ ἔ σ η ϥ ϥ.

ΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Τ ὸ ζ η τ ο ῦ μ ε ν ο ὄ μ ω ϥ ε ἵ ν α ι πο λ ῦ ξ ε κ α θ α ρ ῖ σ μ ἔ ν ο: Ν ᾶ κ ρ α τ ἦ θ ο ῦ ν ο ἰ σ χ ἔ σ η ϥ σ τ ὸ ὑ ψ ο ϥ τ ἦ ϥ ἄ ν θ ρ ω π ῖ α ϥ ὄ π ω ϥ τ ι ϥ δια γ ρ ᾶ φ η ἢ ἰ α τ ρ ῖ κ ἦ τ ἦ ϥ π ρ ο σ ω π ῖ κ ὴ τ ἦ τ α ϥ, μ ἔ ἄ π ὸ λ ο τ ο σ ε β α σ μ ὸ π ρ ὶ ϥ τ ἦ ν π ρ ο σ ω π ῖ κ ὴ τ ἦ τ α τ ο ῦ ἄ ρ ρ ὴ σ τ ο υ. Κ α ι γ ῖ ᾶ τ ἦ ν ἔ π ῖ τ υ χ ῖ α τ ο ῦ σ τ ὸ χ ο υ α ὑ τ ο ῦ, θ ᾶ π ρ ἔ π η ϥ ν ᾶ π ρ ο ω θ ἦ θ ο ῦ ν ο ἰ ὠ ρ ᾶ ῖ ϥ ἔ κ ε ῖ ν η ϥ θ ἔ σ η ϥ κ α ι σ χ ἔ σ η ϥ π ο ῦ δ η μ ῖ ο υ ρ γ ε ῖ ἢ ἄ ν τ ῖ μ ε τ ὴ π ὶ σ η τ ο ῦ ἄ ρ ρ ὴ σ τ ο υ σ ᾶ ν ἄ ν θ ρ ω π ο ἄ π ὸ ἄ ν θ ρ ω π ο, ὄ π ω ϥ τ ι ϥ τ ο π ο θ ἔ τ η ϥ ἢ ἰ α τ ρ ῖ κ ἦ τ ἦ ϥ π ρ ο σ ω π ῖ κ ὴ τ ἦ τ α ϥ, π ο ῦ θ ἔ λ η ι τ ἦ « σ υ ν ᾶ ν τ ἦ σ η τ ο ῦ ἄ ρ ρ ὴ σ τ ο υ μ ἔ τ ὸ ν γ ι α τ ρ ὸ σ ᾶ ν τ ἦ σ υ ν ᾶ ν τ ἦ σ η μ ῖ ᾶ ϥ ἔ μ π ῖ σ τ ο σ ῦ ν η ϥ κ α ι μ ῖ ᾶ ϥ σ υ ν ε ἰ δ ἦ σ ε ω ϥ ».

Ὁ π ο ῖ ο ϥ τ ᾶ θ λ ἔ π η ι ἔ τ σ ἰ τ ᾶ π ρ ᾶ γ μ α τ α κ α ι π ο ν ᾶ γ ῖ α ὑ τ ᾶ κ α ι θ ἔ λ η ι κ α ι ἔ χ η ι τ ἦ δ ῦ ν α μ η ν ᾶ δ ο υ λ ἔ φ η ι π ᾶ ν ω σ' α ὑ τ ᾶ, ἄ ϥ θ ο η θ ἦ σ η ι ὥ σ τ ε ν ᾶ ἔ π ῖ τ ε υ χ θ ε ῖ τ ὸ κ α λ ῦ τ ε ρ ο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Β. ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

Ἐ π ῖ κ ο υ ρ ο ϥ Κ α θ η γ η τ ἦ ϥ τ ἦ ϥ ἰ α τ ρ ῖ κ ἦ ϥ
τ ο ῦ Π α ν ε π ῖ σ τ ἦ μ ῖ ο ῦ Ἀ θ η ν ὶ ω ν

ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ: ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Ποικιλώνυμες πορείες για πολυποίκιλους σκοπούς γίνονται στις μέρες μας: για την ειρήνη, για τὰ ἴσα δικαιώματα, για τὶς φυλετικές διακρίσεις, για τὶς διάφορες «ἐλευθερίες» καὶ για τόσα ἄλλα... Ὡστόσο ὅμως ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐμπνευσμένους ὑμνογράφους τῆς Ἐκκλησίας μας προσκαλεῖ αὐτὲς τὶς μέρες τὸν ὀρθόδοξο κόσμο σὲ μιὰ ἄλλη πορεία: στὴν πορεία ποὺ μᾶς φέρνει στὸ ἄσπιο ὡς τότε σπῆλαιο τῆς Βηθλεέμ. Κι' ἀκούγεται ὁ ψάλτης μέσα στὰ χαράματα τοῦ ὄρθρου νὰ ψέλνει καταनुκτικὰ τὸ προσκλητήριο αὐτό:

«Δεῦτε ἴδωμεν, πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη
ὁ Χριστός,
ἀκολουθήσωμεν, λοιπόν, ἔνθα ὀδεύει
ὁ ἀστήρ,
μετὰ τῶν Μάγων Ἀνατολῆς
τῶν Βασιλέων...».

Ἡ πορεία γιατὴ Βηθλεέμ ἔχει μιὰν ἀνυπολόγιστη σημασία γιατὸν ἄνθρωπο καὶ δὲν συγκρίνεται μὲ καμιὰ ἄλλη πορεία... Γιατὴ ἡ πορεία εἶναι πνευματικὴ καὶ τὸ ἀστὲρι ποὺ φέγγει τὴν πορεία μας, τὸ βαστάει τὸ ἴδιο τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ποιητὴς Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς μᾶς προτρέπει νὰ λέμε:

«Ἡ Παρθένος σήμερον,
τὸν ὑπερούσιον τίκτει.
Καὶ ἡ γῆ τὸ σπῆλαιον,
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.

Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων
δοξολογοῦσι.
Μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος
ὀδοιποροῦσι...».

✧ ✧ ✧

Τί ἦταν ἐκεῖνο τὸ ἀστρὸ; Τί ἦταν τὸ οὐράνιο φαινόμενο, ποὺ ὀδήγησε τὰ βήματα τῶν μάγων ἀπὸ τὴ μακρυνὴ πατρίδα τους στὴ Βηθλεέμ; Ἐνας φωτεινὸς ἄγγελος, εἶπαν κάποιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ ἐπιστήμονες μίλησαν γιατὸ «συζυγία», καὶ ἄλλες ἐξηγήσεις δόθηκαν καὶ γιατὸ «θαῦμα» μίλησαν καὶ μιλοῦν πολλοί... Πάντως ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀγγελιοφόρους τῆς γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ὑψίστου...

Ἀλλὰ τὸ «ἀστὲρι τῶν Μάγων», παρορσιάζει στοὺς καιροὺς μας κάτι τὸ ἰδιαίτερο;

Ἡ ἀστρονομία σήμερα ἀνακαλύπτει καὶ νέα ἀστέρια, ποὺ ἀπέχουν μυριάδες μίλια ἀπὸ μᾶς... Καὶ τὸ τραγικότερο: σήμερα γίνεται λόγος γιατὸν πόλεμο τῶν Ἀστρων!

Καὶ ζοῦμε σὲ ὑλιστικὸ παροξυσμὸ. Σὲ ἠθικὴ κάμψη. Σὲ ὑποχώρηση τῶν ἠθικῶν ἀξιών. Σὲ πλήρη διασάλευση τῆς ἰσοροπίας τοῦ ψυχικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ βίου. Σὲ σκεπτικισμὸ καὶ ἀβεβαιότητα γιατὸ αὐριο.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ — ἢ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ — τὸ ἀστὲρι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἀποτελεῖ καὶ σήμερα κάτι περισσότερο ἀπὸ ἀνάγκη: τ ἡ μ ο ν α δ ι κ ῆ

θ ε β α ι ό τ η τ α, μέσα στην άβελαιότητα που μάς πολιορκεί. Τ ή μ ό ν η δ ι έ ξ ο δ ο μέσα από το δάσος των άδιεξόδων, που ό ίδιος ό άνθρωπος έχει δημιουργήσει. Τή μόνη διεξοδος, από το άδιέξοδο του καιρού μάς.

Πώς όμως; Δυό στοιχεία, των οποίων την προσέγγιση θά επιχειρήσουμε, μάς δίνουν την απάντηση. Δέν είναι βέβαια τά μόνα. Μπορούμε κι' άλλα να προσθέσουμε σε κάποια ώρα αυτόσυγκέντρωσης...

Τό πρώτο και βασικό του μήνυμα ήταν, ότι τό 'Αστέρι τους άνήγγειλε τό «Βασιλιά». "Ετσι τή δέχτηκαν και έτσι τήν εξέγησαν τήν εμφάνιση του ούράνιου φαινομένου οί «σοφοί» έκείνοι άνθρωποι. Τή δέχτηκαν σαν άγγελία για τή γέννηση ενός «Βασιλιά», όχι όποιουδήποτε ανθρώπου. «Πού ό τεχθείς Βασιλεύς των 'Ιουδαίων;»

Τόν περίμεναν. Δέν παραξενεύθηκαν, όταν είδαν τό άστρο Του. Πριν θγει στον Ούρανό, μέσα στην καρδιά τους είχε άνατείλει τό "Αστρο...

"Ετσι γίνεται πάντοτε. Αύτή είναι ή τάξη των πραγμάτων κάθε φορά που πρόκειται μέσα σε μία καρδιά να γεννηθεί ό Χριστός. 'Ο Χριστός δέν γεννιέται στην καρδιά ενός ανθρώπου... όταν άλλοι ψεύτικοι θεοί τήν έχουν κατακλύσει. "Όταν «ψεύτικα» άστέρια κυριαρχούν στον όρίζοντα τής ψυχής του ανθρώπου. Δέχεται ό σημερινός άνθρωπος μύρια «ταξίματα», που υπόσχονται να τόν ικανοποιήσουν: μά χρήμα είναι, δόξα είναι, έξουσία είναι, κουλτουριάρικη τέχνη είναι, και τόσα, τόσα άλλα.

"Ετσι όμως «ούκ ήν τόπος» για τόν Κύριο και Θεό. Δέν υπάρχει τόπος στής ψυχής τό κατάλυμα...

Δέν γεννιέται ό Χριστός στη ζωή ενός ανθρώπου, παρά και μονάχα όταν και άφοι οί άλλες έλπίδες του άποδειχθούν ψεύτικες και τ' άλλα μέσα, από τά όποία ζήτησε να του δώ-

σουν εύτυχία, δήλωσαν άδυναμία να τόν έξυπηρετήσουν. Πριν άνατείλει στον όρίζοντα τής ζωής του ανθρώπου ό "Ηλιος, ξεπροβάλει μέσα στην καρδιά του ό Αύγερινός του πόθου, τής άναγνωρίσεως τής μεγάλης ανάγκης, που έχει του Κυρίου 'Ιησού, για να θγει από τό άδιέξοδο του καιρού του...

Τό δεύτερο μήνυμα που έδωσε στους Μάγους τό "Αστρο ήταν ένα μ ή ν υ μ α ό δ η γ ί α ς.

Δέν τους άνήγγειλε μονάχα ό τι γεννήθηκε ό «Βασιλιάς». Τους έδωσε και οδηγία πως να φθάσουν στη Βηθλεέμ. 'Ακόμα περισσότερο: "Ε γ ι ν ε τ ό ί δ ι ο ό δ η γ ό ς τ ο υ ς.

Πόσο τραγικό θά ήταν, αν του άστρου ή άποστολή σταματούσε στο πρώτο του έκείνο μήνυμα! "Αν τους άνάγγειλε άπλώς ότι ό πόθος τους ικανοποιήθηκε, ή προσδοκία τής καρδιάς τους έκπληρώθηκε ό τι γεννήθηκε ό Λυτρωτής, και δέν τους έδινε καμιά οδηγία πως και που θά Τόν θρουν! "Εφεξε λίγο: κι' έσθυσε άμέσως!

Μπορούμε να τους φαντασθούμε, να τους παρακολουθούμε στις απέλπιδες έρευνές τους, στην άναζήτηση του «Βασιλιά»; Νά περιπλανιούνται έδω και έκεί και να ψιθυρίζουν: προτιμότερο να μην είχαμε μάθει ότι είχε γεννηθεί. Καλύτερα να μην είχε ποτέ άνατείλει τό "Αστρο Του!

'Αλλά δέν συνέβηκε κάτι τέτοιο. Στο ταξίδι έκείνο, που ήταν πράγματι μοναδικό στην ιστορία, στην πραγματικότητα δυό δρομολόγια υπήρχαν που ήταν συνταυτισμένα: τό δρομολόγιο που άκολουθούσε τό άστρο έκεί πάνω, και τό δρομολόγιο που άκολουθούσαν οί Μάγοι έδω κάτω... Και όσο τό δρομολόγιό τους άκολουθούσε πιστά τό δρομολόγιο του "Αστρου, ήταν άσφαλεις οί Μάγοι ότι θά έφταναν στον προορισμό τους.

Σήμερα, μερικές φορές, ό καθένας μας χαράζει πάνω στο χάρτη τής ζωής του τό δικό του δρομολόγιο και ό καθένας παίρνει τό δικό του δρόμο... Και

ξεχνάμε ότι για να φθάσουμε στην έξοδο από το αδιέξοδο, ένας δρόμος οδηγεί. Ο δρόμος που δείχνει το "Αστρο, ή «όδος», που μας αποκάλυψε ο Θεός του Ούρανου και της γης, όταν βροντοφώνησε: «Εγώ είμι ή όδος...».

Και είναι ο δρόμος της ταπεινώσης, του αγώνα εναντίον στα πάθη και στις ελλείψεις μας, ο δρόμος της θείας χάριτος, ο δρόμος της αγάπης. Πόσο παραστατικά τὸ τονίζει αὐτὸ ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ὅταν λέει:

«Ὅλοι οἱ Χριστιανοί, οἱ ψάλλοντες καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ οἱ ἀκούοντες τὰ τροπάρια τῶν Χριστουγέννων, ἂς παρακαλέσωμεν τὸν γεννηθέντα

Δεσπότην καὶ τὴν αὐτὸν γεννήσασαν Θεοτόκον Μαρίαν, νὰ μᾶς ἀξιώσουν νὰ περάσωμεν τὰς ἡμέρας ταύτας, τὰς καλουμένας Δωδεκαήμερον, μὲ εὐταξίαν καὶ σεμνότητα, μὲ σωφροσύνην καὶ χρηστοθήθειαν, μὲ ἐλεημοσύνην καὶ φιλοπρωχίαν, καὶ μὲ κάθε ἄλλην ἀγαθοεργίαν καὶ ἀρετὴν, καθὼς πρέπει εἰς τοὺς Χριστιανούς... Ναί, οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ εὐθυμοῦν καὶ νὰ χαίρουν, ἀλλ' ὄχι σαρκικῶς, ἀλλὰ πνευματικῶς ὄχι διὰ φαγητὰ καὶ πιοτά, ἀλλὰ διότι ἠξιώθησαν νὰ ἴδουν βρέφος νεογέννητον τὸν Δεσπότην τῶν ἀπάντων...».

I. Γ. Α.

ΓΙΑ ΔΥΟ ΨΙΧΟΥΛΑ

Αὐτὲς οἱ φωνὲς τῶν ἀγγέλων
πῶς ξεσχίζουν τῆς ἀκοῆς μου
τὰ τύμπανα!...

Εἶναι γιατί πρόδοσα τὴν ἀγάπη,
γιὰ δυὸ ψίχουλα δόξας ἐφήμερης.
Εἶναι γιατί σταύρωσα τὴν ἀγάπη
στοῦ ἄλλου ἑαυτοῦ μου
τὸν Καύκασο!...

ΝΙΚΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΕΧΕΙ ΝΟΗΜΑ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΜΟΥ ;

‘Ως ἐδῶ, ὅπως εἶπα, συνεχίζει ὁ ὀδισιπὸρος μας, στὸν χριστιανικὸ δρόμο μὲ ἔφερε ἡ χαρὰ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀθανασίας. Παράλληλα ὁμως καὶ τὸ ὅτι, παρ’ ὅλο τὸν ἀγῶνα, πού ζητᾷ ἡ Πίστη, βρήκα καὶ ἱκανοποίηση σ’ ὅλα τὰ νεανικά μου ὄνειρα γιὰ ἀγάπη, δικαιοσύνη, εὐλικρίνεια, εὐθύτητα, πιστότητα, ἀγῶνα γιὰ ὅ,τι ὠραῖο. Καὶ ἔνοιωσα πολὺ ἱκανοποιημένος μ’ αὐτὸ τὸν τρόπο ζωῆς.

‘Ὁμως ἄλλου εἶδους ἐπίθεση, μοῦ ἦλθε πάλι, ἀπὸ ἄλλη πλευρά. ‘Τώρα, μοῦ εἶπε κάποιος, πολὺ ὠραῖα καὶ καλὰ μᾶς τὰ λές, νεαρέ μου ὀδοιπόρε, ἰδεολόγε. Ἀλλὰ νὰ θρῆβείς πάλι, μιὰ φορά μόνο, σὲ μιὰ τρελλή παρέα τῆς ἡλικίας σου, νὰ σοῦ ποῦν λίγες ἐλκυστικές κουβέντες, ν’ ἀκούσεις καὶ γιὰ τὶς θλέψεις τους γιὰ μιὰ ὁμορφὴ τάχα καὶ ἀνετη ζωὴ καὶ τότε σοῦ λέω ἐγὼ πόσο εὐκολο πρᾶγμα εἶναι οἱ ἀγῶνες σου καὶ λοιπά». Ποιὸς δὲν τὰ ξέρει αὐτά! Ἀλλωστε ὠμολόγησα κι’ ὅλας, ἀπαντᾷ ὁ ὀδοιπὸρος μας, πὼς δὲν στηρίζομαι στὴ δική μου δύναμη γιὰ ἕνα τέτοιο ἄθλο, ὅπως τὸν ἐξέθεσα. Εἶναι καὶ ἄλλες δυσκολίες ποὺ μᾶς περιμένουν, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς διανοητικές. Ἀκόμη καὶ τὸ καμάρι μας, ἡ τεχνική μας, πού τόσα ἔχει νὰ προσφέρει στὸν πολιτισμὸ, ὅταν εἶναι στὴ σωστὴ τῆς θέσης, μᾶς θγάζει ἀπὸ τὸν δρόμο μας διαρκῶς, ὅταν τὰ μέσα καὶ τὰ θαυμάσια ὄργανα πού προσφέρει σήμερα, τὰ ὑποχρεώνουν οἱ σύγχρονοί μας ἔμποροι τῆς τεχνικῆς νὰ γεμίζουν μὲ ἀρνητικὸ περιεχόμενο τὰ προγράμματά της, πού δὲν εἶναι στὰ μέτρα ἐνὸς πολιτισμένου καὶ μορφωμένου ἀνθρώπου. Κι’ ὁμως θὰ ἤμποροῦσαν, τὰ σύγχρονα μέσα, ἂν ὑπῆρχαν ὑπεύθυνοι ἄνθρωποι, ἀπέναντι μάλιστα στοὺς νέους, νὰ προσφέρουν τόσα πολλά. Καὶ μόρφωση καὶ ψυχαγωγία ἀληθινῆ, αἰσθητικὴ καὶ πνευματικὴ καλλιέργεια

σημαντικώτατη. Δὲν τὸ κάνουν ὁμως. Καὶ ἀναπνέει ὁ νέος πού πασχίζει νὰ ἀνοίξει ἕνα δρόμο σωστὸ στὴ ζωὴ του, ὅλη ἐκείνη τὴ θρώμικη ἀτμόσφαιρα, τόσο ἔντεχνα κατασκευασμένη, μὲ τοὺς καπνοὺς, τὰ καυσαέρια καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ ἐκφυλισμοῦ. Καὶ σ’ ὅλα αὐτὰ κολλᾶνε τὴν ἐτικέττα «τέχνη» μὲ χρυσόχαρτα, στολιδία ψεύτικα, ὅσο νὰ σὲ κάνουν νὰ μπεῖς, χωρὶς νὰ τὸ καλοκαταλαβαίνεις καλὰ-καλὰ, στὸ καταγώγιο. Καὶ ὕστερα στὸ κατρακύλισμα δὲν χρειάζεσαι κἂν σκαλοπάτια. Ἔπειτα καὶ ἐκείνη ἡ σύγχυση γύρω ἀπὸ τὸ χιλιοεπιωμένο θέμα τῆς συντροφιάς μὲ τὸ ἄλλο φύλο. Πόση ἀξία ἔχει τὸ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἄνδρας. Ἡ τὸ νὰ εἶναι γυναίκα. Καὶ πόση ἀξία θὰ ἔχει γιὰ τὸ μέλλον νὰ συναντήσεις τὸν ἀληθινὸ ἄνδρα, πού θὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ δημιουργήσει μιὰ εὐτυχισμένη ζωὴ καὶ οἰκογένεια. Ἡ τὴν ἀληθινὴ γυναίκα, πού θὰ μπορεῖ νὰ σταθεῖ σύντροφος, συνεργάτις καὶ βοηθὸς «εἰς συγκλήρωσιν τοῦ βίου παντὸς», ὅπως θέλει καὶ τὸ Δίκαιο. Τώρα θέβαια ὁ καθένας ξεύρει πόσες προκλήσεις, πειρασμοί, γλιστρήματα τὸν περιμένουν στὴ ζωὴ, ἂν δὲν προσέξει ἀπὸ τὴν ἀρχή. Στὸ σπίτι καὶ στὶς συγκεντρώσεις, στὶς αἵθουσες καὶ στὶς ἐκδρομές, στὶς περίφημες «φιλίες» ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν.

Μὲ κάτι τέτοια, νέοι πού ἄρχισαν μὲ τὶς καλλίτερες ἐλπίδες, φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες, ἔχασαν τὸ δίπλωμά τους ἢ καὶ τὸ τραῖνο τῆς ζωῆς τους. Καὶ ὁμως μὲ λίγη προσοχὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ ἀθληση στὸν καλὸν ἀγῶνα θὰ ἀνοίγαν ἕνα θαυμάσιο δρόμο πού τοὺς περίμενε καὶ θὰ ἐξασφάλιζαν μιὰ θαυμάσια ζωὴ, ὅπως ἔκαναν τόσοι καὶ τόσοι φίλοι τους.

Θὰ ἰδεῖς λοιπὸν στὴ συνείδηση σου ἂν εἶναι ἀληθινὴ συνεργασία τῶν δύο

φύλων για κάτι σωστό, πού τὸ ἐγκρίνει, ὅταν εἶσαι ψυχραίμος ἢ μήπως στὴν πραγματικότητα εἶναι ἀρχὴ γιὰ γλίστρημα σ' ἄλλους δρόμους. Ναι, ἡ πίστη σοῦ ζητᾷ καὶ τὴν ἐλευθερία σου νὰ ξεκαθαρίσεις καὶ κανόνες ζωῆς νὰ βάλεις. Βλέπω ὅμως πὼς ὀπισοδῆποτε μὲ παρόμοιους κανόνες προχωροῦμε ὅλοι στὴ ζωὴ. "Ένας ἀθλητῆς, ἕνας σπουδαστῆς, ἕνας καλλιτέχνης θὰ στερηθοῦν πολλὰ γιὰ νὰ ἐτοιμασθοῦν γιὰ τὴν ἐπιτυχία τους. "Όλοι αὐτοὶ οἱ νέοι, πού θαυμάζουμε στοὺς ἀγῶνες, σὲ πόσου κόπου, προετοιμασίες καὶ θυσίες ὑποβλήθηκαν γιὰ τὴν ἐπιτυχία! Καὶ ποιὸς ἀπὸ μᾶς δὲν ἔνοιωσε κάποιον σκίρτημα μέσα του, βλέποντας συνομηλίκους του νὰ παίρνουν τὰ μετάλλια μέσα σὲ τόσα χειροκροτήματα. Γι' αὐτὴ τὴν ὥραία στιγμή τῆς ζωῆς τους, ὅσοι τὴν ἔζησαν, εἶχαν πολλές φορές κοπιᾶσει, εἶχαν πολλὰ προπονηθεῖ καὶ πολλές «χαρὲς» εἶχαν θυσιάσει καὶ εὐκαιρίες ἀναπαύσεως στερηθεῖ. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξο πὼς ἡ Πίστη μᾶς ζητεῖ νὰ στερηθοῦμε κάτι πρόσκαιρο, νὰ κάνουμε κι' ἐμεῖς θυσίες γιὰ τὴν τελικὴ νίκη καὶ τὸ στεφάνι τῆς δόξης. "Έάν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐάν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ».

Βλέπετε, ἐλευθερία δὲν εἶναι νὰ κάνεις ὅ,τι τύχη. Γιατὶ ἔπειτα τὸ ἀποτέλεσμα ἴσως νὰ μὴν σοῦ ἀρέσει! "Έμεῖς εἴμαστε πιὸ ἐλεύθεροι ἀπὸ τοὺς πατέρες μας, ἀλλὰ ἔχουμε καὶ τὴν εὐθύνη τῶν πράξεών μας. "Όραία λέξι ἡ ἐλευθερία, ἀλλὰ καὶ πολὺ παρεξηγημένη. Πολλοὶ εἶναι οἱ νέοι, σήμερα, πού χορτασμένοι ἀπὸ τὴν πολλὴ ἐλευθερία τους ἀναζητήσαν ὅλο καὶ κάτι διαφορετικὸ γιὰ ποικιλία μόνο. Καὶ ἄλλοι πού μπούχτισαν τὴν χωρὶς χαλινὸ ζωὴ τους καὶ ἔγιναν οἱ πελάτες καὶ τὰ θύματα τῶν χαρσοσιεμπόρων.

"Έλευθερία, θὰ συμφωνήσουμε ἐδῶ, δὲν σημαίνει ἀσυδοσία, γλέντι, ξενοιασιά, καπρίτσιο, τρελλὴ χαρὰ. "Η χαρὰ εἶναι τὸ μερίδιο τῶν ἀνθρώπων πού εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τὶς ἀδυναμίες τους καὶ κινοῦνται ἄνετα στὴν ζωὴ τους χωρὶς

τὸ βάρος τῶν ἀδυναμιῶν τους «πρῶτὴ νίκη πασῶν».

"Έχει πολὺ περισσότερες, διαρκέστερες καὶ ὁμορφότερες χαρὲς ἢ σωστὴ ζωὴ. "Ένας Ἀμερικανὸς δημοσιογράφος τελευταῖα ἔκανε ἕναν ἀπολογισμὸ τῆς ἀτακτῆς καὶ ἀδιάφορης ζωῆς, ὅπως ἐπίσης καὶ τῆς σωστᾶ προγραμματισμένης γιὰ κάποιον ὑψηλὸ σκοπὸ. Καὶ κατέγραψε καὶ τὶς πικρίες καὶ τὰ φαρμάκια, τὰ δάκρυα καὶ τοὺς θρήνους τῆς πρώτης. Τὶς δυσκολίες τῆς δεύτερης, ἀλλὰ καὶ τὶς κατακτήσεις τῆς. Καὶ σ τ ὀ ν τ ἔ λ ο ς, σ τ ὀ ν ἰ σ ο λ ο γ ἰ σ μ ὀ, ἀ π ε δ ε ἰ χ θ η ἀ π ὸ τ ἧ ν π ε ἰ ῖ ρ α τ ἧ ς κ α θ η μ ε ρ ἰ ν ἧ ς ζ ω ῆ ς, πὼς ἦταν πολὺ περισσότερες οἱ δυσκολίες καὶ οἱ θυσίες τῆς πρώτης ἀπὸ αὐτὲς τῆς δεύτερης. Μὲ μιὰ διαφορὰ πὼς στὴ δεύτερη περίπτωσι μὲ αὐτὲς τὶς θυσίες χτίστηκε τὸ παλάτι μιᾶς πραγματικᾶς ἀξίας ζωῆς, ἐνῶ στὴν πρώτη περίπτωσι μαζεύτηκαν τὰ χαλάσματα καὶ τὰ ἐρείπια μιᾶς χαμοζωῆς.

Γιατὶ χαρὰ δὲν εἶναι μόνον νὰ ξευυχτᾶς κάθε θράδυ πίνοντας ἀφθονα κάθε εἶδους οἰνόπνευμα, κριτικᾶροντας τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα ἐκτός ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου (καὶ ὅμως θὰ ἔλθει καὶ ἡ σειρὰ σου νὰ σὲ κρίνουν οἱ ἄλλοι) καὶ μιλώντας μὲ περιφρόνησι γιὰ τοὺς «γέρους σου», (πού συχνὰ δὲν εἶναι κᾶν γέροι) καὶ γιὰ τὶς συμβουλές τους ξεχνώντας πὼς πρόκειται γιὰ τὴ δικὴ σου π ρ ο σ ω π ἰ κ ἢ π ο ρ ε ἰ ᾶ, πού πρέπει νὰ ἐξασφαλίσεις μὲ κάθε τρόπο, χρησιμοποιώντας τὴν πολυτίμη καὶ ἀναντικατάστατη πείρα ἀνθρώπων, π ο ὐ σ ἔ ᾶ γ α π ο ὐ ν ἄ λ η θ ἰ ν ᾶ. Μπορεῖς ν' ἀντικαταστήσεις τὴν σωστὴ πείρα τοῦ δικοῦ σου ἀνθρώπου μὲ τὴν τυχαία γνώμη ἢ τὸ ἀνεύθυνο σπρώξιμο τοῦ πρώτου τυχόντος, πού θὰ σ' ἀφίσει αὔριο στὴ μέση τοῦ δρόμου; "Έκεῖνοι ἢ ἐσὺ θὰ κάνεις τὸ ταξίδι τῆς ζωῆς σου, καλὰ ἢ ἄσχημα, καὶ μάλιστα μόνος σου; Τότε ἐσὺ πρῶτος θὰ ἀπολαύσεις ἢ θὰ λυπᾶσαι ἀπὸ τὴν ἐκλογὴ σου. "Έ-

πειτα, χαρά για τόν έναν είναι λ.χ. ν' αγοράζει κάθε τόσο ένα καινούργιο αυτοκίνητο. Χαρά για τόν άλλο, τὸ ὅτι βρέθηκε τὸ φάρμακο μιᾶς σοβαρῆς ἀρρώστειας ἢ τὸ νὰ βοηθηθεῖ κάποιος συνάνθρωπο. Χαρά για τόν τρίτο νὰ ἐκδικηθεῖ κάποιον πού τὸν ἀδίκησε. Γιὰ πολλοὺς πάλι χαρά εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὑπόστρωμα, θάλαγα, χαρᾶς πού δίνει τὸ αἶσθημα μιᾶς λεβεντιᾶς ἀπλωμένης πέρα για πέρα στὸ εἶναι σου καὶ κάνει χαρὰ ὅ,τι κι ἂν καταπιασθεῖ. Εἶναι ἡ χαρὰ νὰ εἶσαι ἀφεντικό, κύριος τοῦ ἑαυτοῦ σου. Πῶς ὑπάρχουν πράγματα πού εἶναι καὶ για ὄλους τὸ ἴδιο ὄμορφα καὶ χαρούμενα, σάν τὸν ἥλιο, σάν τὴν υγεία, σάν τὴν ἀγάπη, σάν τὸ γέλιο! Ἄλλὰ μιὰ καὶ ἐπεκράτησε νὰ θεωρηθεῖ χαρὰ ἕνας α τρόπος ζωῆς, ψυχαγωγίας, ντυσίματος ἀκόμη, τί νὰ κάνει ὁ καθένας μας, συμμορφώνεται μὲ τὸ κρατοῦν κι' ἄς μὴ τὸ ἐγκρίνει μέσα του, γιατί τρέμει μήπως οἱ ἄλλοι τὸν ἀποκηρύξουν, μήπως γίνει «ἀποσυνάγωγος», ἂν κάνει ὅ,τι πιστεύει σωστό. Ἄν δὲν γυρίζει ὅλη μέρα μὲ κοπέλλες καὶ δὲν πίνει κάτι, θὰ τὸν πουν καθυστερημένο. Ποιοί; Οἱ μικρὲς ἀλεπούδες μὲ τὴν κομμένη οὐρά...

Μ' ὄλο πὸν πάνω σ' αὐτὸ θὰ εἶχα μιὰ ἀπορία. Ἄς ποῦμε πῶς γίνονταν μιὰ μόδα νὰ κρατοῦν οἱ ἄνθρωποι τὰ παράθυρά τους κλειστά στὸν ἥλιο ἀψηφώντας τις συνέπειες. Θὰ ἀκολουθοῦσαν ὄλοι αὐτὴ τὴ μόδα; Τὸ σωστὸ δὲν παύει νὰ εἶναι σωστό, ἄσχετα ἂν τὸ δέχονται πολλοὶ ἢ λίγοι. Τόσο τὸ χειρότερο γι' αὐτοὺς πού δὲν τὸ δέχονται. Ἄν θέλεις νὰ εἶσαι πάντα ἕνα ρυμουλκούμενο, χωρίς νὰ πάρεις μιὰ πρωτοβουλία για νὰ κάνεις ὅ,τι σὺ νομίζεις σωστό, θὰ βρεθεῖς μιὰ μέρα στὴ θέση κάτι τραίνων, πού τὰ ἀφίνουν στοὺς σταθμοὺς νὰ σκουριάζουν, γιατί δὲν εἶναι πιά χρήσιμα σὲ τίποτε... Κάθε φύσημα ἀνέμου λοιπὸν θὰ ξεσπᾷ ἐπάνω σου; Καὶ ὅποια ἀπρέπεια κάνουν πολλοὶ για νὰ παραστήσουν τὸ σκληρὸ ἄνδρα ἢ τὸν μπλαζέ καὶ τὸν ἀδιάφορο ἢ τὴ μοιραία, πρέπει πάντα νὰ ἐγγίζει ἐπάνω σου;

Θὰ πῆ κανεῖς, καὶ τότε; Νὰ μείνω μόνος, χωρίς φίλους; Ἄλλὰ ὑπάρχουν

καὶ ἄλλοι νέοι. Καὶ εἶναι πολλοὶ πού σκέπτονται σωστά, ἀλλὰ δὲν τοὺς ξέρομε, ἐπειδὴ δὲν θορυβοῦν. Ἄν μῆθε σὲ μιὰ συναυλία λ.χ. ὅπου παρακολουθοῦν ὄλοι μὲ προσοχή, αἰσθάνεσθε σάν νὰ εἴσθε μόνος. Ἐνας ἀπὸ ὄλους ἂν θορυβῆσει, αὐτὸν θὰ γυρίσουν νὰ κυττάξουν ὄλοι. Σάν νὰ ὑπάρχει μόνον αὐτὸς στὴν αἴθουσα. Τοὺς ἄλλους ὄλους οὔτε θὰ τοὺς προσέξουν κἂν.

Καὶ ὁμως, ἔχουν τὰ ἴδια ἰδανικά, καὶ πάντα θὰ βρεθοῦν ἂν ψάξω μὲ ἐνδιαφέρο. Οἱ νέοι καὶ οἱ νέες μὲ αὐτοσεβασμὸ θὰ ἐλκίσουν νέους καὶ νέες μὲ αὐτοσεβασμὸ: Ὁ τ ρ ό π ο ς ν ἄ β ρ ῶ γ ν ῆ σ ι ο υ ς σ υ ν τ ρ ό φ ο υ ς ε ἴ ν α ι ν ἄ ε ἴ μ α ι ἐ γ ῶ γ ν ῆ σ ι ο ς ἄ ν θ ρ ω π ο ς. Ἄλλοιῶς καὶ μέσα μας καταπιέζομε ὅ,τι καλὸ ἔχομε καὶ τοὺς ἄλλους καλοὺς νέους ἀποθαρρύνουμε, γιατί κι' αὐτοὶ πού ἐπίσης ἀναζητοῦν ὁμοψύχους των, μὴ θρῖσκοντάς τους πραγματικά, παραδίδουν τὰ ὅπλα...

Κι' ἐμεῖς, ἂν καὶ δὲν ἔχουμε πόλεμο σήμερα, ζοῦμε ὁμως σὲ μιὰ ἐποχὴ ἀνάλογη μὲ τοὺς νέους τοῦ 21, τῆς Κατοχῆς, τῶν πολέμων ἢ σάν τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς τῶν διωγμῶν τῶν πρώτων Χριστιανῶν. Ἐχομε κι' ἐμεῖς ἕνα «μέτωπο», ὅπου καλούμεθα ν' ἀγωνισθοῦμε. Νὰ ἀγωνισθοῦμε νὰ περισώσουμε τὰ ἰδανικά μας, παλεύοντας ἀντίθετα στὸ παραπλανητικὸ «ρεῦμα» ὅπου κι' ἂν βρεθοῦμε, ἔστω κι' ἂν οἱ ἄλλοι λύγισαν, ἔστω καὶ μ ό ν ο ς τ ο υ ὁ καθένας, ἂν χρειασθεῖ.

Ἄν πιστεύουμε πῶς ἀληθινὰ ὁ κόσμος ὄλος θὰ ζημιωθεῖ, θὰ καταστραφεῖ, ἂν οἱ ἠθικὲς ἀξίες, πού ὄλο καὶ περισσότερο βάλλονται ἀπὸ παντοῦ, τελικὰ πέσουν καὶ λειψεῖ ἀπὸ τὴ γῆ ὅ,τι ὡμορφαίνει τὴ ζωὴ ἀλλὰ καὶ τὴν κάνει βιώσιμη, θὰ κατατῆσει μιὰ ψυχρὴ, ἄχαρη ζούγκλα, πιὸ ἐπικίνδυνη ἀπὸ κείνη τῶν θηρίων (γιατί ἐδῶ θὰ εἶναι σκεπτόμενοι οἱ ἀνταγωνισταί), ὅπου καὶ ἡ στοιχειώδης ζωὴ θὰ εἶναι προβληματική. Καί, ἴσως, στὸ θάθος του, ὁ ξεσηκωμὸς ὁ παγκόσμιος τῆς νεολαίας, αὐτὸ τὸ φόβο νὰ ἔχει σάν

κίνητρο, ξστω κι' αν τὸ ἐκφράζει μὲ διάφορους τρόπους.

Ἄν ἦλθε ἡ σειρά μας, θὰ σταθοῦμε καὶ μεῖς ἥρωες. Ὅπως, μὲ τὶς θυσίες τῶν περασμένων γενεῶν ζοῦμε τώρα ἐμεῖς, θὰ δώσουμε μὲ τὴ σειρά μας τὴ σκυτάλη σ' αὐτοὺς ποὺ θὰ ἔλθουν. «Πολιτισμὸς χωρὶς ἥρωες δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ». Ἐπὶ τέλους, ἦδη ζοῦμε, ἀσκούμεθα κάθε μέρα σὲ τόσους ἥρωισμοὺς ἀφανεῖς. Ὁ ἐπιστήμων ποὺ πειραματίζεται στὸν ἑαυτό του μὲ ἓνα νέο φάρμακο ἢ περνᾷ τὴν ζωὴ του σκυφτὸς στὸ ἐργαστήριό του (τὴν ἴδια ὥρα ποὺ οἱ ἄλλοι διασκεδάζουν) γιὰ νὰ σώσει ἀνθρώπους ποὺ δὲν ξέρει κἂν ἂν ἀξίζουν τὴν θυσία του! Ὁ ἀδελφὸς ποὺ ἀρνεῖται στὸν ἑαυτό του τὴ χαρὰ μιᾶς οἰκογενείας γιὰ νὰ «ἀποκαταστήσει» τὶς ἀδελφές του. Ὁ ἰδεολόγος ποὺ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του, προκειμένου ν' ἀγωνισθεῖ γιὰ τὴν ἰδεολογία του...

Ἄς ἀναφέρω τώρα ἓνα πεδίο ὅπου κατάντησε νὰ χρειάζεται κι' ἐδῶ ὁ ἥρωισμὸς τοῦ σημερινοῦ νέου γιὰ νὰ μπορέσει νὰ σταθεῖ σωστά. Ἐννοῶ τὸ χιλιοειπωμένο θέμα τῆς σχέσεως τῶν φύλων. Μιὰ λέξη ποὺ συχνότερα ἀπὸ ἄλλες ἀκούς εἶναι τὸ σέξ. Κι' εἶναι πολλοὶ ποὺ σοῦ λένε: «Ἀδύνατον. Ἐδῶ, πάντως, θ' ἀκολουθήσεις τὸ ρεῦμα. Ἀδύνατο νὰ κάνεις ἐξαιρέση». Καὶ ἔχουν ἀπὸ μιὰ ἀποψη δίκιο. Ὅταν φορέσεις μαῦρα γυαλιά, τὰ βλέπεις ὅλα σκοτεινά. Κι' ὅταν οἱ πολλοὶ φορέσουν μαῦρα γυαλιά καὶ τὰ βλέπουν ὅλα σκοτεινά, ἀρχίζει νὰ γίνονται τῆς μόδας τὰ μαῦρα καὶ τὰ σκοτεινά. Καὶ σιγά-σιγά θὰ φθάσουν νὰ λένε, ἔτσι εἶναι, τὸ σκοτάδι εἶναι τὸ φυσικό, σὺν τὸν ἀσπάλακα ποὺ δὲν ἀντέχει στὸ φῶς. Ἡ ζωὴ μέσα στὴ δύναμη καὶ στὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς αυτοκυριαρχίας καὶ ἀγνότητος ἀπαιτεῖ μιὰ γερὰ συγκροτημένη ἀνθρωπίνη προσωπικότητα, ποὺ ξέρει τί θέλει, τί γυρεύει στὴ ζωὴ, βλέπει πάρα πέρα ἀπὸ τοὺς κἀπνοὺς καὶ τὰ χρυσόχορτα τῆς Ἀφροδί-

της γιὰ νὰ φθάσει στὴ θουνοκορφή, ποὺ ἔχει τάξει σὺν σκοπὸ στὴ ζωὴ της. Τότε ξέρει νὰ ἀγωνίζεται, νὰ σταθεῖ σὺν ὀμαλὸς καὶ ἰσορροπημένους ἀνθρώπος ποὺ διευθύνει τὸ ἄρμα τῆς ζωῆς του. Ὁ ἀγῶνας τῆς αυτοκυριαρχίας εἶναι χωρὶς νόημα καὶ ἴσως τότε καὶ ἀκατόρθωτος, ἂν δὲν ἔχεις μιὰ γενικώτερη, σωστή, ἀντίληψη γιὰ τὴ ζωὴ.

Οἱ ἄνθρωποι εἶχαν πάντοτε τὴν ἴδια φύση. Ἀλλὰ σήμερα μιλοῦν τόσο καὶ ἀσχολοῦνται τόσο γιὰ τὸ «σέξ» σὺν νὰ τὸ ἀνεκάλυψαν γιὰ πρώτη φορά. Καὶ πολλές φορές ὁ νέος, ἀπειρος καὶ ἀθῶος καθὼς εἶναι, δὲν λογαριάζει τὸ ἐμπόριο τοῦ «σέξ» κι' ἀκόμη πῶς οἱ σημερινές ἀφύσικες διαστάσεις καὶ ἐκδηλώσεις του δείχνουν τὴ γύμνια καὶ τὸ κενὸ τῆς ψυχῆς. Γιατὶ θέβαια θὰ πρέπει νὰ εἶναι γνωστὸ σὲ ὅλους ὅτι προηγείται ἡ ψυχικὴ γύμνια γιὰ ν' ἀκολουθήσει ἡ γύμνια τῆς διαφημίσεως καὶ τοῦ ἐμπορίου.

Ὁ κάθε νέος ζαλιζεται μὲ τὰ ὄσα ὑπὲρ καὶ κατὰ ἀκούει γιὰ τὸ θέμα. Νομίζω ἀπαραίτητο νὰ προσέχουμε κάθε φορά αὐτὸν ποὺ μᾶς εἰσηγείται αὐτὰ τὰ «ὑπὲρ» ἢ τὰ «κατὰ», τί εἶδους ἀνθρώπος εἶναι ὁ ἴδιος, μὲ τί ἀσχολεῖται ἂν ἐπιδιώκει κάτι ἀξιόλογο, ἂν εἶναι ἐπιτυχημένος στὴ ζωὴ του, ἂν θὰ θέλαμε νὰ τοῦ μοιάσουμε στὸν τρόπο ποὺ ζεῖ...

Αὐτὴ εἶναι ἡ φυσικὴ ζωὴ; Ἡ ἀσυνδοσία, τὸ ἀνεύθυνο, ἡ ψευτιά καὶ ἡ θαναυσότητα; Καὶ δὲν εἶναι φυσικὴ ἡ κυριαρχία, ποὺ σοῦ ἐπιτρέπει νὰ στηριξεῖς τὸ βλέμμα καὶ τὰ βήματά σου πρὸς τὰ ἐμπρός;

Δοκιμᾶστε νὰ ὀδηγήσετε ἓνα αὐτοκίνητο ἀντίστροφα στὸν κανονικὸ δρόμο ἢ νὰ πάρετε κάτι χωρὶς νὰ πληρώσετε μόνο καὶ μόνο γιατί «ἔτσι σᾶς ἦρθε...».

Τὰ ἐπιχειρήματα ὅτι ἡ παρανομία καὶ ἡ ἠθικὴ ἀσυνδοσία στὸ πεδίο τοῦ σέξ εἶναι «φυσικὴ», καὶ ἄρα, εἶναι σωστὸ σὲ νέους καὶ νέες νὰ ἐπιδιδῶνται σ' αὐτὴν ἀνεύθυνα καὶ ἀδιάκριτα, γιατί τάχα ἔτσι κάνουν οἱ πολλοί, παραβλέπει καὶ

ἀνατρέπει πολλοὺς σημαντικοὺς παράγοντες.

Πρῶτα - πρῶτα τὸ «φυσικὸ» γιὰ τὸ ἄνθρωπο τὴν φύση δὲν εἶναι τὸ ἔνστικτο μεμονωμένο, ὅπως στὰ ζῶα. Στὸν ἄνθρωπο αὐτὸ τὸ «φυσικὸ» περιλαμβάνει ψυχικοὺς συντελεστές, τὴν ἀμοιβαιότητα, τὴν ἀγάπη, τὴν εὐθύνη.

Ἄς προσθέσωμε ἐδῶ πόσο ἡ σημερινὴ ἰατρικὴ ἐπιστῆμη δέχεται τὴν ἀμοιβαία ἐπίδραση ψυχῆς καὶ σώματος, τὴν ψυχοσωματικὴ ἐνότητα. Ὁ καθηγητὴς Μαρτίνος Γερουλάνος, ἕνας ἀπὸ τοὺς διασημότερους Ἑλληνας γιατρούς, στὴν ὁμιλία του ὡς προέδρου τῆς Ἀκαδημίας εἶχε γιὰ θέμα «ψυχικαὶ ἐπιδράσεις καὶ ὀργανικαὶ νόσοι». Καὶ ἔλεγε: «Εὐχομαί νὰ συντελέσῃ ἵνα καὶ παρ' ἡμῖν καταστῇ γενικώτερον συνειδητὴ ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ νόσος ἀποτελεῖ πάντοτε ἐνιαίαν ἔκρυθμον κατάστασιν ἀφορῶσαν ἐξ ἴσου εἰς τὸν σωματικὸν ὡς καὶ εἰς τὸν ψυχικὸν παράγοντα».

Σὲ ὅμοια συμπεράσματα εἶχε καταλήξει ἡ κίνηση τῆς «Ἰατρικῆς τῆς προσωπικότητος» τοῦ Paul Tournier, γιὰ νὰ πεί στὸ τέλος πῶς ἡ ψυχὴ διεύθυνει τὴν πορεία τοῦ ἀνθρώπινου ὄργανισμοῦ.

Ἔνας σημαντικὸς στῆλος τῆς προσωπικότητός μας εἶναι ὁ αὐτοέλεγχος, στὸ νὰ κανονίζουμε τὸ χρόνο μας, τὰ χρήματά μας, τὴ συμπεριφορὰ μας στοὺς φίλους καὶ φυσικὰ καὶ τὴν συμπεριφορὰ στὸ σέξ. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀφίνει ἐλεύθερα τὰ καπρίσια του καὶ νὰ κάνει ὅ,τι τοῦ ἀρέσει.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴ διαφώτιση ποὺ κάνουν σοβαροὶ ἐπιστήμονες σύγχρονοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γύρω ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ σέξ, καὶ τὴ σημασία καὶ τὴν ἀξία ποὺ ἔχει γιὰ μιὰ σωστὴ καὶ εὐτυχισμένη ἀνθρώπινη ζωὴ, παραπέμπω σὲ δύο ἐκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου Ψυχολογίας καὶ Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς «Μικρὰ καὶ μεγάλα μυστικά» (γιὰ ἀγόρια ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω) καὶ «Μικρὰ καὶ μεγάλα μυστικά» (γιὰ κορίτσια ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω).

Ἐκεῖ ὑπάρχει μιὰ πλήρης ἐπιστημονι-

κὴ ἔρευνα καὶ ἀνάλυση τοῦ ζητήματος, ὅπως ἐπίσης καὶ μιὰ σειρά πινάκων καὶ εἰκόνων, ποὺ διαφωτίζουν ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, ὅποιον καὶ ὅποιαν θὰ ἤθελε νὰ ἔχει ἀπόψεις ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα μελετημένες ἀπὸ τὸν ἴδιο στὴν ἡσυχία καὶ τὴν αὐτοσυγκέντρωση τοῦ γραφείου του. Κι' ἀκόμα πάρα πέρα, πάνω στὸ ἴδιο θέμα ὑπάρχει καὶ ὁ μεγάλος τόμος τοῦ Ἰνστιτούτου «Ἡ σεξουαλικὴ σφαῖρα καὶ ὁ νέος ἄνθρωπος».

Στὸ θέμα φυσικὰ τῆς αὐτοκυριαρχίας ὅλοι ἀναγνωρίζουν πὼς χρειάζεται καὶ ἀσκήση. Νὰ εἶσαι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ σου. Νὰ κυβερνᾷς τὴ θέλησή σου, τὴν καρδιά σου, τὴν φαντασία σου, τὰ μάτια σου, τὰ νεῦρα σου καὶ τὸ σῶμα σου.

Ἐκεῖνος ποὺ ὑποχωρεῖ διαρκῶς σ' ὅ,τι τοῦ γυαλίζει, εἴτε αὐτὸ εἶναι ἕνα θέαμα, μιὰ διασκέδαση, μιὰ πρόσκληση, γίνεται ἀδύνατος καὶ ἀνίκανος ν' ἀντισταθεῖ. Ν' ἀσκεῖς συστηματικὰ τὶς νεανικὲς σου δυνάμεις στὸ νὰ μποροῦν νὰ λένε «ἔχι». Ἔτσι, ἀντὶ νὰ εἶσαι στὴ ζωὴ μιὰ ἀχυρένια θάρκα ποὺ τὴ φέρνουν τὰ κύματα, θὰ εἶσαι τὸ δυνατὸ παγοθραυστικό. «Τὸ νὰ νικᾷς τὸν ἑαυτό σου, τὶς μικρότητες καὶ τὶς ἀδυναμίες εἶναι ἡ μεγαλύτερη νίκη ἀπὸ ὅλες». Μάθε νὰ νικᾷς στὰ μικρὰ πράγματα. Νὰ μὴν ἀφίνεις τίποτε μισοτελειωμένο καὶ κακοφτιαγμένο. Νὰ σ' ἀρέσει τὸ τέλειο σ' ὅ,τι καταπιάνεσαι. Νὰ χαμογελᾷς καὶ νὰ τραγουδᾷς μπροστὰ στὶς δυσκολίες. Νὰ εἶσαι πάντα τίμιος καὶ εἰλικρινὴς ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν σοῦ στοιχίζει αὐτό. Μόνο τότε θὰ μπορεῖς νὰ ἀντιληφθεῖς καὶ ν' ἀντιμετωπίσεις καὶ τὴν ἀνεπιτιμότητα στὸ θέμα τοῦ φύλου.

Ἀκόμη, κοντὰ στὸ νοῦ, πῶς δὲν πρέπει νὰ θάζει κανεὶς σὲ δοκιμασία, σὲ πειρασμὸ τὸν ἑαυτό του. Ἀναγνώσματα, βλέμματα, ταινίες, εἰκόνες, κακὲς συντροφίες, ἀνάρμοστη ἐμφάνιση καὶ συμπεριφορὰ, κι' ἀκόμα ἡ λαίμαργια, τσιγάρα, ποτὰ, τὸ τεμπέλιασμα στὸ κρεβάτι, ὄνειροπολήσεις, ὄλα αὐτὰ ἐξασθενοῦν τὸν αὐτοέλεγχον.

Ν' ἀποφεύγεις τὶς ἐπιπόλαιες συζητήσεις καὶ συντροφίες, ὅπου περιγελοῦν τὸν γάμο, τὴν οἰκογένεια, τὸ σπιτικό,

τή γυναίκα, τήν αυτοκυριαρχία, ή παρυσιάζουσι τήν ἔκλυτη ζωὴ σάν ἀδυναμία πού συγχωρεῖται ἢ τήν πιστότητα σάν κουταμάρα. Καί ὅπως ξέρομε ἡ θέλησή μας ἀκολουθεῖ τίς σκέψεις μας καί ἔτσι καί οἱ πράξεις μας εἶναι λογική συνέπεια τῶν σκέψεῶν μας. "Ὅ,τι εἶναι οἱ σκέψεις μας, τέτοιες εἶναι κι οἱ πράξεις μας.

Καί, θετική βοήθεια δίνεις στὸν ἑαυτὸ σου, ὅταν διαλέγεις περιβάλλον τέτοιο πού σέ βοηθεῖ ν' ἀνεβαίνεις. "Ὅχι, βέβαια, ἀπομονωμένος. Ἄλλὰ νὰ προσέχεις ποιό ἔμπιστε ἔσαι καί νᾶσαι συνετός, γιατί καμμιά φορά ὁ κίνδυνος ἔρχεται τῆ στιγμή πού δὲν τὸν σκέπτεσαι.

"Ἄν μάθεις νὰ συνεργάζεσαι καλά, νὰ παίρνεις ἀποφάσεις, νὰ δέχεσαι ἀποτυχίες καί ἀπογοητεύσεις, νὰ εἶσαι ρεαλιστής καί νὰ δέχεσαι τίς καταστάσεις, ὅπως ἔρχονται, ἀποκτᾶς ἔτσι προσόντα ἀπαραίτητα γιὰ νὰ γίνεις τέλειος ἄνθρωπος. Ἡ προσωπικότητα δὲν ἀναπτύσσεται καί ἡ ἐξέλιξη τοῦ συναισθηματικοῦ κόσμου δὲν εἶναι ἱκανοποιητική, ἂν δὲν κατορθώσει τὸ ἄτομο νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸν περιορισμένο κόσμο τοῦ μικροῦ παιδιοῦ πού κλείνεται στὸ «ἐγώ», πρὸς τὸν κόσμο τοῦ ὄριμου ἀνθρώπου, πού περιλαμβάνει τὸ «σύ» καί τοὺς ἄλλους. Μάθε, λοιπόν, νὰ δίνεις ἀπὸ τὸ χρόνο σου, τίς δυνάμεις σου, τίς ἱκανότητές σου, δίνε ἀπὸ τῆ χαρά σου, δίνε τῆ φιλία σου — εἶναι χρέος καί ἱκανοποίησή σου.

"Ὅπως ὅλες οἱ φυσικὲς δυνάμεις, τὸ ἔνστικτο αὐτὸ ἔχει δύο ὄψεις. Ἡ φωτιά π.χ. εἶναι εὐεργετική, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὴν κυβερνᾷ καί τὴν ἐλέγχει, τὸ ποτάμι κάνει νὰ γυρίζει ἢ ρόδα τοῦ μύλου, τὸ φράγμα κάνει νὰ κινουῦνται τὰ ἐργοστάσια. Ἄλλὰ πόσο εἶναι τρομερὴ ἢ καταστροφική δύναμη τῆς πυρκαϊᾶς ἢ μιᾶς πλημμύρας πού μποροῦν μέσα σὲ μιὰ ὥρα νὰ ἐκμηδενίσουν τὴν ἐργασία ὀλοκληρῶν αἰῶνων!

Τὸ ἴδιο καί μετὰ τὸ ἔνστικτο. Εἶναι μιὰ δύναμη σημαντικὴ καί ἀξία. Ἄλλὰ ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ τὴν δαμάζει, ἀλλοίως μπορεῖ νὰ τὴν κάνει αἰτία σημαν-

τικῶν καταστροφῶν. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ συγκρατεῖ αὐτὸ τὸ χεῖμαρρο μέσα στὰ ὄρια πού τοῦ ἀνήκουν.

"Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ψυχιάτρους τῆς ἐποχῆς μας, ὁ Κ ο ὐ ρ τ Κ ὀ λ ε, στὸν ἐναρκτήριο λόγο του στὴν μεγάλη αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, λίγο μετὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἔλεγε: «Τί τὰ θέλετε» φρονῶ ὅτι ἕνας εὐθὺς τρόπος ὑπάρχει γιὰ νὰ περισωθεῖ ὁ πολιτισμὸς πού κινδύνευσε. Ὁ τρόπος εἶναι νὰ ἔχωμε ἀνθρώπους καλλιιεργημένους καί συγκροτημένους, ἰσχυρὲς προσωπικότητες, πού ν' ἀναλάβουν τὸ μέλλον τῆς ζωῆς καί τοῦ πολιτισμοῦ. Ἄλλ' οἱ ἰσχυρὲς καί συγκροτημένες προσωπικότητες δὲν γίνονται μετὰ ἀταξίες ἠθικὲς καί πνευματικὲς, ἀλλὰ γίνονται μετὰ ἀνθρώπων πού ἔχουν ἔσωτερικὴ καί πνευματικὴ συγκρότηση». Αὐτὴ ἡ συγκρότηση εἶναι μιὰ σωτηρία γιὰ τὸ ἄτομο καί τὸν πολιτισμὸ. Γιατί ἔνωρις θὰ τοῦ δεῖξει τὴν αυτοκυριαρχία καί σὲ ἄλλα εἰδῶλα, πού μπορεῖ νὰ τοῦ προβάλλει ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος. Στὸ εἶδωλο τοῦ χρήματος π.χ. καί τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων. Φυσικὰ εἶναι μέσα στὰ σχέδιά μου καί στὴν προσωπικότητά μου μιὰ ζωὴ ἀξιοπρεπῆς καί ἀνετη, πού θὰ δώσει τὰ μέσα νὰ ἐπιτύχω στὸν προορισμὸ μου. Ἄλλὰ τὰ μέσα, ὄχι τὸ σκοπὸ. Καί τότε θὰ ἰδῶ ὅτι ἐξασφαλίζω τὴν ἀξιοπρέπειά μου σὲ ὅλη μου τὴ ζωὴ μετὰ τὴν αὐτάρκεια. Θὰ δουλέψω, θὰ κάνω σωστὰ τὸν ἐπαγγελματικὸ μου προσανατολισμὸ, θὰ ἀσκήσω ἕνα ἔργο χρήσιμο μετὰ ἀξιοσύνη καί ἀποδοτικότητα καί θὰ ἔχω σάν λογικὸς ἄνθρωπος ὅ,τι μοῦ χρειάζεται γιὰ τὸ παρὸν καί τὸ μέλλον. "Ἐνας τίμιος ἄνθρωπος καί ἀγωνιστῆς τοῦ καλοῦ δὲν κινδυνεύει νὰ πεινάσει. Ἄλλὰ νὰ θάλω σάν σκοπὸ στὴν ζωὴ μου τὸ νὰ κάνω ἕνα «χρυσὸ μόσχο» καί νὰ τὸν προσκυνῶ τρεῖς φορές τὴν ἡμέρα, αὐτό, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ μοῦ ἐξασφαλίσῃ τὸ χᾶδι τοῦ χρυσαφιοῦ σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ — κάθε ἄλλο δεῖχνει ἢ πείρα — θὰ ἀναστήσει

κάτι άλλο. 'Από νεκρό θά ζωντανέψω
τό εἶδωλο, ἀφοῦ θά τοῦ δώσω τήν ψυχή
μου, γιά νά γυρίσει αὐτό, ἄγριος ταῦρος
πιά, ἐναντίον μου, νά μὲ ρίξει κάτω καί
νά καταφάγει τά σωθικά μου.

Μιά μεγάλη δύναμη στή ζωὴ εἶναι
ἀναμφιβόλως καί τό χρήμα. Πολλή δύναμη
προσφέρει στόν ἄνθρωπο, ποιός θά
τό ἀρνηθεῖ. 'Αλλά θυμᾶστε τί εἶπε σύγ-
χρονός μας ζάπλουτος; «'Οποῖος νομί-
ζει πῶς τά λεπτά δίνουν τήν εὐτυχία,
δέν θά εἶχε ποτέ του λεπτά». 'Ακόμα καί
ἡ δόξα, πού δυστυχῶς περιβάλλεται τίς
περισσότερες φορές φτηνά καί χαμηλά
κίνητρα προβολῆς τοῦ ἀτόμου καί κυ-
ριαρχίας του. Καί ἴσως, ὡς ἕνα σημεῖον,
ἤμπορεῖ νά περιέχει κάποια ἀλήθεια,
ὅτι τήν δόξαν πολλοὶ τήν ἠγάπησαν, ἀλ-
λά καί στοιχειώδους πείρας διδασκαλία
εἶναι πῶς ἡ τέτοια δόξα πολλούς τῶν
ἀνθρώπων ἔθαψε· κι' αὐτὴ δέν ἐξασφα-
λίζει τήν ἐσώτερη ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου
γιά εὐτυχία. Καί αὐτὴ ἡ λεγομένη κο-
σμική ζωὴ, βλέπομε κάθε μέρα πῶς δέν
ἀνταποκρίνεται στήν ἀνάγκη αὐτὴ τοῦ
ἀνθρώπου, γι' αὐτό καί πλουσιόπαιδα
κυρίως ἀναζητοῦν κάθε μέρα καί κάτι
ἄλλο, μήπως καί τό καινούργιο αὐτό
εἶναι ὅ,τι μέσα τους λαχταροῦν.

"'Ας τό διακρίνουμε ἑνωρίς μέσα μας.
"Ἄλλο πράγμα εἶναι οἱ εὐγενεῖς φιλο-
δοξίες στή ζωὴ καί ἄλλο ἡ ἀναζήτηση
τῆς δυνάμεως, τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τοῦ
ἄλλου, τῆς ἀτομικῆς προβολῆς μὲ κάθε
τρόπο. Στήν πρώτη περίπτωση βλέπομε
τόν ἄνθρωπο νά προσπαθεῖ νά κάμει τὰ

ὄνειρά του πραγματικότητα σέ μιὰ ζωὴ
πού ἐξυπηρετεῖ τό σύνολο, πού ἐντάσσε-
ται μέσα στόν πολιτισμό καί τό γενικό
καλό. Στήν ἄλλη τό ἄτομο πού θέλει
σῶνει καί καλὰ νά προσκυνοῦν οἱ ἄλ-
λοι τό ἐγώ του.

Στή μιὰ προσφέρει χαρὰ καί εὐτυ-
χία στόν ἄλλο. Αὐτὴ εἶναι καί ἡ ἰδική
του εὐτυχία. Στήν ἄλλη δάκρυα καί
στεναγμούς στόν ἄλλο. 'Εκεῖ κατα-
λήγει ὅλη ἡ ταραγμένη δραστηριότητά
του.

Γιά τὰ ναρκωτικά; Τὰ παίρνουν τὰ
νειᾶτα, γιά νά ξεχάσουν τή... χαρὰ
τους; Αὐτός ὁ ρεαλιστής καί ὑγιής νέος
νά καταλήξει νά ζήσει στόν ψεύτικο,
κι' αὐτό τόσο μικρᾶς διαρκείας, παρά-
δεισο τῶν ναρκωτικῶν πού σέ λίγες
μέρες θά περάσει στήν κόλαση τῆς τοξι-
κομανίας; "Ἡ γιά νά θρῆ χαρὰ, πού τό
ὁμολογεῖ ἔτσι πῶς δέν ἔχει; Ζεῖ μὲ
ξύλοκέρατα ὁ ἄνθρωπος; Καί καταδικά-
ζομε στήν κολασμένη ζωὴ τῶν ναρκω-
τικῶν τὰ χρυσᾶ μας νειᾶτα, μόνο καί
μόνο γιά νά μὴ ξαναγυρίσουμε στήν
ἀληθινὰ ἀνθρώπινη ζωὴ μας, ὅπου, στό
κάτω-κάτω, καί ἡ γύρω πραγματικό-
τητα μᾶς καλεῖ καθημερινά;

Αὐτὴ ἡ πραγματικότητα, ὕστερα ἀπό
τούς τεχνητοὺς καπνοὺς, ξεδιαλύνει τώ-
ρα μπροστά μου. Καί σ' αὐτὴ τήν πρα-
γματικὴ ζωὴ, πού εἶναι ἡ δική μου
ζωὴ, θιάζομαι κι' ὅλας, γιὰτί ὁ και-
ρὸς περνάει, νά φθάσω.

A. A. A.

ΕΚΤΟΣ ΣΟΥ ΑΛΛΟΝ ΟΥΚ ΟΙΔΑΜΕΝ

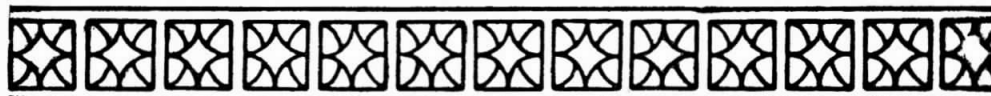
Ποιὸ ἄλλο ὄνομα, Χριστέ,
ἐκτός ἀπ' τό δικό Σου,
νά μέλπουν, νά ὕμνοιοιοῦν
τ' ἀμαρτωλά μου χεῖλη;

Ποιὸ ἔλεος, ποιούς οἰκτιρμούς
ἀπ' τοὺς δικούς Σου ξένους,
ν' ἀνοίξουν νά κρατήσουνε
τά δυό μου φυλλοκάρδια;

Στά σκαλοπάτια ποιοῦ ναοῦ
κερὶ ν' ἀνάψω,
νά προσευχηθῶ,
τό γόνυ μου νά κλίνω;

Πλὴν ἀπό Σένα Πλαστουργέ,
δὲ βλέπω, δέν ἀκούω,
μήτε μπορῶ νά λογιθῶ
ἄλλον νά προσκυνήσω.

ΦΙΛΗΜΩΝ ΚΑΠΑ ΣΟΓΛΟΥ

ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΟΥ ΣΑΡΩΝ*

Στην έκλεκτή και ἀλησμόνητη Φίλη και Ἀδελφή Σταματία Μαστρογιαννοπούλου, ἀναπολῶντας μ' εὐγνωμοσύνη κοινές ἱερές μῆμες.

Στὴν κάψα τοῦ θέρους,
εἴκοσι τοῦ μηνὸς Ἰουλίου,
τοῦ Προφήτη Λιδὸς ἡ γιορτὴ
καὶ μιλοῦν οἱ καμπάνες...
Δὲν ἦταν πέρσου.
Δὲν ἦταν χτές.
Σήμερα εἶναι!
Σήμερα.
Σὰν αὖρα λεπτὴ θὰ μπεῖ,
σὰν πελαγίσσιος ἄνεμος θὰ ὀρμήσει,
θὰ δροσίσει τὴν κάψα.
Θὰ γίνεις ἕνα μὲ τὸν Ἄνεμο,
μὲ τὴν Αὖρα.
Θὰ γίνεις ἕνα μὲ τὴν κάψα
τῆς Ἀγάπης,
ποὺ καίει καὶ δροσίζει μαζί,
ποὺ καίει κι' ἀνασταίνει.
Ἀγκάλιασμα μοναδικό!
Σεισμὸς θὰ γίνει
κι' ὁ πηλὸς θὰ σπάσει,
θὰ σπάσει,
θὰ σπάσει...
Καὶ θὰ σ' ἀφήσει τὸ γήινο ντύμα,
θὰ σ' ἀφήσει,

θὰ σ' ἀφήσει...
Ἔρα τρομακτικοῦ μεγαλείου!
Κάλλιο νὰ μὴ βλέπω
—θὰ πείς.
Μὰ ἀγρύπνα!
Ἀγρύπνα!
Καὶ ἄκου:
«Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὠν καὶ ὁ Ἦν».
Τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠμέγα.
Ἡ Ζωὴ καὶ τὸ Φῶς!
Ὁ Ἀδελφιδὸς εἶμαι Ἐγώ.
Ἀπλώνω τὸ χέρι μου

καὶ σὲ κερδίζω.
Γιὰ πάντα!
Μὲ τὴ σημαία μου
θὰ σὲ σκεπάσω.
Ἀγάπη εἶναι ἡ σημαία μου.
Φλόγα εἶναι ἡ Ἀγάπη
καὶ σ' ἔκαψα.
Σοῦ σφράγισα τὴν καρδιά
μὲ τὴ Φλόγα μου.
Φωτιὰ σοῦ γέμισα τὰ σωθικά!
Δὲν θὰ τὴν πνίξουν
οἱ ὠκεανοὶ τῆς γῆς.
Δὲν θὰ τὴν σβήσουν
τὰ ποτάμια κι' οἱ νεροσυρμές.
Εἶναι πιὸ τρανὴ κι' ἀπ' τὸ Θάνατο.
Πιὸ τρανὴ ἡ Ἀγάπη!
Ἔτσι τὸ θέλησα.
Γιατὶ Ἐγὼ εἶμαι ἡ Ἀγάπη!
Ἐγὼ εἶμαι ἡ Ἀγάπη!
Ἡ Ἀγάπη!

❖

Στὴν κάψα τοῦ θέρους,
εἴκοσι τοῦ μηνὸς Ἰουλίου,
τοῦ Προφήτη Λιδὸς ἡ γιορτὴ
καὶ μιλοῦν οἱ καμπάνες.
Δὲν ἦταν πέρσου.
Δὲν ἦταν χτές.
Σήμερα εἶναι!
Ἦρθε καὶ τὴν πῆρε
τὰ χαράματτα,
«ἦώς τε, δι' ἐμφαινεν...».
Ὁ Ἀδελφιδὸς ἦρθε
καὶ πῆρε τὸ «ἄνθος τοῦ Σαρῶν».

* Ἑρμῆς Ἀσμάτων, κεφ. 6', στ. 1.

Ο ΥΛΙΣΜΟΣ ΕΠΙΜΕΝΕΙ*

Οί πρώτοι σπινθήρες τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καί οἱ λίγες ἀλλά θαυμαστός τεχνολογικές πρόοδοι τοῦ 18ου καί 19ου αἰῶνα προεκάλεσαν ἀναλάμψεις τῆς ὑλιστικῆς κοσμοθεωρίας. Στὴ συνέχεια μὲ τὸν ἐναγκαλισμὸ τους ἀπὸ τὸν Μαρξισμό, οἱ ὑλιστικές ἰδέες ἀναπτύχθηκαν, ὀργανώθηκαν καί φόρεσαν οἰκονομικὸ καί κοινωνικὸ μανδύα, γιὰ νὰ διαδοθοῦν εὐκόλως στὶς λαϊκές μάζες. Γιὰ ἐπιτυχία τῆς ἀποδοχῆς των προσφέρονταν μαζί μὲ τὴν ἀποδέσμευση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ κάθε κανόνα καί ἀπαγόρευση.

Αὐτὰ ὅμως ὡς τότε πού, μεταπολεμικῶς, ἡ ἐπιστῆμη πραγματοποιοῖσε τὰ τελευταῖα μεγάλα θήματά της σὲ βάθος καί σὲ ἔκταση. Ἀπὸ τότε τὰ πράγματα ἄλλαξαν πολύ.

Ἐνῶ πρῶτα ὑνοῦσαν τὴν ἐπιστῆμη πὼς ἦταν ἡ μόνη ἀλήθεια καί ἡ ἐλπίδα τοῦ ἀνθρώπου, τώρα πού ἡ πρόδός της ἀνατρέπει πλήρως τὶς ἐπεκτάσεις πού ἔκαναν οἱ ὑλιστὲς γιὰ νὰ στηρίξουν τὶς ἰδέες των, κατηγορεῖται γιὰ «ἐμφάνιση ἀνορθολογιστικοῦ ρεύματος στὸ χῶρο τῶν ἐπιστημῶν καί ἰδιαίτερος τῶν φυσικῶν» (σελ. 27). «Στὶς δυτικές χώρες ἔχει ἀναπτυχθεῖ κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἓνα ἰσχυρὸ ρεῦμα μυστικισμοῦ, πού ἡ κυριώτερη πηγὴ του θρίσκεται στὸ χῶρο τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καί ἰδιαίτερα τῆς φυσικῆς» (σελ. 27). «Τὸ κύμα τοῦ μυστικισμοῦ πηγάζει ἐπίσης ἀπὸ τὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες καί διεκδικεῖ τὸ χαρακτήρα τῆς ἐπιστημονικότητας» (σελ. 29).

Μὲ ἀφορμὴ τὸ σχετικὸ ἄρθρο τοῦ κ. Μπιτσάκη καί μιὰ περιλήψή του δη-

μοσιευμένη στὸ «Ριζοσπάστη», (18-19/4/87) πού μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς σύνοψη τῶν ὑλιστικῶν ἀπόψεων πού κυκλοφοροῦν, πρέπει νὰ γίνουν γνωστὲς στὸ ἑλληνικὸ κοινὸ οἱ ἀγωνιώδεις καί ἐπίμονες προσπάθειες πού καταβάλλονται μὲ κάθε μέσο κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἀπὸ τοὺς ὑλιστὲς γιὰ τὴ συγκράτηση τῶν ἀρχῶν τοῦ ὑλισμοῦ πού κατέρρευσε.

Τὰ μέσα πού χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν ἐπιβολὴ των, χρησιμοποιοῦνται καί τώρα γιὰ τὴ συγκράτησή των: Ἀπόκρυψη καί διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας, ἐπιστημονικὴ σύγχυση καί διαστροφή, προσπάθεια κατασπύλωσης ἐπιστημῶν, ἀρχῶν καί ἀξιῶν καί περιφρονητικὴ ἀλλὰ χωρὶς ἀποδείξεις ἀπόρριψη τῶν ἀντιθέτων ἰδεῶν, ὅπως π.χ. «τοῦ μύθου τῶν ἑξ ἡμερῶν καί τῆς Δημιουργίας» κλπ (σελ. 77).

Ἐνα μέρος αὐτῶν τῶν διαστροφῶν θὰ παρουσιασθεῖ σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο.

Ἀπόκρυψη τῆς ἀλήθειας.

Ἐνῶ ὁ ὑλισμὸς ἰσχυρίζεται ὅτι: «στηρίζεται κυρίως στὰ δεδομένα τῶν ἐπιστημῶν» (σελ. 28) ἔκρυσεν ὅμως ὅτι «ὁ Κοπέρνικος καί ὁ Κέπλερ, ἀργότερα καί ὁ Νεύτων πίστευαν πὼς μὲ τὸ ἔργο τους ἀποκαλύπτουν τὴ σοφία τοῦ Δημιουργοῦ» (σελ. 28). Τὸ σπουδαιότερο καί σήμερα ἀκόμη ἀποσιωπῶνται καί δὲν λαμβάνονται ὑπόψη τὰ νεώτερα ἐπιτεύγματα τῶν ἐπιστημῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύεται ἡ κατάρρευση τοῦ ὑλισμοῦ, ἐνῶ τονίζονται καί προβάλλονται συνεχῶς, οἱ παλιές ὑλιστικὲς ἀπόψεις.

Σύγχυση τῆς ἐνέργειας μὲ τὸ πνεῦμα καί τὸν Θεό.

Ἐὸ ὑλισμὸς συγχέει τὴν «αὐτὴ» ἐνέργεια, πού μετὰ τὸν Ἀϊνστάϊν ἔγινε γνω-

* Μὲ ἀφορμὴ ἄρθρο τοῦ καθηγητῆ κ. Ε. Ι. Μπιτσάκη, μὲ τίτλο «Ἐπιστῆμη καί Μυστικισμὸς» πού καταχωρήθηκε στὴ διμηνιαία Ἐπιθεώρηση: «Ἐπιστημονικὴ Σκέψη» 28, 29. Ἀπὸ τὸ ἄρθρο αὐτὸ προέχονται καί οἱ παράγραφοι πού καταχωροῦνται ἐδῶ μὲσα σὲ εἰσαγωγικά.

στό ότι είναι ισοδύναμη με την ύλη από όπου προέρχεται και όπου καταλήγει, με το Πνεύμα και τον Θεό. Βάζουν τον Θεό αντίκειμενο της επιστημονικής έρευνας. Συνταυτίζουν δύο άσχετες μεταξύ των οντότητες, την ύλη-ένέργεια με το Θεό.

Σ' αυτή τη σύγκυση ή σκόπιμη διαστροφή φθάνουν οι ύλιστές σκηνοθετώντας συλλογισμούς που λένε ότι τους κάνουν οι μη αποδεχόμενοι τις απόψεις τους.

“Ένας έσφαλμένος τέτοιος συλλογισμός είναι και ο έξης:

«Είχαμε δύο οντότητες, λένε, την ύλη-μάζα και την άυλη (έπειδη υποτίθεται άβαρύς) ενέργεια. Ο Άϊνστάϊν απέδειξε την «ισοδυναμία» τους. “Αρα ή ύλη μετατρέπεται σε ενέργεια (Άφυλοποιείται). Ποία όμως είναι ή πρωταρχική ουσία; Η ενέργεια; Άλλά ή ενέργεια είναι άυλη, άρα τό σύμπαν αποτελείται από μία άυλη πνευματική (;) ουσία, άρα ή φύση του είναι πνευματική και νά, ή χρεωκοπία του ύλισμού και ή απόδειξη της παρουσίας του Θεού στον Κόσμο (σελ. 31). Και καταλήγει ο άφελής συλλογισμός - «εφεύρημα τών ύλιστών». «Η άστική επιστημολογική σκέψη ώδηγήθηκε νά θεωρήσει την άυλη ενέργεια, σαν την πρωταρχική πνευματική ουσία του κόσμου» (σελ. 31).

Πλήρης, δηλαδή σύγκυση, παρανόηση, διαστρέβλωση και αυθαίρετα συμπεράσματα. Κάνουν ένα άλμα από την άυλη ενέργεια στην πνευματική ουσία. Συνδέουν δύο άσχετα πράγματα.

Ποιός όμως είπε ποτέ ότι κάθε τι τό άύλο, και μάλιστα ή ενέργεια, είναι και πνευματικό και έπομένως ότι ή φύση του σύμπαντος είναι πνευματική ύπόσταση; Ποιός είπε ότι ή από την ύλη ενέργεια είναι πνεύμα, είναι Θεός;

Σύμπαν - Ύλη - Χώρος - Χρόνος.

“Όπως είναι γνωστό, μετά τις παρατηρήσεις περί της διαστολής του σύμπαντος (του πεπερασμένου, άφου τό άπειρον δέν μεγαλώνει) και μετά τις λύσεις τών έξιτώσεων του Άϊνστάϊν ή έ-

πιστήμη δέχεται ότι πριν από 10-20 δισεκατομμύρια χρόνια τό σύμπαν είχε όγκο μηδενικό και άπειρη πυκνότητα. Τή στιγμή εκείνη έγινε ή μεγάλη έκρηξη (Big-Bang). Με τό μαθηματικά και τή φυσική ή επιστήμη έφθασε στό χρόνο 10⁻⁴³ (τό ένα δισεκατομμυριοστό είναι 10⁻⁹) του δευτερολέπτου μετά την έκρηξη. Κατά τή στιγμή αυτή τό σύμπαν (ύλη και χώρος) είχε άκτίνα 10⁻³³ του έκατοστομέτρου και πυκνότητα 10⁻³⁸ φορές μεγαλύτερη από τή πυκνότητα της πυρηνικής ύλης.

Μετά τή μεγάλη έκρηξη ο όγκος του σύμπαντος αυξάνεται, ή πυκνότητά του ελαπτώνεται και ή θερμοκρασία του πέφτει.

Κατά τόν Άϊνστάϊν «ο χώρος και ο χρόνος δέν έχουν νόημα ανεξάρτητα από την ύλη και την κίνησή της» (σ. 74). Έπομένως άφου κατά τή στιγμή της έκρηξης ο χώρος είχε όγκο μηδέν, και ο χρόνος εφίσηκετό στό μηδέν. Άπό τότε δηλαδή αρχίζει ή ύπαρξη του χρόνου.

«Σέ χρόνο $t = 0$ συνέβη τό μοναδικό γεγονός της έκρηξης. Άπό τότε αρχίζει ή ύπαρξη του χρόνου και ή διαστολή του χώρου» (σελ. 75). Η ύπόθεση της Big-Bang γίνεται σήμερα δεκτή από τήν πλειοψηφία τών ειδικών επιστημόνων» (σελ. 75).

Παρ' όλα αυτά όμως, από έδω αρχίζουν οι θολές εναντίον της μεγάλης έκρηξης. Άμφισβητούν τά συμπεράσματα της επιστήμης.

«Η μεγάλη έκρηξη τροφοδοτούσε τόν σύγχρονο μυστικισμό» (σελ. 74).

«Τί σημαίνει άρχή του χρόνου; Η ύλη ύπηρχε πριν; Και άν νά, τότε ήταν σάσιμη από τήν αιωνιότητα;». «Και τί συνέβη πριν από 10 ή 20 δισ. χρόνια και προκάλεσε τήν έκρηξη;» (σελ. 76).

«Πώς κάποιον συμβάν μπορεί νά θεωρηθεί άπόλυτα πρώτο; Άν στεκόμαστε στό έδαφος της φυσικής, τότε άπόλυτα πρώτο συμβάν δέν μπορεί νά υπάρξει. Άν περάσουμε στό χώρο της μεταφυσικής, τότε μπορούμε νά δεχθούμε ό,τιδήποτε, αλλά τότε δέν κάνουμε έπιστήμη» (σελ. 76).

Μὰ ἀφοῦ δὲν θέλουμε νὰ κάνουμε μεταφυσική, τότε γιατί ρωτᾶμε γιὰ τὸ π ρ ί ν; Γιατί ρωτᾶμε γιὰ τὸ μηδέν; Γιὰ τὸ πρῶτο συμβάν; Δὲν ξέρουμε ὅτι αὐτὰ θρῖσκονται στὸ χῶρο τῆς μεταφυσικῆς; Γιατί ρωτᾶμε γιὰ τὸ π ρ ί ν, δηλαδὴ γιὰ τὸν χρόνο τὸν πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ χρόνου; Ἡ ἐπιστῆμη δὲν μπορεῖ νὰ ρωτᾶει γι' αὐτὰ, οὔτε ρωτᾶει τί ἦταν καὶ τί εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο ποὺ ἀρχισε ἀπὸ τὸ μηδέν καὶ σὲ χρόνο 10^{-43} εἶχε ἄκτινα 10^{-33} ἑκατοστ. γιὰ νὰ φθάσει σήμερα στὸν σημερινὸ ὄγκο.

Ἡ ἐπιστῆμη μὲ τὰ μαθηματικά καὶ τὴ φυσικὴ δὲν ἔφθασε οὔτε μποροῦσε νὰ φθάσει στὸ μηδέν. Ἐφθασε στὸ χρόνο 10^{-43} τοῦ δευτερόλεπτου μετὰ τὸ μηδέν, δηλαδὴ τὴ στιγμή τῆς μεγάλης ἔκρηξης. Πῶς μποροῦσε νὰ φθάσει στὸ μηδέν, ἀφοῦ τὸ μηδέν καὶ τὸ πρὶν ἀπὸ αὐτὸ θρῖσκονται στὸ χῶρο τῆς μεταφυσικῆς; Γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν ρώτησε ποτὲ ἡ ἐπιστῆμη γιὰ τὸ πρὶν. Τὸ πρὶν σημαίνει χρόνος καὶ χρόνος ὑπάρχει ὅταν ὑπάρχει ὕλη καὶ χῶρος.

Ἡ ἀκτινοβολία.

Μιὰ ἄλλη ἐπίσης προσπάθεια τῶν ὑλιστῶν γιὰ μείωση τῆς ἀξίας τῶν ἐπισημονικῶν ἀνακαλύψεων καὶ προόδων, εἶναι καὶ ἡ ἔξῃς: «Τὸ 1965 ἀνακαλύφθηκε μιὰ ἀκτινοβολία, ἡ ὁποία εἶχε προβλεφθεῖ ἀπὸ τὸν Gamow, καὶ ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ στὴν ἐκπομπὴ σώματος ποὺ θρῖσκεται σὲ 3 ἀπόλυτους βαθμοὺς θερμοκρασίας*. Ἡ ἀκτινοβολία αὐτὴ φαίνεται νὰ γεμίζει ὅλο τὸ χῶρο μὲ τρόπο ὁμοιογενῆ καὶ ἰσότροπο καὶ θεωρεῖται γενικὰ κατάλοιπο τῆς ἀρχικῆς ἔκρηξης τοῦ σύμπαντος» (σελ. 75).

Ἡ ἀνακάλυψη αὐτῆ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες πολὺ σημαντικὴ γιὰ τὴ στήριξη τῆς μεγάλης ἔκρηξης. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως οἱ ὑλιστῆς προσπαθοῦν νὰ μειώσουν τὴν ἀξία τῆς ὑποστηρίζοντας ὅτι: «Ἡ ἀκτινοβολία τῶν 3 βαθμῶν

* Οἱ ἀπόλυτοι βαθμοὶ θερμοκρασίας (Κ) ἀρχίζουν ἀπὸ 273° βαθμοὺς κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν, τὸ ἀπόλυτο μηδέν.

Κ δὲν ἔχει ὑποχρεωτικὴ Κοσμολογικὴ προέλευση. Πολλοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι πρόκειται γιὰ τοπικὸ φαινόμενο, ἄσχετο μὲ τὴν ὑποθετικὴ ἀρχικὴ ἔκρηξη» (σελ. 76).

Μείωση τοῦ κύρους τῶν ἐπιστημόνων.

Οἱ ὑλιστῆς δὲν προσπαθοῦν νὰ μειώσουν μόνον τὴ σημασία τῶν ἐπισημονικῶν ἐπιτευγμάτων, προχωροῦν καὶ σὲ ἐνέργειες μειώσεως τοῦ κύρους τῶν ἐπιστημόνων ἐκείνων ποὺ δὲν ἐξυπηρετοῦν τὶς ἀστήρικτες ἀρχές των. Ἀσημονοῦν κατὰ τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Jeans γράφοντας: «Ὁ J. Jeans κατάληξε στὸ θρησκευτικοἐπιστημονικοφανὴ μυστικισμό του...» (σελ. 31).

«Ὁ J. Jeans προχωρεῖ στὸ μυστικιστικὸ του παραλογισμό...» (σελ. 32). «Ἡ ἀπόρριψη τῆς αἰτιοκρατίας ἀπὸ τὸν Jeans ἐναρμονίζεται μὲ τὴ γενικότερη μυστικιστικὴ - θρησκευτικὴ ἀντίληψή του γιὰ τὸν κόσμος» (σελ. 33).

«Ἐτσι ὁ J. Jeans, ὅπως καὶ ὁ Eddington καὶ πολλοὶ ἄλλοι, κατέληξαν στὸ κλασσικὸ ἀξίωμα τῆς δημιουργίας τῆς ὕλης ἀπὸ τὸν Θεό».

Στὴ συνέχεια καταβάλλονται προσπάθειες προσβολῆς «τῶν ἀπόψεων τῶν (ἀνωτέρω) μυστικιστῶν» (σελ. 34).

Προσβολὲς ἐναντίον τῆς Θρησκείας.

Ἄλλη σκόπιμη διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητος εἶναι ἡ ἐξομοίωση τῆς πίστεως καὶ τῆς θρησκευτικότητος μὲ τὸν θρησκευτικὸ φανατισμὸ, μὲ τὰ μάγια, τὸν μυστικισμό, τὰ μάντιοι, τοὺς ἐξορκιστῆς, τὴν παραψυχολογία, καὶ τοῦτο παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι γνωρίζουν πολὺ καλὰ τὴν ξεκάθαρη καὶ ἀντίθετη θέση τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς ὅλα αὐτὰ καὶ ὅτι σ' αὐτὰ καταφεύγουν ὅσοι δὲν ἔχουν χριστιανικὴ πίστη.

«Τὰ τελευταῖα χρόνια παρατηρεῖται μιὰ ἰδιαίτερη ἔξαρση τοῦ μυστικισμοῦ, ποὺ συνδέεται μὲ τὴ γενικότερη ὕλι-

κή-ιδεολογική κρίση τῶν άστικῶν κοινωνιῶν. Ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς, ἡ μαγεία, τὰ μέντιουμ, οἱ έξορκιστές, ἡ παραψυχολογία, ἡ πίστη στὰ θαύματα, σὲ ὑπερφυσικὰ φαινόμενα καὶ δυνάμεις, οἱ μυστικιστικὲς ἑταιρεῖες άποτελοῦν ἰδιαίτερα ἔντονα φαινόμενα τῆς τελευταῖες δεκαετίες στὸ δυτικὸ κόσμῳ» (σ. 29).

«Μὲ θάση τὰ δεδομένα τῆς μικροφυσικῆς, πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι μπορεῖ νὰ θεμελιωθεῖ ἐπιστημονικὰ ἡ τηλεπάθεια, ἡ τηλεκίνηση, ἡ παραψυχολογία, ἡ ἐλεύθερη θούληση, ἀκόμη καὶ ἡ ὑπαρξη, μὲ ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικὰ μέσα, τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, μὲ θάση τὰ δεδομένα τῆς κοσμολογίας, ἔχει ἀναπτυχθεῖ μία ὀλόκληρη παραφιλολογία, ἡ ὁποία παρὰ τὴν ἐπιστημονικοφάνειά της, δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ μιά σύγχρονη ἐκδοχὴ τοῦ μύθου τῆς δημιουργίας» (σελ. 27).

Ἐπιστήμη - Ὑλισμὸς - Καπιταλισμὸς - Ἐργατικὸ κίνημα - Μαρξισμὸς.

Τέλος δὲν ἀποκρύπτεται ἀπὸ τοὺς ὕλιστές ἡ ἐκμετάλλευση τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ χρησιμοποίηση τῶν ὕλιστικῶν ἰδεῶν γιὰ τὴν ἀνάπτυξη κοινωνικῶν καὶ ἰδίως ἐργατικῶν κινήματων, πού στοχεύουν στὴν ἐπιθολὴ τοῦ Μαρξισμοῦ.

«Οἱ λαϊκὲς μάζες στὸν καπιταλισμὸ κρατήθηκαν μακριὰ ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας. Ἔτσι συνέχιζαν νὰ ἀποτελοῦν φορεῖς προεπιστημονικῶν, θρησκευτικῶν καὶ μυστικιστικῶν ἀντιλήψεων —στὸ βαθμὸ πού ἔμεναν ἐξένες ἀπὸ τὸ ἐργατικὸ κίνημα» (σελ. 29).

«Καὶ τὰ πρωτεῖα (στὸ μυστικισμὸ τῆς ψευδοεπιστήμης) τὰ διεκδικοῦν ἡ πρωτεύουσα, ἡ πόλη τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς θεᾶς τῆς Σοφίας, μὲ τὰ 4.000.000 θύ-

ματα τοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ» (σ. 29).

«Οἱ ἐπαναστάσεις, στὴ Φυσικὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνα μας ἔγιναν σὲ μιά ἐποχὴ σχετικῆς ὀρίμανσης τοῦ Μαρξισμοῦ καὶ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ ἐρμηνεύθηκαν ὕλιστικὰ ἀπὸ τὸν Λένιν καὶ ἀργότερα ἀπὸ μαρξιστὲς φυσικοὺς καὶ φιλοσόφους. Ἀντίθετα ἡ ἀστικὴ ἐπιστημολογικὴ σκέψη δὲν μπόρεσε γενικὰ νὰ συλλάβει τὴ γνωσιοθεωρητικὴ σημασία τῶν νέων θεωριῶν» (σελ. 30).

(Δὲν ἀναφέρεται στὸ ἄρθρο ἡ ἀλήθεια ὅτι ὁ μαρξισμὸς μαζί μὲ τὸ ἐργατικὸ κίνημα πού ὀργάνωσε πῆραν τὸν ὕλισμὸ, τὸν διαμόρφωσαν καὶ τὸν ἐνίσχυσαν γιὰ νὰ τὸν κατευθύνουν γιὰ νὰ πετύχουν τοὺς σκοποὺς τους).

«Ὁ Δαρβινισμὸς δὲν μπόρεσε νὰ κατακτήσει ἀκόμη τὸ δικαίωμα νὰ διδάσκεται ἐλεύθερα σὲ πολλὲς κεφαλαιοκρατικὲς χῶρες» (σελ. 77).

Καὶ ὅλα αὐτὰ ὑποστηρίζονται σήμερα ἀπὸ τοὺς ὕλιστές, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι, ὅπως ξέρεῖ ὅλος ὁ κόσμος, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴ διακίνηση ὄλων τῶν ἰδεῶν, στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες ὑπάρχει πλήρης ἀσυδοσία πού ἐπιτρέπει νὰ διαδίδονται καὶ τὰ ψέματα καὶ τὰ ἀντιεπιστημονικὰ ἐνῶ δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο στὶς μαρξιστικὲς χῶρες, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία διαδόσεως τῆς ἀλήθειας, ὅταν κάνει ζημιὰ στὸν μαρξισμὸ. Ὁ Δαρβινισμὸς δὲ παρὰ τὴν πλήρη ἐγκατάλειψή του ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες, ὄχι μόνον διδάσκεται ἐλεύθερα, ἀλλὰ προπαγανδίζεται, ἀφοῦ ἐξυπηρετεῖ τὸν ὕλισμὸ, ὄχι ὡς μία ἀπὸ τῆς θεωρίες, ἀλλὰ ὡς ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια, πράγμα τελείως ἀντιεπιστημονικὸ.

Ὁ κ. καθηγητὴς μᾶς λέει τί γίνεται στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες, δὲν τοῦ ἐπιβάλλει ὅμως ἡ θέση του νὰ μᾶς πεί τί γίνεται καὶ στὶς μαρξιστικὲς;

Θ. Ι. ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ

Ἐπίκαιρα

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Πρὶν ἀπὸ ὁτιδήποτε ἄλλο, ἡ στήλη αὐτὴ θὰ καλέσῃ ὅλους μας καί, πρῶτα, τὸν ἑαυτὸ της, φυσικά) νὰ θυμηθοῦμε ὅτι ὁ μῆνας αὐτός (ὁ Δεκέμβριος) εἶναι ὁ μῆνας τῶν Χριστοῦγεννῶν! Ἄν κάθε ἐπέτειο συνηθίζουμε νὰ τὴν θυμώμαστε καὶ νὰ τὴν προσέχουμε, ἀνάλογα μ' αὐτὸ πού ἔχει νὰ μᾶς προσφέρει ἢ θύμησί της, τί πρέπει νὰ ποῦμε γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς Γεννήσεως, τῆς Ἐνανθρωπήσεως, τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ὅλα ὅσα μποροῦν νὰ μᾶς προσφέρουν ὅλες μαζί οἱ ἄλλες ἐπέτειοι, δὲν εἶναι τίποτε μπροστὰ σ' αὐτὰ πού ἔχουν νὰ μᾶς προσφέρουν τὰ Χριστούγεννα!

Δὲν εἶναι μόνο ἕνα περιστατικὸ πού πραγματοποιήθηκε κάποια νύχτα, ἐδῶ καὶ χίλια ἑννιακόσια ογδόντα ἐπτὰ χρόνια κι' ἐπομένως ἡ ἐπίδρασί του, ὅσο μεγάλη κι' ἂν εἶναι, ἔχει σκεπασθῆ ἀπὸ τὴ σκόνη τῶσων αἰῶνων πού πέρασαν. Βέβαια, πρὶν πᾶμε παρακάτω, καὶ τὴν ἐπίδρασί του αὐτὴ δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλο νὰ τὴν ξεπεράσῃ κανεὶς, σὰν κάτι μικρῆς σημασίας, ἀκόμη κι' ἂν εἶναι ἐχθρὸς της, ἀφοῦ καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι θὰ τὴν βρῆ (εἴτε θέλει, εἴτε δὲν θέλει), σὲ κάθε μιὰ περίοδο, (καί, ἂν μπορῆ νὰ κοιτάξῃ θαυότερα, σὲ κάθε στιγμή) τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τότε ὡς σήμερα.

Ἄλλὰ αὐτὰ, γιὰ ἀνθρώπους πού δὲν καταλαβαίνουν καὶ ἄρα δὲν ἐνδιαφέρονται, γιὰ ὅ,τι συμβαίνει ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπίδερμίδα τους, ἔξω ἀπὸ τὸ ὕλικὸ ἄτομὸ τους, μπορεῖ νὰ εἶναι ἀδιάφορα· ἐνῶ τώρα, ἐδῶ, ἡ συζήτησι δὲν εἶναι καθόλου θεωρητικὴ· πρόκειται ἀκριβῶς, ἀδελφέ μου, γιὰ τὸ

ἄτομὸ μας, γι' αὐτὴ τὴν περιβόητη ἀτομικὴ μας ἐπίδερμίδα, πού ὅμως κλείνει μέσα της... — καὶ τί δὲν κλείνει; — ἕναν ὀλόκληρο κόσμον, καὶ μάλιστα ἕναν κόσμον πού μᾶς νοιάζει περισσότερο ἢ, τιδὴ ποτε ἄλλο. Ἐκεῖ μέσα βρίσκονται (δὲν βρίσκονται μόνο, ζοῦν) οἱ ἀνάγκες μας, οἱ πόθοι μας, οἱ χαρὲς μας, τὰ δειρά μας, ἀλλὰ καὶ οἱ πόνοι μας, οἱ θλίψεις μας, οἱ ἀπορίες, ἡ ἀγωνία μας, ἴσως καὶ ἡ ἀπελπισία μας! Καὶ τὸ περιστατικὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ λέει, ἰσχυρίζεται (πάρτε το ἔτσι, ἂν ἔτσι θέλετε), ὅτι μπορεῖ — καὶ χωρὶς καμιὰ ἀντιπαροχὴ ἀπὸ τὴν πλευρά μας, ἐντελῶς δωρεάν, χάρισμα — νὰ μᾶς δώσῃ ὅσα ἀπὸ τὰ παραπάνω μᾶς λείπουν, καὶ ταυτόχρονα νὰ διώξῃ ἀπὸ πάνω μας τὰ δεύτερα, αὐτὰ πού μαυρίζουν τὴ ζωὴ μας!

Δὲν θὰ εἶναι λοιπὸν σκέτη ἀνοησία, ἀληθινὴ τύφλωσι, ὄχι τὸ νὰ μὴν πιστέψῃς (μὴ θιάζεσαι νὰ φοβηθῆς καὶ «νὰ στήσῃς τὰ πόδια», δὴσπιστε ἀδελφέ, πού μακάρι νὰ ἦσουν γιὰ ὅλα δὴσπιστος) τὴν ὑπόσχεσι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ θέλῃς νὰ τὴν γνωρίσῃς, νὰ τὴν ἐξετάσῃς καὶ νὰ τὴν δοκιμάσῃς; Καὶ μὴ φοβηθῆς ὅτι «ἔχεις πιά χάσει τὸ τραῖνον», ὅτι εἶσαι τώρα ἕνα πάγια διαμορφωμένο, ἀμετακίνητο, καθεστῶς, πού μὲ τίποτε πιά δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ. Ἡ ὑπόσχεσι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει καὶ γι' αὐτὸν τὸ φόβου σου ἀντίστοιχὴ διαβεβαίωσι: «Ἴδου, καινὰ ποιῶ πάντα»! Τίποτε λοιπὸν δὲν σ' ἐμποδίζει καὶ ὅλα (οἱ ἀνάγκες σου, πρῶτα-πρῶτα), σὲ καλοῦν νὰ κάμῃς τὴν ἐφειτενὴ ἐπέτειο ξεκίνημα γιὰ

τὴν κατάργησι τῆς... ἀνοήσις!

Ἄλλὰ ὑπάρχουν — (καὶ μεταξύ μας μάλιστα θὰ εἶναι οἱ περισσότεροι) κι' ἐκεῖνοι ποὺ ἐγνωρίσαν, ἐξέτασαν, δοκίμασαν κι' ἔχουν πεισθῆ γιὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔχει καὶ γι' αὐτοὺς ὄχι λιγώτερα χαρίσματα ἢ ἐπέτειος τῶν Χριστουγέννων: Μπήκατε, ἀδελφοί μου, σ' ἓναν καινούργιο δρόμο ζωῆς, δοκιμάζετε ἀγνωστῆς ἄλλοτε χαρῆς, νοιώθετε τὴν ἀληθινὴ εὐτυχία νὰ σὰς ἀγγίξῃ μὲ τὸ φερότης. Ἄλλὰ γιατί νὰ μείνετε μόνο ὡς ἐδῶ; Γιατί πήρατε τόσο λίγο υἱὸς ἀπὸ τοὺς ἀτέλειωτους θησαυροὺς ποὺ θρῖσκονται μέσα στὸ θησαυροφυλάκιο ὅπου μπήκατε; Πάρτε κι' ἄλλους, κι' ἄλλους! Εἶναι θησαυροὶ χαρᾶς, κι' ἔτσι δὲν χρειάζονται... οὐτὲ σακκούλια γιὰ νὰ τοὺς μεταφέρετε!

Εἶπαμε νὰ θυμηθοῦμε τὰ Χριστούγεννα. Πρέπει τότε νὰ θυμηθοῦμε δυὸ θέματα ποὺ εἶναι ἀξεχώριστα δεμένα μαζί τους: Τὸ πρῶτο εἶναι ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν ἄλλον ἄνθρωπο (δεύτερη ἐντολή, ἴση μὲ τὴν πρώτη, τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεό). Εἶναι γνωστὸ πῶς ἡ ἐντολὴ αὐτῆ, στοὺς καιροὺς ποὺ ζοῦμε, ἔχει ὄχι μόνο λησμονηθῆ, ἀλλὰ καί... κατηγορηθῆ ἀπὸ πολλοὺς μοντέρνους τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ «ἀνωτερότητα» τους δὲν δέχεται, λέει, τὴ φιλανθρωπία, γιατί προσβάλλει, λέει, τὸν εὐεργετούμενο. Ἰσχυρίζονται ὅτι αὐτοί, μὲ τὴν κρατικὴ ὀργάνωσι, θὰ δώσουν στὸν «ἐνδεῆ» ὅτι τοῦ χρειάζεται, γιατί τὸ δικαιοῦται, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται νὰ τὸν ταπεινώσῃ ἡ φιλανθρωπία μας. Ἄλλὰ, πρῶτο, ἡ φιλανθρωπία, ὅταν, φυσικὰ, προέρχεται ἀπὸ χριστιανικὴ ἀγάπη, ὄχι μόνο δὲν ἐξευτελίζει κανέναν, ἀλλὰ συνδέει, τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν ἀδελφικὴν σχέσι ποὺ τοὺς ἐνώνει, ἀφοῦ εἶναι παιδιὰ τοῦ ἰδιοῦ Πατέρα, τοῦ Θεοῦ. Καί, δεύτερο, ἡ πραγματικότητα τῆς ζωῆς, ποὺ δὲν ἀνέχεται τίς ψεύτικες μεγαλοστομίες, τίς ξεσκεπάζει καθημερινά, δείχνοντας τὸ

κατάντημα τοῦ «πολιτισμοῦ» ποὺ διαθέτουν οἱ θιασῶτες τους, ἀφοῦ ἔφτασαν ἀκόμη καὶ «ἐταιρεῖες... δολοφόνων» νὰ ὀργανώνουν!

Τὸ δεύτερο ποὺ πρέπει νὰ θυμηθοῦμε (γιατὶ κι' αὐτὸ ἔχει κακοπάθει πολὺ στὴν ἐποχὴ μας, εἶναι ἡ νηστεία. Οἱ «μοντέρνοι» μας ὅτι δὲν ἀρέσει στὸ «κέφι» τους, ὅσο κι' ἂν εἶναι δοκιμασμένο καὶ μαρτυρημένο ἀπὸ τὴν πείρα αἰώνων, ἀντὶ νὰ τὸ γνωρίσουν, τὸ διαστρεβλώνουν ἢ τὸ θλῆπουν μόνο στὶς περιπτώσεις ποὺ ἄλλοι — ὅμοιοι τους — τὸ ἐφαρμόζουν, τάχα, ἀλλὰ διαστρεβλωμένο κατὰ τὴν ποιηρίαν τους. Ἔτσι, τὸ κατηγοροῦν. Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ νηστεία. Λένε πῶς δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ὑποκριτικὴ «ἀλλαξοφαγία» — ἐνῶ οἱ ἴδιοι δὲν τὴν δοκίμασαν ποτέ. Λένε ἀκόμη ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ νηστεύουν, πιστεύουν πῶς αὐτοὶ ἔγιναν γι' αὐτὸ ἅγιοι, ἐνῶ ὅσοι δὲν νηστεύουν δὲν εἶναι παρὰ... «καύσιμος ὕλη διὰ τὴν Κόλασι!» Πόσο αὐτὰ εἶναι ξένα πρὸς κάθε πραγματικότητα, εἶναι φανερό. Ἄλλὰ κι' ἂν ὑπάρχουν τέτοιες πραγματικὲς περιπτώσεις, ποιά ἄποψι, ἰδέα ἢ διδαχὴ ἐκρίθηκε ποτέ ἀπὸ τίς παρερμηνεῖες τῆς ἢ τίς δόλιες δῆθεν ἐφαρμογῆς τῆς;

Ἐμεῖς λοιπὸν ἄς χρησιμοποιοῦμε τὴν νηστεία σὰν μιὰ ἀσκῆσι στὴν αὐτοκυριαρχία (ποὺ τόσο λείπει, ἰδίως στοὺς καιροὺς μας) καὶ γιὰ νὰ ἐλαφρύνουμε, ν' ἀπελευθερώσουμε κάπως, τὸ πνεῦμα μας ἀπὸ τό... θαρυφορτωμένο στομάχι μας. Στὸ τέλος-τέλος ἄς εἶναι ἡ νηστεία μας μιὰ ἐκδήλωσι τῆς συντριβῆς ποὺ πρέπει νὰ αἰσθανώμαστε γιὰ τίς ἀποτυχίες μας, γιὰ τὴν ἁμαρτία μας. Γιατὶ αὐτὴ ἡ αὐτοσυναίσθησι εἶναι ἡ μοναδικὴ προϋπόθεσι γιὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τίς καρδιές μας ἡ Χάρη τῶν Χριστουγέννων.

«ΤΟ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙΝ».

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙ

Τὶς ἡμέρες αὐτὲς ἐζήσαμε μιὰν ὀμαδικὴ καὶ πολὺ ἐντονη ἐκδήλωσι εὐλάβειας, τόσο περισσότερο ἐντυπωσιακὴ, ὅσο ἡ εὐλάβεια κάθε ἄλλο παρὰ βλέ-

πουμε νά «συνηθίζεται» στις σύγχρονες κοινωνίες μας: Πρόκειται για την «Έπισκεψι», πού μᾶς ἔκαμε, ἐδῶ στήν πρωτεύουσά μας, τή γεμάτη ἀπό ἄρνησι, ἀποστασία καί φθορά, ἡ ἀγιασμένη Εἰκόνα, «τὸ Ἄξιον ἔστιν». Ὁ λαὸς ὅλος, ὅσο κι' ἂν δὲν τὸ περιμέναμε, (εἶναι ἀνάγκη νά ὁμολογοῦμε τὴν ὀλιγοπιστία μας) παρ' ὄλο πού ζῆ, ἀπὸ τὴν πλευρὰ ἐκείνων πού διευθύνουν τὴν κοινωνικὴ ζωὴ, «ἐν γῆ ἑρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ» συγκινῆθηκε, σὲ βαθμὸ πού ἀγγίζει τὰ ὄρια τοῦ ἀπίστευτου, ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψι αὐτὴ καί, παρὰ μερικοὺς ὄλες τὶς ψεύτικες θεότητες πού ἔχει δημιουργήσει καὶ ὅλοι θά πιστεύαμε πὼς τὶς λατρύει, ἔτρεξε νά προῦπαντήσῃ καὶ νά συνοδεύσῃ, περπατῶντας ἐπὶ ὄρες, στὸ τελευταῖο μέρος τοῦ ὧς ἐμᾶς ταξιδιοῦ της κι' ὕστερα νά περιμένη ὑπομονητικὰ, ἐπὶ ὄρες πάλι, γιὰ νά προσκυνήσῃ, τὴν Εἰκόνα πού συμβολίζει τὴν Πίστι στὸν Μόνον Ἀληθινὸ, Τριαδικὸ Θεό — ἀλλὰ κι' ἔχει κάτι ἀπὸ τὴ Χάρη Του!

Τέτοια ἐκπληκτικὰ περιστατικὰ τὰ βλέπει κανεὶς πολὺ συχνὰ στὰ «Ἱερὰ Προσκυνήματα» τῆς Πατρίδας μας. Ἀλλὰ ἐκεῖ πρόκειται γιὰ μιὰ εἰδικὴ μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ μας, γιὰ ἀνθρώπους ἰδιαιτέρως πονεμένους καὶ γιὰ τόπους ἔξω ἀπὸ τὶς μεγάλες πολιτεῖες ὅπου ζοῦμε, ἄρα δυσπρόσιτους γιὰ τοὺς πολλοὺς. Ἐνῶ «Τὸ Ἄξιον ἔστιν» ταξίδεψε μὲ πολεμικὸ πλοῖο, ἦρθε στὸν Πειραιᾶ, ἀνέβηκε στὴν Ἀθήνα κι' ἐγκαταστάθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναό, περιμένοντας ὅλους μας, ὄχι μόνον τοὺς ἰδιαίτερα πονεμένους, ἀλλὰ ὅλους μας — καὶ ποιός, βέβαια, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸν Θεό;...

Στὴν πρόσκλησι καὶ τὴν τελευταία αὐτὴν ἐρώτησι εἶναι ἐκπληκτικὰ εὐχάριστο, σὲ βαθμὸ πού νά φέρνῃ δάκρυα στὰ μάτια, τὸ μυριόστομο «Παρῶν» πού ἔδωσε ὁ λαός, διατρανώνοντας τὴν Πίστι στὸν Θεό. Καὶ μακάρι νά

μὴ τὸ ξεχνᾷ ἅ τὸ κανεὶς. Οὔτε ἐμεῖς, πού λέμε πὼς Τὸν πιστεύουμε. Οὔτε ἐκεῖνοι πού, σήμερα ἴσως περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλῃ φορὰ, Τὸν πολεμοῦν...

Ἄς μὴ βλέπουμε τὴν ἐξωτερικὴ ὄψι, πού ξεγελάει. Στὰ μέσα τοῦ ἀνθρώπου ἡ Χριστιανικὴ Πίστι εἶν' ἕνας ζωντανός, ἀκατάλυτος σπόρος! Καὶ ἡ διαπίστωσι αὐτὴ μπορεῖ, καὶ πρέπει, ν' ἀναφέρεται καὶ σ' ἐκείνους ἀκόμη πού ἔχουν ἐκδηλώσει φανερά τὴν ἀπιστία τους. Ἐμεῖς ἔχουμε ὑποχρέωσι νά ἐλπίζουμε καὶ νά πιστεύουμε, καὶ γι' αὐτούς, τὰ καλλίτερα ἄς θυμηθοῦμε τὸν Ἀπόστολο Παῦλο: «Σὺ τίς εἶ, ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην;»

*

Ἀνάλογα αἰσθήματα καὶ σκέψεις ἐδημιούργησε στὸν λαό μας καὶ ἡ ἐδῶ ἐπίσκεψι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Δημητρίου. Ἦταν κι' αὐτὴ μιὰ Εὐλογία ἀπὸ Θεοῦ, ἔμπρακτῃ ὑπόμνησι ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς ἐφορεῖ πᾶν ἀπὸ τὶς ὀποιοσδήποτε ἐξελίξεις μας, μᾶς ἀγαπᾷ καὶ μᾶς προστατεῖ πάντοτε, πρὸ νοεῖ γιὰ τὴν Ἁγία Του Ἐκκλησία, σ' ὀποιοδήποτε μέρος τῆς Γῆς κι' ἂν εὐρίσκεται. Κι' ἐπαλήθευσι τῆς πραγματικότητος αὐτῆς, ἡ τόσο θερμὴ ἀναπαύρισι τοῦ λαοῦ μας στὸ χαρμόσυνο, τιμητικὸ κι' ἐνισχυτικὸ γιὰ τὴν Πατρίδα μας γεγονός τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπισκέψεως. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχῃς Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶναι, ἀπλᾶ, ἕνας ἀνάπατος Κληρικός. Φέρνει μαζί του τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸν Ἑλληνισμό μας, πρῶτον καὶ δεύτερο παράγοντες στὸ ἔργο τῆς διαδόσεως τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως σ' ὀλόκληρο τὸν Κόσμο καὶ τῆς διατηρήσεώς της ἀνόθευτης μέσα στοὺς αἰῶνες, αἰῶνες γεμάτων ἀπὸ ἠρωισμό, ἀπὸ αὐτοθυσία, μ' ἕνα λόγος, γεμάτων ἀπὸ Χριστό. Ἄς μένουμε λοιπὸν πάντα ἐνωμένοι μαζί Του. Καί... ἄς μὴ τολμήσουμε ποτέ... νά φοβηθοῦμε!...

ΑΠΟ ΤΩΝ ΚΑΡΠΩΝ...

Και στην εποχή μας, όπως και σε κάθε άλλη εποχή, ο Θεός δεν αφήνει «άμαρτυρον» τὸν ἑαυτὸ Του κι' ἔτσι κανένας καλοπροαίρετος ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ παραπονεθῆ ὅτι τοῦ εἶναι ἀδύνατο ν' ἀκούσῃ τὸ χριστιανικὸ κήρυγμα καὶ νὰ ὀδηγηθῆ ἀπ' αὐτό, μέσα στὴν τερατώδη σύγκρουσι τῆς σύγχρονης ζωῆς. Ἄλλὰ κι' ἐκείνους, ἰδίως νέους — πού θὰ ἴλεγον πὼς μαζί μὲ τοὺς γνήσιους κήρυκες τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κυκλοφοροῦν καὶ κηρύττουν ἀνεμπόδιστα καὶ τόσο ἀπατεῶνες, ἐπαγγελματίες τοῦ εἴδους, τόσο εἰδικευμένοι στὴν ψευτιά καὶ τὴν ὑποκρισία ὥστε εἶναι σχεδὸν ἀδύνατο, ἰδίως στὸν νέο, νὰ

τοὺς διακρίνῃ, νὰ τοὺς ξεσκεπάσῃ — ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ τοὺς ἔχει ἐφοδιάσει μ' ἓνα κριτήριον ἀλάναστο κι' εὐκολο, ἀπλούστατο στὴ χρησιμοποίησί του ἀπ' ὅποιονδήποτε. Εἶναι γραμμένο: «Ἄπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς. Μὴ τι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;»

Δὲν ἔχουν λοιπὸν, οἱ νέοι μας καὶ ὅσοι τυχόν διατηροῦν ἀμφιβολίες, παρὰ νὰ ἐξετάσουν τί καρποὺς ἔχει φέρει ὁ ὅποιοςδήποτε πού θέλουν νὰ τὸν κρίνουν. Ἄλλὰ τοὺς «καρποὺς» τῆς ἀποστασίας ἀπὸ τὸν Θεὸ τοὺς βλέπομε, δυστυχῶς, καθεμέρα καὶ θρηνοῦμε γι' αὐτοὺς ὀλοένα καὶ πικρότερα...

Π. ΚΛΩΝΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1987

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Χρ. Διακόπουλου: «Μπροστὰ στὴν ἐποχὴ μας», σελ. 1-5. Χ. Γαμβριά: «Νεώτερα δεδομένα στὴν προϊστορία τοῦ ἀνθρώπου», σ. 9-16, 53-59. Paul Hournier: «Βρίσκει κανεὶς τὴν συγγνώμη ὅταν συγχωρεῖ», σ. 17-21. Ἄ. Δωρικοῦ: «Ματιές στὴ Γεωμετρία τῆς Φύσεως», σ. 23-24. Θ. Β. Κετσά: «Τὸ μήνυμα τοῦ Aids», σ. 25-26. Μ. Θ. Μηλίγκου: «Συγγενεὶς καρδιοπάθειες: Ὁ ψυχικὸς καὶ κοινωνικὸς ἀντίκτυπός τους», σ. 103-111. Γ. Μαυρικάκη: «Ποιὸς εἶναι ὁ αἰσθητὸς κόσμος;», σ. 149-151. Jacques Soustelle: (Μετάφρ. Εἰρ. Παπασυριδῆ): «Ὁμιλεῖ ἓνας ἐθνολόγος», σ. 193-196. D. Vergnon: «Ἀπὸ τὸ πῶς μικρὸ ζῶντιον ὡς τὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια», σ. 257-258. Aime Michel: «Ὁ Δαρβινισμὸς σήμερα», σ. 276-278. Βασίλ. Κ. Σταθάκη: «Στὰ 50 χρόνια τῶν «Ἀκτίνων», σ. 289-296. Ἀθ. Ἀβραμίδη: «Γιὰ ἀνθρωπινότερες σχέσεις ἀνάμεσα στὸ γιατρὸ καὶ τὸν ἄρρωστο», σ. 297-299. Α. Α. Α.: «Ἐχει νόημα ὁ ἀγώνας μου;», σ. 303-309. Θ. Γεωργοῦση: «Ὁ ὕλισμὸς ἐπιμένει», σ. 311-313.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Δημ. Λιανομάτη: «Ὁ Μακρυγιάννης», σελ. 47-52, 80-88. Ἰωάν. Γ. Ἀλεξίου: «Ἐκδότες καὶ συγγραφεῖς προλογίζουσι τὰ ἔργα τους», σ. 77-79. Δ. Ν. Παπαθανασόπουλου: «Σύμβολον καὶ μνήμη εἰκοσιένα», σ. 119-121. Ι. Γ. Ἀλεξίου: «Λόγοι ἐγκωμιαστικοί», σ. 135-137. Δ. Ν. Παπαθανασόπουλου: «Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μεταἰὶ δύο κόσμων», σ. 138-142. Δ. Ν. Παπαθανασόπουλου: «Τὸ σπερέωμα τῆς Ἐθνικῆς

Ἀθανασίας», σ. 237-240. Β. Χαλαμποπούλου: «Ἡ ἐπικοινωνία τῶν λαῶν καὶ ἡ ἐθνικὴ μας ταυτότητα», σ. 270-275.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Χρ. Δ. Διακόπουλου: «Μπροστὰ στὴν ἐποχὴ μας», σελ. 1-5. Ἄ. Δωρικοῦ: «Ἡ κρίσις τοῦ πολιτισμοῦ στὸν αἰῶνα μας», σ. 37-42, 71-76. Χρ. Διακόπουλου: «Ἡ ἀνθρωπινὴ ἀντίθεση, τὸ Διεθνὲς κοινωνικοοικονομικὸ χάος καὶ ἡ Εἰρήνη», σ. 65-70, 97-102. Βασ. Κ. Σταθάκη: «Ἡ πάλη τῶν τάξεων ἢ ἡ πάλη τῶν ἰδεῶν;», σ. 129-134. Χριστιανικὴ Ἐνωση Ἐπιστημόνων: «Συμπαράστασις στὸν ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας», σ. 143-145. «Τί ὠφείλαμε εἰς τὴν πίστιν καὶ τί ἐκάμαμε», σ. 146-148. Α. Α. Α.: «Στὸ σταυροδρόμι τῆς ζωῆς», σ. 152-155. Βασ. Κ. Σταθάκη: «Ἡ πίστις ὡς βίωμα», σ. 178-183. Ἄρ. Α. Α.: «Γιατὶ ἐκλέγω τὴν πνευματικὴν ζωὴν», σ. 184-188. Jacques Coustelle: (Μετάφρ. Εἰρ. Παπασυριδῆ): «Ὁμιλεῖ ἓνας Ἐθνολόγος», σ. 193-196. Δημ. Παπουταϊδάκη: «Ἡ Μάστιγα τῶν ναρκαδικῶν», σ. 197-203. Ἄρ. Α. Α.: «Ὁ ὕλισμὸς τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ ἡ συνέχειά του», σ. 204-207. Ν. Γαλέτα: «Ἐνα ζεστὸ βράδυ στὸν παγωμένο βορρᾶ», σ. 210-215. Βασ. Κ. Σταθάκη: «Ἡ Πρόνοια γιὰ τίς οικογένειες τῶν στρατευμένων», σ. 225-228. Δημ. Λιανομάτη: «Τὸ Αὐτοκέφαλο καὶ τὸ Αὐτοδιοίκητο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας», σ. 229-236. Ἄρ. Α. Α.: «Ψευδαισθήσεις καὶ ἀλήθειες γιὰ τὴν ζωὴν», σ. 259-262. Βασ. Κ. Σταθάκη: «Στὰ 50 χρόνια τῶν «Ἀκτίνων», σ. 289-296.

ΜΟΡΦΑΙ: Ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ἀκτίνων: «Γεώργιος Ράμμος», σελ. 33. Γεωργ.

Θ. Δασκαρόλη, Ἄθων. Π. Καραντώνη: «Γεώργ. Θ. Ράμμος», σ. 35-36. Β. Χαραλαμπίδου: «Οἱ θρησκευτικὲς ιδέες τοῦ Κ. Κούμα», σ. 89-91. Χριστ. Διακόπουλου: «Μνήμη Δημητρίου Δ. Κωτσάκης», σ. 161-162. Γεωργ. Κοντόπουλου: «Τὸ Ἐπιστημονικὸ ἔργο τοῦ Δ. Κωτσάκης», σ. 163-166. Βασίλ. Μπαρμπάνη: «Δημήτριος Δ. Κωτσάκης — Μιὰ ζωὴ προσφορᾶς καὶ ἀγάπης», σ. 167-174. Γεωργ. Δαΐκου: «Δημήτριος Δ. Κωτσάκης», σ. 175-177. Μ. Κ.: «Louis de Broglie», σ. 208-209. Ι. Γ. Ἀλεξίου: «Σταματία Μαστρογιαννοπούλου», σ. 251-252. Ι. Γ. Ἀλεξίου: «Αὐτοβιογραφείται», σ. 6-8, 77-79.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Ν. Ἀρβανίτη: «Ἄωρο ἄφθαρτο», σελ. 116-118. Α. Δωρικού: «Ἡ φλόγα τῆς καμίνου καὶ ἡ δρόσος τοῦ πνεύματος», σ. 248-250.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Ν. Ἀρβανίτη: «Πιὸ γοητευτικὸ» σελ. 102. «Γιὰ δύο ψίχουλα», σ. 302. Γ. Βερίτη: «Ὁ Ἀναστάσιμος», σ. 118. «Πεντάστιχο», σ. 125. Φιλ. Καπάσογλου: «Θεῖο στεφάνωμα», σ. 52. «Ὅτι ἦσαν τὸν Κύριον», σ. 115. «Ἐν τῷ φωτὶ Αὐτοῦ», σ. 148. «Τί πρόπει», σ. 258. Π. Μανωλοπούλου: «Πορεία πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρεια», σ. 34. «Τὸ ἄνθος τοῦ Σαρῶν», σ. 310. Στ. Μπολέτη: «Μὲ μιὰ καρδιά», σ. 177. Ι. Α. Παπαγεωργίου: «Ἀπ' τὴν Ἀθήνη», σ. 24. Α. Σταυρίτη: «Στὴν Ἐρημὸ τῆς Νεβάδας καὶ Στερνά», σ. 247.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ: Σελ. 32. Κ. Δ. Σπηλιωτακόπουλου: «Βοήθεια στὴν Ἐκκλησία τῆς Σιωνῆς», σ. 63-64. Gerard Leclerc: «Ἡ βεβαιότητα μιᾶς παρουσίας», σ. 256. J. P. Maurel: «Αὐτὸ τὸ κάπου Ἀλλοῦ», σ. 287-288.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ: Σελ. 31, 62, 159-160, 286.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ: Π. Κλωνάρη: Σελ. 29-30, 60-62, 92 - 96, 126 - 128, 156 - 159, 189 - 192, 220 - 223, 253 - 255, 283 - 285, 315-318.

ΚΑΙΝΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΑ: Ἀκτίνες: «Ἡ δυσκολία», σελ. 27-28. «Μὲ ρεαλισμόν», σ. 124-125. «Μὲ συνέθειαν καὶ εὐκρίνειαν», σ. 218-219. «Ἡ τελευταία λέξις», σ. 281-282.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Ἄθων. Δ. Χατζηκακίδη: «Ἀδιανόγη ἢ ἀπομάκρυνσι τῶν ἀρχαίων κειμένων ἀπὸ τὴν Παιδεία», σελ. 241-247, 263-269.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ: Ι. Γ. Α.: Σελ. 122-123, 216-217, 179-280.

Α'

Ἀγάπη ... σ. 3, 102, 105, 117, 117, 180, 191, 217
Ἅγιο ... σ. 178-183
Αὐστραλοπύθηκος ... σ. 12-13

Αὐτοδιοίκητο τῆς Ἐκκλησίας ... σ. 143, 229
Αὐτοκέφαλο τῆς Ἐκκλησίας ... σ. 229

Β'

Βασίλειος Μ. ... σ. 135
Βιολογία ... σ. 23, 41
Βλαχογιάννης ... σ. 51, 82, 83, 84
Βορειοηπειρωτικὸ μέτωπο ... σ. 227

Γ'

Γενετική συμβουλευτική ... σ. 104
Γεωμετρία Εὐκλείδεια ... σ. 149
Jung C. G. ... σ. 155
Γουίλκε Δρ. ... σ. 127
Grassé P. P. ... σ. 10
Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ... σ. 6-8, 136

Δ'

Δαμασκηνὸς Ἰωάννης ... σ. 136
Δαρβινισμός ... σ. 259, 276-278
Δημήτριος Μυροβλήτης ... σ. 137

Ε'

Ἐθνεγερεία ... σ. 119
Einstein ... σ. 150, 257
Ἐϊτζ ... σ. 25-26, 41, 95
Ἐκκλησία ... σ. 3-4, 63-64, 122, 134, 156, 159
Ἐλληνισμός ... σ. 35, 77, 120, 147
Eddington ... σ. 150
Engels Fr. ... σ. 129, 183
Ἐμπρεσσιονισμός ... σ. 71
Ε.Ο.Χ.Α. ... σ. 227

Ζ'

Jean James ... σ. 206
Ζωὴ πνευματικὴ ... σ. 124, 184-188, 204

Η'

Ἡπειρος Βόρειος ... σ. 237-240
Ἡφαιστιγενῆ πετρώματα ... σ. 53

Θ'

Θέατρο τοῦ παράλογου ... σ. 73
Θεοσοφικὰ Γ. ... σ. 83

Ι'

Ἰαπωνία ... σ. 99-100
Ἰερόρχες τρεῖς ... σ. 135
Ἰμπρεσιονισμός ... σ. 71
Ἰντερπὸλ ... σ. 203

Κ'

Καίρης Θεοφ. ... σ. 231
Chabanis Christian ... σ. 193
Καποδίστριας Ι. ... σ. 49, 230
Καρδιαπάθεια συγγενῆς ... σ. 103-111
Κοργιαλένιος Μαρίνος ... σ. 165
Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς ... σ. 172
Κούμας Κ. ... σ. 89

Κωτσόκης Δημ. ... σ. 161-162, 163-166,
167-174, 175-177

Λ'

Lamarck ... σ. 259
Laforgue ... σ. 261, 262

Μ'

Μαβίλης Λορέντζος ... σ. 287
Μακρυγιάννης ... σ. 47-52, 80-88
Marx ... σ. 37, 130, 283
Μαρξισμός ... σ. 3
Μαστρογιαννοπούλου Σταμ. ... σ. 251-252
Μονοδ. J. ... σ. 274
Braun Werner Von ... σ. 188
Broglie de Louis ... σ. 208
Bruno ... σ. 150

Ν'

Ναρκωτικά ... σ. 3, 62, 70, 197, 203
Νεοκαπιταλισμός ... σ. 3
Νεύτων ... σ. 150, 279
Ντοστογιέφσκυ Φ. ... σ. 38
Driesch Hans ... σ. 205

Ο'

Ο.Δ.Ε.Π. ... σ. 143
"Όζον ... σ. 2, 42
Οικογένεια ... σ. 27-28
'Ορθοδοξία ... σ. 35, 75

Π'

Παιδεία 'Ελληνοχριστιανική ... σ. 120
Πάλη τών ιδεών ... σ. 129
Paulsen ... σ. 205
Παπακώστας Σερ. ... σ. 225
Παρέ 'Αμβρ. ... σ. 257
Πασκάλ ... σ. 196
Πατριαρχείο Οικουμενικό ... σ. 229
Περιουσία έκκλησιαστική ... σ. 126, 143, 145
Πλάτων ... σ. 176, 265
Πληθωρισμός ... σ. 66
Πολιτισμός ... σ. 126, 147, 152, 183, 186
Πολιτισμός Βυζαντινός ... σ. 216
Πρόνοια οίκογενειών στρατευμένων ... σ. 225

Ρ'

Ράμμος Γ. ... σ. 33
Rouviere ... σ. 259
Ρύπανση οίκολογική ... σ. 71

Σ'

Σεφέρης Γ. ... σ. 83
Σουμάν Ρομπέρ ... σ. 32
Soustelle Jacques ... σ. 193
Stres ... σ. 211
Σύμπαν ... σ. 149, 151, 273-275
Σύνδεσμος κοινωνικός-Ακαδημαϊκός ... σ. 175
Συνέδρια 'Εκπαιδευτικών ... σ. 60
Συνέδριο 'Ιατρικό ... σ. 224
Σχολειό κρυφό ... σ. 121

Τ'

Τουρκοκρατία ... σ. 77-79
Tournier P. ... σ. 17-21
Τσιριντάνης 'Αλ. ... σ. 170, 178, 183, 220, 225

Υ'

'Υλισμός ... σ. 124, 125, 204-207
'Υλισμός 'Ιστορικός ... σ. 129-134
'Υπολογιστής ηλεκτρικός ... σ. 164

Φ'

Φαρμακίδης Θεοκλ. ... σ. 231-232
Feuerbach L. ... σ. 37, 129
Frossard André ... σ. 256
Φρόνιτ ... σ. 260

Χ'

Heisenberg ... σ. 265
Χαΐκελ ... σ. 204, 259
Hogarth ... σ. 133
Χ.Μ.Ο. ... σ. 160
Χ.Φ.Ε. ... σ. 160
Χρυσολωρᾶς Δημητριος ... σ. 137

Ψ'

Ψυχή άθάνατος ... σ. 188
Ψυχολογία ... σ. 123

«ΑΚΤΙΝΕΣ». Μηνιαίον περιοδικόν. Κυκλοφορεί την 1ην εκάστου μηνός. 'Ιδιοκλήτης: «Χριστιανική "Ενωσις 'Ακτίνες», όδός Καρύτση 14, 105 61 'Αθήναι, Τηλ. 3235-023. 'Εκδότης και Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Δ. 'Ιατριδης, Παρθενώνος 26, 117 42 'Αθήναι. Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Βλ. Δ. Σταματόπουλος, 'Ιπποκράτους 189, 114 72 'Αθήναι. Τιμή τεύχους δεχ. 40. 'Ετησία συνδρομή, έσωτερικού δεχ. 400, έξωτερικού δολ. 10. 'Η διεύθυνσις επιφυλάσσει εις έαυτήν τó δικαίωμα να μη δημοσιεύση ή να συντέμνη κατά την κρίσιν της οίονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα, δημοσιευόμενα, ή μή, δέν επιστρέφονται. 'Αναγγελία έντύπων έν γένει και βιβλιοκρισία δέν δημοσιεύονται.

Τόπος εκδόσεως: 'Αθήναι, Δεκέμβριος 1987

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Υ Π Ο

Α. Ρ. Α. ΑΣΠΙΩΤΗ

ΨΥΧΙΑΤΡΟΥ

Περιλαμβάνει σὲ 6' ἔκδοση τὶς μελέτες:

- 1) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
- 2) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ
- 3) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Πωλείται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τοῦ Κέντρου καὶ τῶν Ἐπαρχιῶν.

Κεντρικὴ διάθεση τῶν τόμων καὶ παραγγελίαι: Γραφεῖα Περιοδικοῦ

«Ἀκτίνες», Καρύτση 14 — 105 61 Ἀθήναι, — τηλ. 32 35 023.

«ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ»

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

*Κατάλογος τῶν βιβλίων πὸν ὑπάρχουν σήμερα στὰ γραφεῖα
τῶν «'Ακτίνων»*

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ Τόμος Α' 300	Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ Ο ΨΥΧΙΚΟΣ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΣ (Β' Έκδοσις) 200
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ Τόμος Β' 300	ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΜΟΥ 200
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ Τόμ. Α' 300	ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ 200
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ Τόμ. Β' 300	ΤΑ ΑΝΩΜΑΛΑ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ 200
Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΣΦΑΙΡΑ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ 700	Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ 200
ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΜΥΣΤΙΚΑ (γιὰ ἀγόρια ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω) 500	ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΠΑΙΔΙΑ 200
ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΜΥΣΤΙΚΑ (γιὰ κορίτσια ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω) 500	ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ 200
ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΛΛΗΝΑ ΝΕΟ 100	ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ 200
ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ —Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ 200	ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ 200
ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ —Η ΑΡΜΟΝΙΑ 350	Ο ΑΡΤΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ 250
	ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ Τόμος Α' 800

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν «'Ακτίνων» πὸν ἐπιθυμοῦν νὰ προμηθευθοῦν βιβλία ἀπὸ τὸν ὡς ἄνω κατάλογο παρακαλοῦνται νὰ τηλεφωνήσουν στὸ τηλέφωνο τῶν «'Ακτίνων» 32 35 023
